

ELINA PIITTALA-JENSEN

**ISRAELIN JA PALESTIINAN VÄLISEN
KONFLIKTIN PINNAN ALLA:**

Metanarratiivien ilmeneminen akateemisesti koulutettujen ja
kouluttautuvien israelilaisten ja palestiinalaisten
diskursseissa

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu -tutkielma
Tammikuu 2022

TIIVISTELMÄ

Elina Piittala-Jensen: Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin pinnan alla: Metanarratiivien ilmeneminen akateemisesti koulutettujen ja kouluttautuvien israelilaisten ja palestiinalaisten diskursseissa

Pro gradu -tutkielma

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Valtio-opin opintosuunta

Tammikuu 2022

Tutkin pro gradu -tutkielmassani, miten juutalaisten ja palestiinalaisten akateemisesti koulutettujen ja kouluttautuvien narratiivit Israelin ja Palestiinan konfliktista ilmentävät niitä konfliktin meta-narratiivien teemoja, joita aiemmissa tutkimuksissa on tullut esille. Aineistona tutkimuksessa on juutalaisten ja palestiinalaisten korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien teemahaastattelut. Tutkimusmetodina on teorialähtöinen sisällönanalyysi, jonka teoria perustuu World Peace Foundationin (2003) julkaisemassa raportissa esiin nousseisiin metanarratiiveihin.

Analyysi osoittaa, että haastateltavien narratiivit konfliktista ovat yhteneviä juutalaisten ja palestiinalaisten aiempaan tutkimukseen pohjautuvien narratiivien kanssa. Tutkimustuloksena on, että korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien haastatteluissa ilmenee näkyvästi niitä metanarratiiveja, joita aiemmissa tutkimuksissa on tullut esille. Niin juutalaiset kuin palestiinalaisten narratiiveissa esiintyy vahvaa kiintymystä Israel-Palestiina maa-alueeseen ja molemmat osapuolet näkevät olevansa maan alkuperäisasukkaita. Erityisesti juutalaiset perustelevat tätä uskonnollisilla siteillä. Molemmat ryhmät näkevät itsensä uhrina ja syyttävät vastapuolta väkivallasta ja rauhanratkaisujen epäonnistumisesta. Positiivisen omankuva nousee esiin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa, mutta näkyvämmän sitä esiintyy juutalaisten haastatteluissa. Epäluottamus toiseen osapuoleen on haastatteluissa keskeinen konfliktin tilaa määrittävä tekijä.

Haastatteluissa ilmeni myös konfliktin toisen osapuolen narratiivien ymmärtämistä ja oman narratiivin kriittistä tarkastelua. Kriittisyyttä esiintyi erityisesti nuorimpien juutalaisten haastatteluissa. Lisäksi moni haastateltava syyttää konfliktista politiikkaa ja valtaapitäviä. Tätä esiintyi niin juutalaisten kuin palestiinalaisten narratiiveissa. Syytökset ja epäluottamus kohdistuvat erityisesti palestiinalaishallintoa ja Israelin valtion johtoa kohtaan.

Koulutus voisi toimia edistävänä tekijänä konfliktin toisen osapuolen narratiivien ymmärtämisessä ja kuulemisessa, ja sitä kautta mahdollisuutena rakentaa siltoja osapuolten välille. Tutkimustulosten mukaan näyttää siltä, että nuoremmat, koulutetut sukupolvet pyrkivät tarkastelemaan konfliktia eri näkökulmista ja ovat kriittisyydellään mahdollisesti kykeneviä luomaan uudenlaista keskusteluyhteyttä osapuolten välille. Konfliktinratkaisuisissa olisi tärkeää keskittyä ensisijaisesti rakentamaan luottamusta ruohonjuuritasolla juutalaisten ja palestiinalaisten välille ylätason valtiollisten rauhanneuvottelujen sijaan.

Avainsanat: identiteettikonflikti, konfliktinratkaisu, Israel-Palestiina-konflikti, metanarratiivi, Israel, Palestiina

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Teoreettinen viitekehys	4
2.1. Aiempi tutkimuskirjallisuus	4
2.2. Narratiivin käsite	6
2.3. Metanarratiivin käsite	7
3. Identiteetti ja identiteettikonflikti	11
3.1. Identiteetti osana konfliktia	11
3.2. Kollektiivinen muisti osana identiteetin muovaamista ja ylläpitämistä	11
3.3. Kansallisidentiteetin merkitys konfliktissa ja narratiivien muodostumisessa	12
3.4. Kollektiivinen kansallisenarratiivi osana konfliktin narratiivia ja sen metanarratiiveja	14
4. Identiteetti ja sen merkitys konfliktissa	15
4.1. Juutalainen identiteetti ja kiintymys maahan	15
4.2. Palestiinalainen identiteetti ja kiintymys maahan	17
5. Israel-Palestiina-konfliktin keskeisimmät tapahtumat	19
5.1. Vuoden 1948 tapahtumien eri totuudet	19
5.2. Kuuden päivän sota vuonna 1967	20
5.3. Ensimmäinen ja toinen intifada	22
5.4. Kohti rauhaa vai kaaosta?	23
6. Tutkimusmenetelmä ja aineisto	25
6.1. Haastattelumenetelmä	25
6.2. Haastateltavien valinta	26
6.3. Haastattelujen toteutus	27
6.4. Analyysimenetelmä	27
7. Analyysi	30
7.1. Kollektiivinen identiteetti	30
7.2. Uhrius	34

7.3. Turvallisuus	39
7.4. Kiintymys maahan.....	41
7.5. Omien tekojen oikeutus / toisen tekojen epäoikeutus ja syyttäminen.....	43
7.6. Positiivinen omakuva	51
7.7. Poliitiikan syyttäminen.....	54
7.9. Epäluottamus ja pelko	55
7.10. Uskonto	59
7.11. Toisen narratiivin ymmärtäminen ja oman tarkasteleminen kriittisesti	60
8. Johtopäätökset.....	65
9. Pohdinta	72
Lähteet.....	75
Liite 1: Haastattelukysymykset.....	81

1. Johdanto

Israelin ja Palestiinan välinen konflikti on pitkään jatkunut konflikti Lähi-idässä. Konfliktin voidaan katsoa alkaneen Israelin valtion perustamisesta vuonna 1948. Israelista luotiin holokaustin jälkeen juutalaisille oma valtio, jonne kaikkien juutalaisten oli mahdollista muuttaa. Samalla moni silloisen Brittiläisen mandaatin alueella asunut palestiinalainen joutui lähtemään alueelta. Molemmat kansat, niin juutalaiset kuin palestiinalaisetkin, näkevät kuitenkin nykyisen Israelin hallinnoiman alueen omana kotimaanaan. (Yiftachel 2006, 51; Rouhana 2006, 122.)

Kysymys historiallisesta alueesta on kiinnostanut ei ainoastaan alueella asuvia vaan myös kansainvälistä yhteisöä. Konfliktia on yritetty ratkaista niin Yhdistyneiden Kansakuntien kuin yksittäisten valtioiden voimin. Erilaiset tahot ovat aika ajoin yrittäneet luoda rauhansuunnitelmia konfliktin ratkaisuksi. Viimeisin näistä on Yhdysvaltojen entisen presidentin Donald Trumpin vuonna 2019 julkaisema suunnitelma. Maa-alueita on yritetty jakaa kahteen erilliseen valtioon useita kertoja. Tämä kysymys on leimannut diplomaattisia suhteita niin Israelin kuin palestiinalaishallinnonkin välillä.

Konfliktin aiheuttamiin ongelmiin keskittyminen on ollut keskeisin osa konfliktinratkaisua Israelin ja Palestiinan konfliktissa. Kuitenkaan ratkaisua ei voi syntyä, ennen kuin ymmärretään, mitä todella on konfliktin taustalla ja mitkä tekijät ylläpitävät sitä. Ainoastaan niiden kautta voidaan ymmärtää, miksi konfliktinratkaisua ei synny. Näihin tekijöihin, eli toisin sanoen konfliktin metanarratiiveihin keskityn tässä pro gradu -tutkielmassa.

Metanarratiivi on pohjimmainen, ikään kuin pinnan alla kytevä konfliktin eetos. Metanarratiivit ovat yhteisesti jaettuja teemoja; uskomuksia yhteisön sisällä, jotka toimivat infrastruktuurina ja ylläpitävät konfliktin narratiiveja eli subjektiivisen tulkinnan kautta luotua representaatiota tai kertomusta tapahtuneesta. Metanarratiivi tuottaa keskeisiä uskomuksia ja ideologiaa sekä tätä kautta kansallista identiteettiä ja kansallista narratiivia. (Meretoja 2017, 44–57; West 2003, 8; Bar-Tal ja Salomon 2006, 25–26; Baukhol 2015, 22.) Auerbach (2010, 102–103) määrittelee kansallisen metanarratiivin joksikin niin syväksi ja pyhäksi, että sitä on vaikea muuttaa tai kyseenalaistaa. Metanarratiivit ovat ikään kuin infrastruktuuri, perusta sille, mistä identiteetti, olemassaolo ja näiden oikeutus kumpuaa. Nämä metanarratiivit heijastuvat konfliktin narratiivissa ja juuri tähän keskityn haastatteluissa ja niiden analysoinnissa. Aiemmissa tutkimuksissa on nostettu esiin niitä metanarratiiveja, joita identiteettikonflikteissa usein nousee esiin. Tätä teemaa käsittelem laajemmin tutkimuksen teoriaosuudessa.

Tässä tutkimuksessa keskityn Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin tarkasteluun osapuolten muodostamien narratiivien kautta. Tarkastelen, miten Israelin ja palestiinalaishallinnon alueiden juutalaiset ja palestiinalaiset akateemisesti koulutetut tai kouluttautuvat kuvailevat konfliktia, sen syitä ja seurauksia sekä millaisia merkityksiä osapuolet antavat konfliktin tapahtumille, nykyiselle tilanteelle ja sen mahdollisille ratkaisuille. Tutkimusaineistona toimii akateemisesti koulutettujen tai kouluttautuvien juutalaisten ja palestiinalaisten puolistrukturoidut haastattelut. Tutkimuksessa tarkastellaan myös, miten haastateltavien näkemykset kiinnittyvät aiempaan tutkimukseen Israelin ja Palestiinan välinen konfliktin narratiiveihin eli miten ne ilmentävät perinteisiä israelilaisten ja palestiinalaisten narratiivien teemoja.

Tämän tutkimuksen keskiössä on se, miten haastateltavat tulkitsevat konfliktia omasta narratiivistaan käsin. Tutkin, missä määrin ja millä tavoin osapuolten metanarratiivit, joita kollektiivinen muisti pitää yllä, heijastuu haastateltavien narratiiveissa konfliktista. Tehtävänä on sen selvittäminen, miten juutalaisten ja palestiinalaisten korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien narratiivit konfliktista ilmentävät konfliktin metanarratiivin teemoja.

Haastattelujen runko ja analyysi pohjautuu aiempaan tutkimukseen Israelin-Palestiinan-konfliktin narratiiveista ja sen metanarratiiveista. Keskeisiä käsitteitä tässä tutkimuksessa ovat narratiivi, metanarratiivi, identiteetti ja identiteettikonflikti, jotka määrittelen laajemmin tutkimuksen teoriaosuudessa.

Israelin ja Palestiinan välistä konfliktia voidaan pitää identiteettikonfliktina, sillä sen juurisyyt ovat oman kansan identiteetin ja olemassaolon oikeutuksessa alueella (Auerbach 2010, 100). Identiteettikonflikteissa sovinnon syntymisen kannalta ruohonjuuritason yhteisymmärrys ihmisten välillä on keskeistä (Auerbach 2016, 241). Sovinnon ja rauhan syntymiseen ei identiteettikonfliktissa riitä ainoastaan hallitusten tai valtaapitävien väliset rauhanratkaisut. Siksi narratiiveihin ja niissä ilmenevien metanarratiiveihin keskittyvä tutkimus on hyvin olennaista ja keskeisessä roolissa konfliktin ymmärtämisessä ja sen rauhanratkaisujen rakentamisessa.

Toisen osapuolen narratiiviin lähestyminen ja siihen tutustuminen auttaa luomaan arvostusta konfliktin vastapuolta narratiivia kohtaan. Molemminpuoliset yhteiset kokemukset esimerkiksi uhriudesta voivat jopa luoda perustaa vastapuolen narratiivin ymmärtämiselle, mikä voi saada aikaan myötätuntoa vastapuolta kohtaan, kun huomataan, että vastustajalla on samankaltaisia kokemuksia kärsimyksestä. Tämä voi lisätä puolin ja toisin halukkuutta puuttua vastustajan kokemuksiin, mikä voi edesauttaa sovinnon syntymistä konfliktin osapuolten välillä. (Vollhardt 2009, 153, Ruohomäki 2020, 49–50.)

Identiteettikonflikteissa vastapuolen narratiiviin perehtyminen vaatii itsekriittisyyttä, joka toimii keskeisenä avaimena osapuolten välisen toimivan dialogin syntymisessä. Vastavuoroinen dialogi taas toimii työkaluna identiteettikonfliktin ratkaisussa. Oletukseni on, että kouluttautuneempi väestö on itsekriittisempi ja mahdollisesti herkempi tarkastelemaan omaa kertomustaan eli narratiiviaan konfliktista useammasta eri näkökulmasta kuin vähemmän koulutettu väestö, sillä kriittisyys kuuluu akateemisen ajattelun keskeisiin perustaitoihin. Tämän vuoksi valitsin haastateltaviksi akateemisesti koulutettuja ja kouluttautuvia. On mielenkiintoista nähdä, heijastaako akateemisesti koulutettujen ja kouluttautuvien diskurssit konfliktista näitä perinteisiä osapuolten metanarratiiveja ja jos, niin millä tavoin ja missä määrin.

Tutkimukseni alussa käsittelen, millaista aiempaa tutkimusta tästä aiheesta on tehty ja esittelen, mitä tutkimuskirjallisuutta hyödynnän tutkielmassani. Sen jälkeen esittelen tutkimukseni teoreettisen viitekehysten ja syvennyn tarkemmin tutkimuksen keskeisimpiin käsitteisiin, narratiiviin ja metanarratiiviin. Seuraavissa osiossa tarkastelen identiteetin käsitettä, identiteettikonfliktia, kansallisenarratiivin käsitettä, ja kollektiivista muistia ja sen roolia kansallisidentiteetin muovaamisessa ja ylläpitämisessä. Samassa luvussa käsittelen myös kansallisenarratiivia osana konfliktin narratiiveja ja sen metanarratiiveja. Seuraavaksi tarkastelen juutalaisten ja palestiinalaisten identiteettiä ja identiteetin merkitystä Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa.

Tämän jälkeen tuon esille konfliktin keskeisimpiä tapahtumia aiempaan tutkimuskirjallisuuteen pohjaten. Viimeiseksi ennen analyysia esittelen tutkimukseni aineiston ja tutkimusmenetelmän. Analyysiosuudessa keskityn aineiston analysointiin metanarratiivi kerrallaan, jonka jälkeen tiivistän tutkimustulokset ja johtopäätökset. Lopuksi esitän mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia ja nostan esiin niitä seikkoja, jotka ovat mahdollisesta vaikuttaneet tavalla tai toisella tutkimukseni tuloksiin tutkimuksen läpinäkyvyyden edistämiseksi.

2. Teorettinen viitekehys

2.1. Aiempi tutkimuskirjallisuus

Israelin ja Palestiinan välisestä konfliktista on tehty paljon tutkimusta eri näkökulmista. Konfliktia on lähestytty eri tavoin, ja konfliktin narratiivien tutkimus on yksi monista lähestymistavoista. Itse alueella paljon aikaa viettäneenä näen konfliktin narratiiveihin ja erityisesti sen metanarratiiveihin keskittyvän tutkimuksen erittäin merkityksellisenä toimivan dialogin ja rauhanprosessin kannalta.

Toista osapuolta on helppo syyttää, kun se on ikään kuin kaukainen, eikä sen narratiivia eli kertomusta haluta tuntea tai edes kuulla, sillä se asettuu vastakkain oman kansallisen narratiivin kanssa. Robert Rotbergin vuonna 2006 toimittamassa kirjassa *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict* käsitellään Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin narratiiveja. Teokseen on koottu Israelin ja Palestiinan konfliktiin perehtyneiden niin juutalais- kuin palestiinalaistaustaisten tutkijoiden erilaisia tutkimuksia eri tulokulmista. Kirjan tutkimuksissa käsitellään muun muassa konfliktin osapuolten narratiivien välistä sillanrakennusta (bridging narratives), kollektiivista muistia ja sen merkitystä narratiivien muodostumisessa sekä konfliktin eetosta eli toisin sanoen konfliktin metanarratiiveja. Tämä teos toimii keskeisenä lähteenä tutkimuksessani.

Vihollisen narratiiviin tutustuminen ja ymmärtäminen saattaa rikkoa omaa narratiivia ja asettaa sen osittain kriittiseen tarkasteluun. Kuten Rotbergin teoksessa tuodaan esiin, toisen narratiivin hyväksyminen tarkoittaa oman kieltämistä (Bar-Tal & Salomon 2006, 21) ja juuri tämän vuoksi toisen narratiivin hyväksyminen on haastavaa. Vastapuolen narratiivin kuuleminen ja sen avoin lähestyminen voisi kuitenkin edesauttaa konfliktin ratkaisuisissa ja helpottaa israelilaisten ja palestiinalaisten rinnakkaista yhteiseloa alueella. Toimiva dialogi osapuolten välillä voisi johtaa pysyviin konfliktinratkaisuihin, joihin on mahdotonta päästä ilman vastapuolen narratiivin kuulemistä ja oman narratiivin kriittistä tarkastelua. Onkin kiinnostavaa, ilmeneekö korkeakoulutettujen ja koulutettavien juutalaisten ja palestiinalaisten narratiiveissa oman narratiivin kriittistä tarkastelua tai vastapuolen narratiivin hyväksymistä.

Kansallisenarratiivien ja metanarratiivien roolia konfliktissa on tutkinut Yehudith Auerbach julkaisuissaan *National Narratives in a Conflict of Identity* (2010) ja *Lack of trust as a barrier to reconciliation in the Israeli-Palestinian Conflict: Attitudes of Israeli (Jewish) elite members toward reconciliation with the Palestinians* (2016). Nämä ovat tutkimukseni kannalta keskeisiä teorialähteitä.

Näiden teosten lisäksi tutkimukseni kannalta keskeinen artikkeli on Suomen ulkopoliittisen instituutin vuonna 2020 julkaisema Olli Ruohonmäen tutkimusartikkeli Israel-Palestiina konfliktin narratiiveista, jossa keskitytään nimenomaan konfliktin metanarratiivien tarkasteluun. Tutkimus on siis hy-

vin tuore ja siksi erittäin hyödyllinen lähdeaineisto pro gradu -tutkielmaani varten. Ruohomäen artikkelissa nousee esiin se, että molemmat osapuolet näkevät konfliktin vahvasti oman kollektiivisen metanarratiivinsa kautta. Konfliktin osapuolten narratiivit ovat ristiriitaisia keskenään ja siksi toisiaan poissulkevia. Kilpailua käydään ikään kuin siitä, kumman totuus tapahtumista, eli narratiivi, on oikeasti totta. Tämä aiheuttaa dilemman, joka ylläpitää konfliktin ratkaisemattomuutta, sillä molemmat osapuolet pitävät omaa metanarratiiviaan totuutena. (Ruohomäki 2020, 34)

Lisäksi tutkimukseni kannalta oleellinen on PRIMEn (Peace Research Institute in the Middle East) julkaisema Daniel Bar Onin, Sāmī ‘Abd al-Razzāq Adwānin ja Eyal Navehin (2012) teos *Side by side: Parallel Histories of Israel-Palestine*. Sen on kirjoittanut joukko juutalaisia ja palestiinalaisia opettajia, jotka kokoontuivat tuomaan esiin oman narratiivinsa konfliktista toisen osapuolen kuultavaksi. Koulujen oppikirjat ovat molemmin puolin saaneet enemmän tai vähemmän kritiikkiä siitä, että niissä opetetaan asioita ainoastaan oman yhteisön narratiivista käsin (The Guardian 2011; Honkamaa 2018).

Tässä teoksessa tuodaan esiin juutalaisten ja palestiinalaisten narratiivit rinnakkain ja tasavertaisina kronologisessa järjestyksessä. Opettajat nostivat teksteissään esille omasta näkökulmastaan keskeisimpiä asioita konfliktista, joiden kautta luotiin kaksi erillistä narratiivista oppikirjamaiseen muotoon. Teksteissä kerrotaan konfliktin historialliset vaiheet sellaisina kuin ne on molemmin puolin totuttu näkemään ja käsittämään. Erityisesti tätä teosta hyödynnän tutkielman luvussa 5. Israel-Palestiina-konfliktin keskeisimmät tapahtumat.

Kasvatuksella ja sillä, mitä koulussa opetetaan seuraaville sukupolville, on suuri merkitys kansallisenarratiivien jatkuvuudessa ja ylläpitämisessä. Oppikirjoissa tuodaan esiin ne arvot ja ideologia, toisin sanoen kansalliseetos, joka halutaan siirtää seuraaville sukupolville. Kansalliseetos luo myyttejä, joita ylläpidetään sukupolvelta toiselle esimerkiksi uskontoon pohjautuen. Side by side -teoksen tavoitteena oli tuoda oppilaille esiin molemmat narratiivit, eikä ainoastaan subjektiivista käsitystä konfliktin tapahtumista ja pyrkiä sitä kautta avoimempaan dialogiin ja mahdollisesti toimiviin konfliktin ratkaisuihin. (Bar-On & Adwan 2006, 205–211)

Israelissa on 2000-luvulla noussut esiin tutkijoita, jotka lähestyvät Israelin narratiivista itsekriittisesti. Heistä käytetään nimeä ”uudet historioitsijat” (new historians). Erityisesti juutalainen Ilan Pappé (2004; 2006) on tutkinut postmodernistisellä kriittisellä otteella Israelin ja Palestiinan välistä konfliktia ja Israelin narratiivista yhdessä muiden uuden polven historioitsijoiden kanssa. Nämä historioitsijat kritisoivat esimerkiksi Israelin narratiivista vuoden 1948 sodan tapahtumista, syistä ja seurauksista. Suurin osa israelilaisista (ts. juutalaisista Israelissa) on suhtautunut torjuvasti uusien

historioitsijoiden konfliktin lähestymistapaan, sillä se ei sovi heidän kollektiivisen muistinsa ylläpitämään narratiiviin konfliktista (Bar-Siman-Tov 2014, 49; Bar-On 2006, 154). Uusien historioitsijoiden lähestymistapa voisi kuitenkin toimia tärkeässä roolissa konfliktin osapuolten narratiivien välisessä sillanrakennuksessa (bridging narratives) ja toisen osapuolen narratiivin ymmärtämisessä

2.2. Narratiivin käsite

Meidän aiemmat kokemuksemme, odotuksemme ja ympäröivä kulttuuri sekä yhteiskunta muovaavat sitä, miten tulkitsemme nykyisyyttä ja minkälaisia merkityksiä sille annamme. Historiamme ja kokemuksemme vaikuttavat ymmärrykseemme maailmasta. Narratiiveilla, subjektiivisen tulkinnan luomilla kertomuksilla, on myös vahva osa tässä merkityksenannossa ja tulkinnassa. Kun ryhdymme narratiiviseen tulkintaan, tulkitsemme kokemuksia tietystä näkökulmasta, ja tällöin suhteutamme ne toisiinsa ajassa ja muodostamme mielekkäitä yhteyksiä niiden välille. Kokemukset ja niiden tulkinnat muodostavat siis narratiiveja, jotka taas vaikuttavat tuleviin kokemuksiimme ja siihen, miten koemme ja tulkitsemme todellisuutta. Narratiivia eli kertomusta voidaan pitää siis jo tulkintatapana itsessään, eivätkä narratiivit koskaan ole irrallisia subjektiivisuudesta. Jo muodostuneet narratiivit vaikuttavat siihen, miten käsittelemme ja koemme tulevat tapahtumat. (Meretoja 2017, 44–57.)

Narratiivi on representaatio tapahtuneesta, joka muodostuu subjektiivisen tulkinnan kautta (Mt., 50–52). Se on siis tulkinta todellisuudesta, joka kerrotaan eli esitetään uudelleen (engl. re-present). Narratiivi on siis kertomus eli se ei välttämättä ole totuus tapahtuneesta vaan jonkun kokemus ja tulkinta siitä, mitä on tapahtunut. Narratiivi pohjautuu kuuteen kysymykseen; mitä, miksi, milloin, miten, kuka, missä. (Auerbach 2010, 101)

Narratiivit ovat tulkintoja todellisuudesta, olemassa olevasta. Niihin kuuluu siis niin fiktiivinen kuin ei fiktiivinen. Kun ymmärretään, että narratiivit ovat ainoastaan todellisen tulkintaa, eivät ne silloin asetu vastoin sitä, mikä on todellista. Sekä fiktiiviset, kuvitteelliset kuin ei-fiktiivisetkin kertomukset muodostavat näkemyksemme siitä, mitä pidämme todellisena. Todellisuuden tulkinta on siis aina subjektiivista. Narratiivit kykenevät luomaan inter-subjektiivista eli yhteisön yhteisesti koettua todellisuutta ja muokkaamaan sitä, sillä niillä on lisäksi dialoginen ulottuvuus. Tämä tarkoittaa sitä, että ne muuttuvat aina suhteessa muihin kulttuurisvälitteisiin narratiivisiin malleihin, joita yksilö muokkaa, haastaa ja rakentaa yhdessä muiden kanssa. (Meretoja 2017, 44–57)

Narratiivit muuttavat ja ylläpitävät erilaisia sosiaalisia rakenteita, kuten etuoikeuksien epätasaista jakautumista tai väkivallan rakenteita (Mt., 50.). Tämänkaltaisia rakenteita on havaittavissa Israelin-Palestiinan konfliktissa, josta yksi selkeä esimerkki on muutos kansalaisuuslaissa. Sen mukaan Israelin täysivaltainen kansalainen voi olla ainoastaan juutalainen. Laki nähdään juutalaisnarratiivista

käsin hyvänä asiana ja juutalaisten oikeutena, sillä Israel on juutalainen valtio, kun taas palestiinalaisnarratiivista katsottuna laki on palestiinalaisia ja muita etnisiä ryhmiä sortava ja tämän vuoksi epäoikeutettu. (West 2003, 9)

Narratiivit ikään kuin kiinnittävät yksilön osaksi näitä jo muodostuneita sosiaalisia rakenteita, joita toisaalta yksilö, joka ei ole irrallinen narratiiveista, myös itse narratiivisena agenttina ylläpitää. Jokainen syntyy osaksi yhteiskuntaa, joka on jo valmiiksi täynnä kertomuksia, narratiiveja, joita emme ole itse rakentaneet. Kaikki se, mitä koemme nykyisyydessä, kietoutuu menneisiin kokemuksiin ja toiveisiin, jotka taas muovaavat sitä, miten nykyisyyteen ja tulevaan suhtaudutaan. Ne muodostavat eräänlaisia ”kulttuurisia verkkoja”, jotka vaikuttavat kokemustemme tulkintaan ja merkityksenantoon. Narratiivit toimivat ikään kuin kulttuurisina tulkintakäytäntöinä. (Meretoja 2017, 56–57.)

Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa samoista tapahtumista kerrotaan karkeasti jaettuna kaksi eri narratiivista, jotka ovat toisensa poissulkevia. Näiden kahden eri narratiivin muodostuminen yhdeksi on hankalaa, sillä kaksi eri yhteisöä ei voi luoda yhtä ja samaa narratiivista. Näistä narratiiveista käsin tulkitaan menneisyyttä, tulevaa ja nykyisyyttä. Se, miten nykyisyys koetaan, ei ole irrallinen jo olemassa olevista narratiiveista. Tämän vuoksi juutalaisten ja palestiinalaisten eri totuudet konfliktista elää jatkumossa sukupolvilta toisille. Alueella elävät ihmiset jakautuvat karkeasti kahteen erilaiseen ”suureen kertomukseen”, joiden kautta he tulkitsevat ympäröivää maailmaansa, todellisuuttansa ja kokemuksiansa siinä. (Rotberg 2006, 2; 14.) Narratiivit vaikuttavat siis siihen, miten Israelin ja Palestiinan konfliktia tulkitaan; millaisia merkityksiä konfliktille annetaan ja millaisena sen tapahtumat koetaan.

2.3. Metanarratiivin käsite

Tutkimuskirjallisuudessa metanarratiivin käsitettä kuvaillaan eri tavoin. Metanarratiivi eli toisin sanoen ”suuri kertomus” on se pohjimmainen narratiivi, joka kostuu erilaisista historiallisista kokemuksista, tiedosta ja kertomuksista, narratiiveista. Termin kehitti ranskalainen teoreetikko Jean Francois Lyotard. Se on ikään kuin makrokertomus todellisuudesta, jonka tarjoaa yhteisölle ja olemassa olevalle yhteiskunnalle ja sen järjestykselle oikeutusta ”suuren idean” kautta. (Laaksonen, 2008, 15)

Meta on kreikankielinen sana, joka suomeksi käännettynä tarkoittaa ”takana” (englannin kielen ”beyond”) tai ”jälkeen”. Se on kielitieteessä etuliite, jota käytetään täydentämään toista käsitettä. (etymonline) Se on siis toisen käsitteen abstraktio, joka tarkoittaa jotakin, mikä ei ole konkreettisesti havaittavissa olevaa. Metanarratiivi on jotakin olemassa olevaa, jonka kautta todellisuus nähdään. Se toimii ikään kuin voimana, joka alistaa valtaansa muut olemassa olevat diskurssit. (Boje 2001, 36)

Kansallisenarratiivit (national narratives), jotka ovat ikään kuin juonikeskeisiä tarinoita, saavat voimansa ja olemassaolonsa metanarratiivien pohjalta (Auerbach 2010, 102–103). Kansallisenarratiivit taas puolestaan ilmaisevat kansallista, kollektiivista identiteettiä (West 2003, 9).

Bar-Tal ja Salomon (2006, 25–26.) nostavat esiin ”konfliktin eetoksen”, jota taas Auerbachin voidaan tulkita kuvailevan käsitteellä ”metanarratiivi” (Baukhol 2015, 22) ja Lyotard käsitteellä ”suuri kertomus”. Konfliktin eetos, toisin sanoen metanarratiivi on yhteisesti jaettuja uskomuksia yhteisön sisällä. Se toimii ikään kuin suunnannäyttäjänä yhteiselle kansalliselle narratiiville. (West 2003, 8.) Bar-Talin ja Salomonin (2006, 25–26) mukaan kollektiivisen muistin narratiivi tukee konfliktin eetoksen narratiivia eli konfliktin metanarratiivia:

”Eetoksen narratiivin kehitykseen vaikuttavat ne olosuhteet, joissa yhteiskunta elää pitkään, ja kollektiiviset kokemukset, jotka muokkaavat yhteiskuntaa tänä aikana. Ehdotamme, että pitkittyneissä vaikeissa olosuhteissa yhteiskunnissa kehitetään erityinen konfliktin eetos, joka antaa selkeän kuvan konfliktista, sen tavoitteista, olosuhteista ja vaatimuksista sekä kuvan omasta ryhmästä ja kilpailevasta ryhmästä. Tätä kertomusta tukee kollektiivisen muistin narratiivi, ja molemmissa esiintyy samoja teemoja”¹

World Peace Foundation (WPF), joka pyrkii edistämään rauhaa maailmassa tutkimuksen kautta ja on tehnyt tutkimusta valtioiden sisäisistä konflikteista, järjesti vuonna 2003 Israelin ja Palestiinan konfliktin myytteihin ja narratiiveihin keskittyvän konferenssin. Konferenssiin osallistui aiheeseen perehtyneitä tutkijoita ja siitä laadittiin laaja raportti. Raportissa nostettiin esiin konfliktin eetos, metanarratiivi, eli ne teemat ja uskomukset, jotka toimivat ikään kuin infrastruktuurina ja ylläpitävät konfliktin narratiiveja ja sen muodostamia myyttejä. (West 2003, 8.) Nämä teemat ovat niitä, joihin keskityn aineistoni analysoimisessa.

WPF:n Israelin ja Palestiinan konfliktin narratiiveihin keskittyneessä konferenssin pohjalta julkaisussa raportissa selvisi, että konfliktin eetoksessa, eli metanarratiivissa, nousee esiin kahdeksan eri teemaa, jotka ylläpitävät konfliktin myyttejä ja sen osapuolten eri narratiiveja konfliktista (West 2003, 8.) Osallistujina konferenssissa oli kaksikymmentäyksi Israelin ja Palestiinan konfliktiin perehtynyttä tutkijaa eri taustoista mukaan lukien jo aiemmin luvussa 2.0 mainitsemani Robert Rotberg ja Ilan Pappé, sekä kaksi World Peace Foundationin johtokunnan jäsentä. Lähes kaikki konferenssiin

¹ Alkuperäinen teksti: “The evolution of the ethos narrative is influenced by the conditions in which the society lives over a long period of time and the collective experiences that shape the society during this period. We suggest that under prolonged conditions of intractable conflict societies develop a particular ethos of conflict that provides a clear picture of the conflict, its goals, conditions, and requirements, as well as an image of one’s own group, and of the rival group. This narrative is supported by the collective memory narrative, and the same themes appear in both.” (Bar-Tal & Salomon 2006, 25-26.)

osallistuneista tutkijoista oli juutalaisia tai palestiinalaisia. Tämän konferenssin raportissa nousseet konfliktin eetoksen eri teemat ovat pohjana aineistoni analyysissä. Tutkimukseni tarkoituksena on siis selvittää, miten ja missä määrin näitä eri teemoja, toisin sanoen metanarratiiveja, esiintyy korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien juutalaisten ja palestiinalaisen haastateltavien narratiiveissa konfliktista.

Kahdeksasta teemasta kolme liittyy turvallisuuteen, joita ovat turvallisuuden tarve, turvallisen ja hyvän elämän ehdot sekä niiden kunnioitus, jotka ylläpitävät turvallisuutta. (West 2003) Yhdistän nämä kolme yhdeksi yhteiseksi teemaksi, sillä ne kaikki käsittelevät turvallisuutta. Täten keskityn haastattelujen analyysissä kuuteen eri teemaan. Teemat muodostavat yhdessä konfliktin metanarratiivit eli konfliktin eetoksen. Nämä kuusi teemaa ovat 1. yhtenäisyys eli kollektiivinen identiteetti, 2. uhrius (victimization) 3. turvallisuus, 4. kiintymys maahan 5. oman ryhmän tavoitteiden ja tekojen oikeutus ja 6. positiivinen omakuva. (West 2003.)

Ensimmäiseen teemaan eli kollektiiviseen identiteetin metanarratiiviin liittyy yhteenkuuluvuuden tunne ja subjektiivinen kokemus siitä, että yksilö on osa yhteistä kansallista narratiivia. Kollektiivista identiteettiä konfliktissa ilmentää yhtenäinen kansallidentiteetti. Toiseen eli uhriuden metanarratiiviin kuuluu se, että oma ryhmä, tai tässä tapauksessa kansa, koetaan uhrina. Tähän liittyy niin nykyiset kuin historialliset tapahtumat, jotka yhdessä rakentavat uhriuden metanarratiivia. Kolmas metanarratiivi on turvallisuus, joka käsittää turvallisuuden tarpeen kokemisen, turvallisen ja hyvän elämän ehdot sekä niiden kunnioitus, jotka ylläpitävät turvallisuutta. Tätä metanarratiivia ylläpitää pelko ja epäluottamus toiseen osapuoleen. (West 2003.)

Neljäs metanarratiivi käsittää kiintymyksen maahan, johon usein liittyy historiallisiin perusteluihin nojautuminen. Tähän metanarratiivin tasoon kiinnittyy myös isänmaallisuus. Viides metanarratiivi pitää sisällään omien tekojen oikeutuksen ja perustelut sekä samalla toisen, vastapuolen legitimitetin ja sitä kautta tekojen ja tavoitteiden kyseenalaistamisen ja epäoikeuttamisen. Omien tekojen takana nähdään olevan oikeutettuja perusteluita, mutta toisen, vastapuolen, teot nähdään epäoikeudenmukaisina ja perusteettomina. Kuudes metanarratiivi on positiivisen omakuvan metanarratiivi, jossa oma ryhmä, kansa, yhteisö, ja sen teot nähdään positiivisessa valossa. Tämä pitää sisällään myös sen, että omia virheitä ei nähdä. (Mt.)

Näiden metanarratiivien rajat eivät ole aivan selkeitä ja haastatteluissa saattaa ilmetä niitä ikään kuin päällekkäin. Oman ryhmän positiivista omakuvaa heijastaa myös esimerkiksi se, että hyvät teot, kuten rauhanneuvottelut ja tulitauot attribuoidaan oman kansan luontaisiksi toimintatavoiksi. Sitä vastoin radikaalit teot, kuten tappaminen ja väkivalta nähdään pakollisina puolustuskeinoina, jotka oikeute-

taan vastustajan aloittamien toimien vuoksi. Puolustuskeinot liittyvät siis myös turvallisuuden metanarratiivin. Yhteistä kansallismetanarratiivista ja sen metanarratiivin piirteitä käytetään siis myös voima-keinona ja motivaattorina oman kansan puolustamiseen. (Auerbach 2010 104–106.) Metanarratiivista tulee ikään kuin ohjaava voima, jonka läpi konflikti nähdään ja jonka kautta sitä tulkitaan.

Pelko on myös ollut keskeinen osa Israelin ja Palestiinan välistä konfliktia, ja se liittyy turvallisuuden lisäksi uhriuden metanarratiivin teemaan. Molemmat osapuolet näkevät itsensä konfliktissa uhreina, mikä luo pelkoa. Israelilaisten keskuudessa tähän metanarratiiviin liittyy vahvasti kollektiivinen muisto holokaustista ja palestiinalaisten keskuudessa vuoden 1948 sota sekä sen jälkeiset kokemukset Israelista miehittäjänä. Toisaalta uhriuden kautta myös oikeutetaan omaa toimintaa. Konfliktin luonteeseen on juurtunut myös kilpailu uhriudesta eli siitä, kumpi osapuoli on joutunut kärsimään enemmän. (West 2003, 7–8.) Lyotardin väittää, että postmoderni aikakausi on epäluuloinen metanarratiivista, toisien sanoen ”suurta kertomusta” kohtaan (Boje 2001, 35–39).

3. Identiteetti ja identiteettikonflikti

3.1. Identiteetti osana konfliktia

Israelin ja Palestiinan välistä konfliktia voidaan pitää identiteettikonfliktina, jossa keskeisintä on osapuolien narratiivien taistelu. Identiteettikonfliktiin liittyy kilpailu kunnia- ja vallasta, ja se kumpuaa yksilöiden sosiaalisesti rakennetusta identiteetistä, mikä liittyy heidät osaksi tiettyä ryhmää. (Feltz 2019, 2) Identiteettikonfliktien piirteisiin kuuluu epäluottamus ja viha toista osapuolta kohtaan sekä erilaisia piirteitä kuten uhrius (victimhood) ja kilpailu maasta (Auerbach 2016, 242–243). Nämä ovat juuri niitä metanarratiivien teemoja, joita World Peace Foundationin (2003) luomassa raportissa nousee esiin.

Identiteetti on ihmisen itsensä käsitys itsestä suhteessa toisiin sekä toisten ihmisten antamien kategorisointien yhteen muodostuma. Tähän liittyy monia eri ominaisuuksia, kuten uskonto, kansalaisuus, kieli, kulttuuri ja etnisyys, joiden kautta yksilö itse ja muut määrittävät yksilön identiteettiä. (Fearon 1999.) Israelin ja Palestiinan konfliktissa selkeä sosiaalinen identiteettiä määrittävä ominaisuus on kansallisidentiteetti, jonka kautta yksilöt kiinnittyvät omaan ryhmään ja jonka avulla he erottautuvat toisista ryhmistä. Israelin ja Palestiinan tapauksessa kansallisidentiteettiin liittyy uskonto ja etnisyys valtion kansalaisuuden sijaan.

Osapuolten narratiivit asettuvat Israelin-Palestiinan-konfliktissa vastakkain. Oman ryhmän konfliktin narratiivin ja identiteetin kautta luodaan oikeutusta esimerkiksi maa-alueen kuuluvuudesta juuri omalle yhteisölle. Molemmat konfliktin narratiivit piirtävät kuvaa uhrina olemisesta ja viattomuudesta, minkä avulla omia toimia myös perustellaan. (Auerbach 2016, 242–243.) Oman ryhmän kollektiivista identiteettiä ja siihen liittyvää narratiivia, kansallisenarratiivia hyödynnetään poliittisissa argumentoinneissa (Whitebrook 2001, 132).

Israel-Palestiina-konfliktissa keskeiseksi temaksi nousee olemassaolon identiteettipolitiikka, jossa kollektiivinen muisti toimii etnisen tai kansallisen identiteetin lähteenä ja merkityksen antajana. Oman kansan olemassaolon oikeutus ja sitä kautta yksilön kansallisidentiteetin oikeutus on keskeinen inhimillinen tarve. (Bar-On 2006, 150.) Kollektiivinen identiteetti, jota kansallisidentiteetti ilmentää Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa, on myös yksi niistä metanarratiivien teemoista, joita tutkimuksessani käsittelem.

3.2. Kollektiivinen muisti osana identiteetin muovaamista ja ylläpitämistä

Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin diskurssi pyörii sen ympärillä, kumman osapuolen narratiivi kuvaa konfliktin historian todellisuutta (Bar-On & Adwan 2006, 205). Narratiivin muodostumisessa,

vahvistamisessa ja säilyttämisessä toimii kollektiivinen muisti olennaisessa roolissa. Henkilökohtaisten kokemusten ja kertomusten kautta muodostuu ryhmän yhteinen, kollektiivinen muisti. Omia kokemuksia käytetään myös faktojen perusteluina, ja niiden avulla pyritään kumoamaan esimerkiksi tutkimuksellisia väittämiä. (Bar-On 2006, 150–151.) Muisti ei kuitenkaan aina kerro totuutta. Se on valikoiva ja muistin varassa kulkeva kokemuksellinen tieto saattaa muuttua ajan myötä. Siihen voi vaikuttaa hyvinkin moni asia.

Kollektiivinen muisti rakentaa kansallista narratiivia, vahvistaa ja tuottaa sitä. Kansallisenarratiivi konstruoidaan nykyisyyteen muistin pohjalta menneisyyteen viitaten. Kollektiivinen samoin kuin individualistinen muisti on herkkä muovautumaan. Sitä pidetään yllä erilaisten ajassa vallitsevien diskurssien avulla, joihin vaikuttavat ulkoiset ja sisäiset tekijät. Kollektiivinen muisti ei aina ole totuus siitä, mitä oikeasti on tapahtunut. Toisen, vastapuolen narratiivia kohtaan ei osoiteta ymmärrystä, ja sitä ei nähdä todellisena vaan propagandana. Vihollisen narratiivin hyväksyminen tarkoittaa samalla oman kieltämistä tai ainakin sen kriittistä tarkastelua. Tähän liittyy vahvasti myös positiivisen oma-kuvan metanarratiivi. Omaa ryhmää eli tässä tapauksessa omaa kansaa ja sen tekemisiä ihailaan ja oikeutetaan. (Bar-Tal & Salomon 2006, 21–24; Whitebrook 2001, 132; Ruohomäki 34.) Narratiivit myös ikään kuin kilpailevat keskenään kansainvälisellä pelialueella hakemalla itselleen tukea ulkopuolelta (West 2003, 4).

Kollektiivinen muisti tuottaa ja muovaa yhteistä kollektiivista, narratiivista identiteettiä. Kertomukset, narratiivit ovat jotakin, mitä yksilö tarvitsee identiteetin muodostamiseen. Kollektiivisen identiteetin saavuttamiseksi yksilö tulee osaksi yhteisöä, jonka avulla hän myös kykenee tunnistamaan oman identiteettinsä. Yksilön toiminta ohjautuu siis narratiivien pohjalta, jotka ovat muodostuneet jo olemassa olevista, mutta rajallisista kulttuurisista ja sosiaalisista kertomuksista. (Whitebrook 2001, 22–24.)

Yhteistä kollektiivista muistia välitetään kielen avulla erilaisten prosessien kautta, minkä vuoksi yksilö saattaa sekoittaa omat kokemukset siihen, mitä hän on kuullut, lukenut tai nähnyt kuvien kautta. Erityisesti konflikteissa me ja nuo toiset (*self - others*) -asetelma muovautuu kollektiivisen identiteetin kautta. Tämä me ja he -asetelma korostuu myös kansallisenarratiivien muodostumisessa. Yksilö luo oman kansallisenarratiivin kautta konstruktioita, joiden kautta hän näkee ja tulkitsee todellisuutta. Näiden konstruktioiden kautta oma olemassaolo oikeutetaan ja sen avulla luodaan kuva toisesta (*other*). (Sela & Kadish 2016, 3–5.)

3.3. Kansallisidentiteetin merkitys konfliktissa ja narratiivien muodostumisessa.

Kollektiivisella kansallisidentiteetillä on keskeinen merkitys kansallisenarratiivien muodostumisessa. Siksi kansallisidentiteetin merkitys näkyy myös Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa. Toisen

osapuolen kansallisidentiteetin nähdään uhkaavan omaa identiteettiä ja sitä kautta myös oman ryhmän narratiivia konfliktista (Baukhol 2015, 17). Kansallismarratiivin muodostumiseen tarvitaan toisten tarinoiden vastakaiku (Whitebrook 2001, 23) sillä ”meitä” ole ei voi olla olemassa ” ilman ”heitä”. Toisen ryhmän olemassaolo näin siis myös vahvistaa oman ryhmän kollektiivista identiteettiä. Tämä voidaan siis ymmärtää siten, että yhteisön tai ryhmän yhteinen kansallismarratiivi muodostuu kollektiivisen kansallisidentiteetin myötä, mutta se toimii myös kaksisuuntaisesti, sillä kollektiiviseen kansallisidentiteettiin vaikuttaa kansallismarratiivin olemassaolo (Tutchener 2013, 97–101; Malone ym. 2017, 2-3). Nämä ovat siis käsitteinä hyvin yhteen kietoutuneita ja toistensa vaikutuspiirissä.

Pelkoa ja epäluottamusta toiseen osapuoleen aiheuttaa myös uskomus siitä, että toinen konfliktin osapuoli ei pidä oman kansan itsenäistä olemassaoloa oikeutettuna (Auerbach 2016, 243). Toisaalta mitä ehjempi ja yhtenäisempi oman kansan kollektiivinen identiteetti on, sitä helpommin ollaan valmiita lähestymään ja kuulemaan toisen narratiivia. Kuten jo aiemmin toin esiin, tutkimusten mukaan juutalaisten identiteetti on yhtenäisempi kuin palestiinalaisten. (West 2003, 3–6.) Mielenkiintoista on, nouseeko tässä tutkielmassa esiin se, että juutalaiset olisivat herkempiä katsomaan myös vastustajan narratiivia ja samalla lähestymään omaansa kriittisemmin kuin palestiinalaiset.

Kansallinen identiteetti tai kansallisen identiteetin tunne on tärkeä tekijä Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin osapuolille. Lindstam, Maderin ja Schoenin (2019) tutkimuksen mukaan, kansallisidentiteetti määrittyy tai se määritellään joko etnokulttuuristen tekijöiden (kuten etnisyyden) tai kansalaisuuden mukaan tai näiden yhdistelmällä. Tämä kansallisidentiteetin määrittelyn vaikeus näkyy hyvin Israelin ja Palestiinan tilanteessa, sillä vaikka Israelissa asuu palestiinalaisia ja heillä on Israelin kansalaisuus, heitä ei kutsuta israelilaisiksi, koska israelilainen assosioidaan usein tarkoittavan myös juutalaista. Tämä käsitteellistyminen ei sovi joidenkin kansainvälisen suhteiden tutkijoiden määrittelmään, koska he pitävät kansallisen identiteetin käsitettä samana kuin valtiollista identiteettiä (Fearon 1999, 35). Kuitenkin Israelin kansallisvaltion laissa kansallinen identiteetti määrittyy etnokulttuuristen tekijöiden kautta. (Knesset 2018)

Etnisyys määrittää siis sitä, onko henkilö israelilainen vai ei. Etnisyyden määritelmä on kuitenkin haastava ja tutkimuskirjallisuudessa sille on annettu monenlaisia määritelmiä. Yhden määritelmän mukaan etnisyyttä määritellään perimän mukaan. Henkilö voi kuulua tiettyyn etniseen ryhmään, jos hänellä on vanhempia (tai isovanhempia), jotka ovat osa kyseistä etnistä ryhmää. (Fearon 1999, 17–18) Kuitenkin esimerkiksi etnisyyden käsitettä ja määritelmää paljon tutkineen Kanchan Chandran (2006, 414–418) määritelmä etnisyydestä on monimutkaisempi. Chandra muistuttaa, että etnisyyttä perustuu laajaan joukkoon erilaisia ominaisuuksia, kuten kulttuuri- tai historiallinen perintö ja syntyperä. Hän korvasi etnisen identiteetin käsitteen keskittymällä pikemminkin ”etnisen” identiteetin

muodostavien ominaisuuksien näkyvyyteen tai toisin sanoen niiden "tahmeuteen". Israel ja Palestiinan konfliktin keskiössä on kansallisidentiteetti, joka muodostaa konfliktin tutkimuksen kaksi osapuolta. Kansallisidentiteetin rakentajana on Israelin ja Palestiinan tapauksessa etnisyys ja uskonto.

3.4. Kollektiivinen kansallisnarratiivi osana konfliktin narratiivia ja sen metanarratiiveja

Kansallisnarratiivit (national narratives) ilmaisevat kansallista, kollektiivista identiteettiä (West 2003, 9). Kansallisnarratiivit ovat konkreettisia kerrontoja menneistä tapahtumista, joita oma kansa on historiansa aikana kohdannut. Ne muodostuvat valikoiduista kertomuksista, joihin liittyy kamppailu olemassaolosta, yhteisistä traumoista ja urhoollisuusteosta. (Auerbach 2010, 101–102.)

Kansallisnarratiivien muodostumiseen ja sen säilymiseen kuuluu, että ainoastaan omaan narratiiviin sopiva informaatio otetaan vastaan ja epäsopiva hylätään. Näiden narratiivin muodostumisessa tapahtuu siis subjektiivista valikointia sen suhteen mitä kerrotaan ja mitä jätetään kertomatta. Näistä valikoinnin muodostamista kuiluista käytetään termiä narratiiviset kuilut. Tällainen omaan narratiivin skeemaan sopiva informaatio myös säilyy muistissa paremmin kuin siihen sopimaton informaatio. Näin oman ryhmän narratiivi, kansallisnarratiivi, siirtyy helposti myös sukupolvelta toiselle. Tällä tavoin oma kansallisnarratiivi vahvistuu ja luo entistä enemmän kuilua oman kansan ja toisen eli vastapuolen välille. Vastapuolen narratiivin hyväksyminen tarkoittaa oman kieltämistä, sillä se on ristiriidassa oman, koherentin kansallisnarratiivin kanssa. Nämä kansalliset tarinat tulevat ikään kuin osaksi sitä kansallista jatkumoa eli ikään kuin tarinaa, jota pidetään yllä. Muistikuvat esimerkiksi yhteisistä häviöistä on keskeinen tekijä kollektiivisessa kansallisnarratiivissa. (Bar-Tal & Salomon 2006, 35; Whitebrook 2001, 132.; Yiftachel 2006, 60.)

4. Identiteetti ja sen merkitys konfliktissa

Tässä osiossa tarkastelen tutkimuskirjallisuuteen perustuen israelilaisten ja palestiinalaisten kansallisidentiteettiä. Avaan israelilaisuuden ja juutalaisuuden suhdetta sekä juutalaisten ja palestiinalaisten identiteettiä. Juutalaisten identiteetistä ja sen liittymisestä Israeliin on olemassa paljon tutkimusta. Tähän liittyy myös vahvasti sionismi, jota myös avaan tässä luvussa. Palestiinalaisten identiteettikysymys on tutkimuskirjallisuuden mukaan hieman hauraampi eikä niin yhtenäinen kuin juutalaisten. Juutalaisia myyttejä, jotka ovat merkittävässä osassa kansallisidentiteettiä ja sen ylläpitämistä ja muovaamista, on runsaasti, ja niillä on vakaa pohja, kun taas palestiinalaismyytit ovat edelleen rakennusvaiheessa. (West 2003, 3–11.) Palestiinalaisidentiteetistä on kuitenkin tutkimuskirjallisuutta ja sitä käsittelee esimerkiksi Rashid Khalidi (2010) teoksessa *Palestinian Identity: The Construction of Modern National Consciousness*. Juutalaisten identiteettiä käsittelevää kirjallisuutta on taas löydettävissä paljon, muun muassa Lorenzo DiTommasonin, Ira Robinson ja Naftali S. Cohnin (2015) teos *History, Memory, and Jewish Identity* ja Howard Wettsteinin (2002) *Diasporas and Exiles : Varieties of Jewish Identity*.

Keskeinen yhdistävä tekijä juutalaisten ja palestiinalaisten välillä on se, että molemmat osapuolet näkevät konfliktissa itsensä uhreina. Siionistista narratiivia muovaa ajatus Davidista ja Goljatista. Israel on pieni ja sinnikäs, kuten David, jota vastaan on suuri Goljat eli arabimaailmaa, johon myös Israelin mukaan palestiinalaiset kuuluvat. (Naveh 2006, 250.) Lisäksi israelilaisjuutalaisnarratiivia leimaa juutalaisvainot, erityisesti toisen maailmansodan aikaiset tapahtumat (Bar-Siman-Tov 2014, 46, 50). Palestiinalaisnarratiivissa uhriuden metanarratiivi tulee esiin oman kansan käsityksestä pakolaisina ja sorrettuna kansana, minkä on aiheuttanut ja mitä ylläpitää vieras, ulkopuolinen maahan-tunkeutuja eli ympäri maailmaa palestiinalaisten omaksi kokeneelle alueelle muuttaneet juutalaiset (Ruohomäki 2020, 35–37).

4.1. Juutalainen identiteetti ja kiintymys maahan

Juutalaisten siteet alueeseen, joka nykyisin tunnetaan Israelin valtiona, perustuu Vanhan Testamentin eli juutalaisten Raamatuksi kutsumiin teksteihin. Juutalaiset perustelevat näiden historiallisten tekstiensä kautta omaa oikeuttansa ja siteitään kyseiseen maa-alueeseen. Juutalaisten pyhissä teksteissään Israelin alue on jumalan heille lupaama alue, jonne he päätyivät Egyptistä paon seurauksena. Tämä on Israelin juutalaisen metanarratiivin yksi kulmakivistä. (Ruohomäki 2020, 46, 48; Perdue & Carter 2015, 63.)

Juutalaisten ”kotiinpaluusta” eli muutosta Israeliin on luotu israelilaisnarratiivissa tietynlainen myytti (Brownfeld 2018). Ruohomäki (2020, 48) mainitsee tutkimuksessaan juutalaisten ”kotiinpaluun” olevan keskeinen heidän identiteettiinsä linkittyvä metanarratiivi. Myös WPF:n raportissa (West 2003)

yksi konfliktin metanarratiivi on kiintymys maahan. Vanhan Testamentin teksteissä juutalaisista käytetään myös termiä ”Israelin kansa”, josta valtio on saanut nimensä. Juutalaisille pyhin paikka on Temppelevuori. Juutalaisen tradition mukaan kuningas Salomo rakensi paikalle temppelin, joka tuhoutui babylonialaisten miehittäessä Jerusalemin. Pakkosiirtolaisuudesta palannut kansa rakensi paikalle uudelleen temppelin. (Sanger 2006, 71.)

Toisen temppelin tuhosivat roomalaiset kukistaessaan juutalaisten kapinan (Mt., 71). Temppelevuori, jolla nykyisin sijaitsee muslimeille pyhä Kalliomoskeija, on yksi keskeinen symboli, joka kuuluu juutalaiseen perinteeseen. Näin se on keskeinen osa israelilaista metanarratiivia (Perdue & Carter 2015, 218). Temppelin tuhoutumisen jälkeen juutalaiseen kulttuuriin on kuulunut alueelle paluun ja temppelin uudelleenrakentamisen odotus, mikä on keskeinen ja näkyvä osa israelilaisjuutalaista metanarratiivia ja juutalaista perinnettä tänäkin päivänä (Eylon 2021).

Alueelle paluumuuttoon liittyy siis vahvasti juutalaisten historiallisten kirjoitusten perinne ja haave paluusta Siioniin, Israelin kansalle luvattuun maahan. Sionismi-termi liitetään kuitenkin Israelin poliittiseen tukemiseen, ja sitä pidetään myös poliittisena ideologiana. Sionismi syntyi jo 1800-luvulla, ja sen perustajana voidaan pitää Theodore Herzeliä. Herzelin teos *Juutalaisvaltio* (2010) pitää sisällään sionismin periaatteet. Kansallisaatteen nousu 1800-luvulla vauhditti sionismin liikkeen kehitystä. Ratkaisuna toisen maailmansodan jälkeiseen juutalaiskysymykseen nähtiin juutalaisvaltion perustaminen historiallisen Palestiinan alueelle, joka tuolloin kuului brittiläiseen mandaattiin. (Juusola 2005, 24–26.)

Siionismi-ideologia ei sinänsä ole uskonnollista, vaan ajatus siitä, että juutalaisilla tulisi olla oma valtio kansallisuusaatteen innoittamana ja juutalaisten antisemitismin kohtaamien haasteiden vuoksi. Tähän kuitenkin liittyy siteet vanhoihin kirjoituksiin, mikä liittyy uskonnollisuuteen. Juutalaisuus onkin käsitteenä hieman hankala määritellä. Se ei ole ainoastaan uskonto, vaan pitää sisällään myös etnisyyden. Ateistiksi itsensä määrittelevä yksilö saattaa siis määritellä itsensä myös juutalaiseksi, eivätkä nämä ole toisiaan poissulkevia. Toisaalta tutkimusten mukaan suurin osa juutalaisista ei pidä messiaanisia juutalaisia, eli juutalaisia, jotka pitävät Jeesusta messiaana, todellisina juutalaisina. (Lipka 2016) Tämä kuvastaa sitä, että sanaa *juutalaisuus* ei ole aivan yksinkertainen määritellä.

Israelilaisen metanarratiivin mukaan juutalaisilla on oikeus historialliseen maahansa, jonne he pyrkivät palaamaan erityisesti toisen maailmansodan ja holokaustin aiheuttamien tuhojen ja traumojen jälkeen ja niiden vuoksi (West 2003, 14). Myös kansainvälisesti sitä, että juutalaiset saisivat oman valtion, pidettiin oikeutettuna. Israel on siitä omanlaatuinen maa, että kaikilla juutalaisilla on oikeus muuttaa Israeliin mistä päin maailmaa tahansa ja saada Israelin kansalaisuus (Law of return). (Rouhomäki 2020, 34, 44; Rouhana 2006, 122.)

Israelin poliittisessa diskurssissa arabiuhka assosioidaan holokaustiin (Sela & Kadish 2016), ja näin uhka liitetään kollektiiviseen muistiin historiallisista tapahtumista. Juutalaisten metanarratiiviin liittyy vahvasti omaa kansaa kohtaan koettu epäoikeudenmukaisuus ja uhrius, mikä kumpuaa holokaustin, maapaon ja monin eri tavoin esiintyvän antisemitismin kohtaamisen kautta. Konfliktin toinen osapuoli eli palestiinalaiset nähdään juutalaisnarratiivista käsin uhkana ja vihollisena omalle kansalle. (Bar-Siman-Tov 2014, 46, 50.)

Israelilaisjuutalaiseen metanarratiiviin kuuluu vahva näkemys siitä, että Israelin-Palestiinan alue kuuluu nimenomaan juutalaisille. Israelin kansa eli juutalaiset ovat narratiivin mukaan alueen alkuperäisiä asukkaita, jotka ovat joutuneet maanpakoon ja elämään monia satoja vuosia diasporassa. Siteet maahan eivät ole tästä huolimatta koskaan katkenneet. Jokaisen kansan oikeutena nähdään, että sillä tulisi olla oma valtio, itsemääräämisoikeus ja kansallisuus. (Bar-Siman-Tov, 43–45.) Jos tai kun juutalaisuus nähdään uskonnon lisäksi etnisyytenä, voidaan edellä mainittua oikeutta omaan maahan soveltaa myös heihin.

4.2. Palestiinalainen identiteetti ja kiintymys maahan

Palestiinalaisten identiteetti ei ole yhtä selkeä ja yhtenäinen kuin juutalaisten identiteetti. Tämä voidaan nähdä johtuvan muun muassa identiteettihistorian kirjallisten lähteiden puuttumisesta tai siitä, että näihin lähteisiin ei ole päästy käsiksi. Israelin nähdään estävän näihin kansallisdokumentteihin käsiksi pääsyn. (Jawad 2006, 91–96.)

Israelilaisten narratiivissa esiintyy palestiinalaisten identiteetin kieltämistä; palestiinalaisia ei pidetä omana erillisenä kansana, vaan arabeina, jotka ovat lähtöisin naapurimaiden alueilta, kuten Syyriasta, Jordaniasta tai Egyptistä. Heillä ei nähdä olevan samankaltaisia historiallisia siteitä maa-alueeseen kuin juutalaisilla. (Bar-Siman-Tov 2014, 50; Ruohomäki 2020, 45.)

Palestiinalaiset eivät ole täysin kyenneet määrittelemään kansallisidentiteettiään, ja syitä tähän on monenlaisia. Yhtenä näistä pidetään sitä, että he eivät ole koskaan saaneet omaa kotimaata kansalleen. (Khalidi 2010, 10). Tämä on myös yksi syy sille, että palestiinalaisten kansallisidentiteetti ei ole niin yksinkertainen ja selkeä. Israelilaisten kansallisidentiteetti ja -narratiivi on koherentimpi kuin palestiinalaisten, ja palestiinalaiset ovat vielä varhaisessa vaiheessa oman kansakunnan rakentamisessa. (Auerbach 108.) Palestiinalaisnarratiivin mukaan Israelin miehityksen nähdään olevan esteenä kansakunnan ja kansallisidentiteetin rakentamisen kehitykselle. Siksi termit, kuten ”Palestiina” ja ”palestiinalaiset” ovat myös tutkimuskirjallisuudessa hieman haastavia määritellä, sillä yhtä selkeää määritelmää ei ole. Lisäksi palestiinalaisia on niin muslimeja, kristittyjä kuin sekulaarejakin, mikä luo yhtenäiseen kansalliseen identiteettiin erilaisia tulkintoja omasta uskonnosta käsin (Khalidi 2010, 12).

Palestiinalaisnarratiivin mukaan palestiinalaiset ovat nykyisen Israelin alueen alkuperäiskansaa, jotka ovat sukupolvesta toiseen asuttaneet ja viljelleet kyseistä maa-alueetta. Israelilaiset ovat ulkolaisia, jotka ovat tunkeutuneet epäoikeutetusti maahan ja miehittävät aluetta harjoittaen eurooppalaista kolonialismia. (Bukay 2012; Yiftachel 2006, 58; Bar-On 2006, 151.) Palestiinalaisten virallisissa dokumenteissa, kuten itsenäisyysjulistuksessa ja Vision 2006–2007:ssa Israelin miehittämiin alueisiin viitattaessa ei tarkoiteta ainoastaan Länsirantaa ja Golanin kukkuloita, vaan myös sitä maa-alueetta, joka käsitti Israelin valtion jo ennen vuoden 1967 sotaa (Auerbach 123). Koko nykyisen Israelin alueen nähdään siis kuuluvan alun perin heille.

Keskeinen osa palestiinalaisnarratiivia on oikeutus palata omille alkuperäisille juurilleen eli alueille, jotka Israel on miehittänyt sen itsenäistymisen ja 1948 vuoden sodan eli toisin sanoen ”Al Nakban” (suomeksi katastrofi) myötä (Rouhana 2006, 124). Palestiinalaisnarratiivin mukaan tuo tapahtuma oli se, joka tuhosi palestiinalaisen yhteiskunnan ja sen seurauksena alueen palestiinalaiset asukkaat joutuivat pakotetusti lähtemään alueelta. Tästä syntyi palestiinalaisten pakolaiskysymys (Palestinian refugee problem), jota pidetään selvittämättömänä vielä tänäkin päivänä. (Farsoun & Zacharia 1997, 123.)

Palestiinalaiset ovat oman narratiivinsa mukaan eläneet pakolaisina jo useamman sukupolven ajan. Häviö, syrjintä ja epäoikeudenmukaisuus ovat keskeinen osa palestiinalaisten metanarratiivia. (Ruohomäki 2020, 35–37.) Palestiinalaisia ajatellaan asuvan Länsirannan, Gazan ja Israelin lisäksi diasporassa eri maissa, kuten Syyriassa ja Jordaniassa. Israelin sisällä asuvista palestiinalaisista käytetään myös nimitystä ”Israelin arabit” (eng. Israeli Arab), sillä heillä on Israelin kansalaisuus (Farsoun & Zacharia 1997, 1–2).

Uskonnolla on keskeinen rooli Israelin ja Palestiinan konfliktissa (Ruohomäki 2020, 49). Uskonto on vahva osa monen alueella asuvan identiteettiä. Uskonnon merkitys konfliktissa kulminoituu erityisesti kysymykseen Jerusalemistä, jossa on kolmelle uskonnolle, juutalaisuudelle, islamille ja kristinuskolle, tärkeitä pyhiä paikkoja. Palestiinalaisia on niin muslimeja kuin kristittyjä. Israel, erityisesti Jerusalem ei siis ole pyhä ainoastaan juutalaisille vaan myös muslimeille. Islamissa Palestiinaa pidetään pyhänä maana, ja kaupungit, kuten Hebron ja Jerusalem ovat, identiteetin symboleita. Jerusalemissa sijaitseva Kalliomoskeija on paikka, josta profeetta Muhammedin uskotaan nousseen taivaaseen ja siksi Jerusalem on erityisen tärkeä muslimeille. Israel ja sionismi nähdään uhkana, joka läpäisee kuitenkin koko palestiinalaisväestön uskonnollisuuteen ja uskontoon katsomatta. Muualta saapuneet juutalaiset nähdään kolonialistisina. (Farsoun & Zacharia 1997, 3–4; Jawad 2006, 74.)

5. Israel-Palestiina-konfliktin keskeisimmät tapahtumat

Tässä luvussa tarkastelen yleisesti konfliktin keskeisimmistä vaiheista, joiden ympärille olen luonut haastattelujen kysymykset. Kokoan aiempaa tutkimuskirjallisuutta hyödyntäen Israelin ja Palestiinan narratiiveja konfliktin vaiheista. Käyn kronologisessa järjestyksessä läpi konfliktin keskeisimmät sodat ja eskalaatiot niin juutalaisen narratiivin kuin palestiinalaisen narratiivin osalta.

Aloitan Israelin valtion perustamisesta ja vuoden 1948 sodasta. Tämän jälkeen käyn läpi Kuuden päivän sodan, sen syyt ja seuraukset, jonka jälkeisessä alaluvussa käsittelem ensimmäistä ja toista intifadaa. Lopuksi tarkastelen sitä, millaisena konfliktin nykytilanne nähdään molemmista konfliktin narratiiveista käsin.

5.1. Vuoden 1948 tapahtumien eri totuudet

Israelin ja Palestiinan välinen konflikti on jatkunut jo seitsemän vuosikymmentä siitä lähtien, kun Israelin valtio perustettiin vuonna 1948. Konfliktin voidaan kuitenkin nähdä alkaneen jo brittiläis-mandaatin aikana, kun juutalaisten muutto alueelle kiihtyi ja sionismi-ideologian kannatus vahvistui nationalismin myötävaikutuksesta. Molemmat konfliktin osapuolet, niin palestiinalaiset kuin juutalaisetkin, näkevät nykyisen Israelin valtion hallinnoiman alueen omana kotimaanaan. (Yiftachel 2006, 51.) Taistelu konkreettisista kohteista, kuten maasta, on usein keskeinen asia sodissa (Rotberg 2006, 1) ja näin on myös Israelin-Palestiinan konfliktissa, jossa yksi konfliktin metanarratiiveista on kiintymys maahan.

Osapuolet käyttävät vuoden 1948 sodasta eri termejä, mikä ilmenee myös koulujen oppikirjoissa (Bar-On & Adwan 2006, 207). Juutalaisille Israelissa sota oli itsenäisyysota, joksi sitä kutsutaan israelilaisnarratiivissa edelleen. Palestiinalaiset taas kutsuvat sotaa ”katastrofiksi”. Palestiinalaiset ja israelilaiset näkevät syyt konfliktiin eri lailla. Konfliktin syttymisestä syyllistetään molemmin osapuolten narratiiveissa toista osapuolta. (Ruohomäki 2020, 34–45.)

Juutalaisen narratiivin mukaan konfliktin alkamisen syyksi nähdään se, etteivät palestiinalaiset hyväksyneet YK:n julistusta Israelin itsenäisyydestä ja arabimaat hyökkäsivät yhteistuumin Israeliin. Sotaa pidetään itsenäisyysotana tai vapautussotana, ja sitä myös oikeutetaan näiden termien kautta. Juutalaisen narratiivin mukaan arabimaat siis aloittivat sodan, jossa Israel oli puolustautuva osapuoli. Narratiivin mukaan palestiinalaisia ei karkotettu kodeistaan toisin kuin he itse väittävät, vaan arabi-maat kehottivat heitä jättämään kotinsa. Palestiinalaisarabit nähdään itse olevan vastuussa pakolaiskysymyksestä, eikä se ollut juutalaisten eli Israelin, syytä. (Bar-Siman-Tov 2014, 48–49; West 2003, 14.)

Palestiinalaiset ja arabimaailma taas näkivät konfliktin taustalla Israelin epäoikeudetut sortotoimet palestiinalaisia kohtaan. Palestiinalaisen yleisen narratiivin mukaan israelilaiset ajoivat palestiinalaisia pois kylistään, eikä heille jäänyt sodan alla muuta mahdollisuutta kuin paeta. (Ruohomäki 2020, 34–35.)

Historiallisen Palestiinan alueilla asui niin juutalaisia kuin arabejakin ennen Israelin valtion perustamista. Ottomaanien valtakunnan ja sen jälkeisen brittiläisen mandaatin aikana etnisten kansojen välit olivat sopuisat. Yhteiskuntaluokat olivat se tekijä, joka yhdisti juutalaisia ja arabeja. Uskonnosta tuli poliittinen ja nationalistinen elementti vasta vuoden 1948 jälkeen konfliktin myötä. Sitä ennen uskonto toimi ihmisiä yhdistävänä tekijänä. Alueella oli kolmen monoteistisen uskonnon edustajia, kristittyjä, juutalaisia ja muslimeja, kuten on edelleenkin. (Pappe 2006, 202.)

Uusiin historioitsijoihin kuuluvan Israelin juutalaisen Ilan Pappen (2006, 200) tutkimuksen mukaan vuoden 1948 sota ilmeni monin paikoin etnisenä puhdistuksena ennemmin kuin sotana, jossa siviilit olivat kohteina sotilaiden sijaan. Tämä heijastaa oman ryhmän narratiivin kriittistä tutkiskelua ja uudenlaista lähestymistapaa. On mielenkiintoista nähdä, esiintyykö tämänkaltaista kriittisyyttä tämän tutkielman haastateltavien kerronnassa.

5.2. Kuuden päivän sota vuonna 1967

Israelin narratiivin mukaan Kuuden päivän sodan vuonna 1967 aloitti Egypti sulkemalla Tiranin salmen Israelilta. Egyptin tukena toimivat Syyria ja Jordania. Israelin narratiivin mukaan arabivaltioiden päätavoite oli tuhota Israel ja palata siihen, mitä maa-alue oli ennen vuonna 1948 tapahtunutta eli ennen Israelin valtion perustamista. Arabivaltioiden uhka tuhota Israel toi israelilaisten mieleen holokaustin traumat ja pelon. Näiden valtioiden aiheuttamiin uhkakuviin oli vastattava. (Adwan & Bar-On & Naveh. 2012, 188–201) Tässä Israelin narratiivissa korostuu nimenomaan se, että Israel on uhri, jonka tuli vastata arabivaltioiden uhkaan puolustautuakseen. Pelko siitä, että arabivaltiot ottaisivat haltuun koko maan, oli suuri, ja siihen uhkaan oli vastattava jollakin tavoin.

Sodan lopputuloksena Israel sai haltuunsa juutalaisille tärkeitä pyhiä paikkoja, kuten Raakelin haudan Hebronissa ja mahdollisuuden päästä itkumuurille Jerusalemissa eli lähelle juutalaisten kaikkein pyhintä paikkaa, Temppelevuorta, jossa nykyään sijaitsee Kalliomoskeija (Al-Aqsa). Tämä herätti paljon tunteita israelilaisten keskuudessa. (ym. 2012, 200–203)

Israelissa Kuuden päivän sodan tuloksiin reagoitiin hieman eri tavoin riippuen siitä, kuinka uskonnollinen yksilö oli. Kuitenkin yhteinen kokemus oli, että Israelille haluttiin turvata sellaiset rajat, joita olisi helppo puolustaa. Israelin mukaan arabimaailmalla oli yhteinen agenda, johon kuului täydellinen Israelin olemassaolon kieltäminen, eikä rauhaa haluttu. Israelin narratiivin mukaan ongelmaksi tuli YK:n päätöslauselman numero 242 tulkinta. Sen tulkinta ei ollut selkeän yhdenmukainen, vaan se

tulkittiin eri tavoin israelilaisten ja palestiinalaisten toimesta eri kielisten käännösten myötä, minkä vuoksi Israel ei perääntynyt kaikilta sodassa miehittämiltään alueilta. (Adwan 2012, 206–212; Tessler 2006, 179)

Israelin narratiivin mukaan ajateltiin, että arabimailma, palestiinalaiset mukaan lukien, eiv oikeuttanut Israelin olemassaoloa millään tavoin, vaan halusi hävittää sen kokonaan, sillä maa-alue kuului arabimaiden mukaan siellä jo pitkään asuneille arabeille eli palestiinalaisille. Palestiinalaishallinnon keskeisimmäksi tavoitteeksi nähtiin Palestiinan valtion perustaminen, johon kuuluisi myös koko Israelin valtion alue. Pelko arabimaiden luomasta uhasta ajoi Israelin puolustamaan omaa maataan ja suojelemaan väestöään. Konfliktin toinen osapuoli nähtiin Israelin narratiivista käsin uhkana omalle turvallisuudelle. (Adwan 2012, 2012–2014.)

Palestiinalaisen narratiivin mukaan keskeisenä syynä vuoden 1967 sodalle oli se, että Israel esti arabeilta Jordan joen veden käytön. Narratiivin mukaan Israel oli suunnitellut hyökkäystä arabimaita vastaan jo pitkää ja odottanut vain oikeaa hetkeä hyökkäykselle. Sodan aloittamisen laittaminen Egyptin syyksi oli vain Israelin puolustuskeino. Israel sai näin Egyptin toimista oikeutuksen sotatoimilleen. (Mt, 185–195)

Israel aloitti palestiinalaisnarratiivin mukaan Kuuden päivän sodan hyökkäämällä arabiarmeijoita vastaan tunkeutumalla epäoikeutetusti palestiinalaisten maa-alueilleen. Israelin tavoitteena oli palestiinalaisnarratiivin mukaan hallita koko Länsirantaa ja Jerusalemia. (Mt., 195–197; Ruohomäki 2020, 34.) Israelin valloittamien alueiden hallussapidon myötä Israelin nähtiin pyrkivän siihen, että arabimaat suostuisivat rauhaan Israelin omien ehtojen mukaisesti. Palestiinalaiset olivat siis heikompana osapuolena sodan häviäjän roolissa ottamassa passiivisena vastaan ylhäältä päin pakotettuja, valtaapitävän osapuolen luomia rauhanehtoja. Tämän vuoksi rauhanehtoja ei palestiinalaisnarratiivin mukaan pidetty reiluna molemmille osapuolille, sillä osapuolet olivat epätasavertaisessa asemassa. Palestiinalaisnarratiivin mukaan Israelin voitto edisti valtion ja sen armeijan ylimielisyyttä ja ylivoimaisuuden käsitystä itsestään. (Adwan 2012, 209–213; Rouhana 2006, 122–123.)

Yehudith Auerbachin konfliktin metanarratiiveihin keskittyvässä tutkimuksessa tulee esiin mielenkiintoinen näkökulma kulttuurien eroista. Palestiinalaiset identifioivat itsensä arabeiksi, ja arabikulttuuri on Auerbachin mukaan kunniaan ja häpeään perustuva kulttuuri (honor-shame culture). Israelilainen, juutalainen kulttuuri taas perustuu länsimaiseen juutalaiskristilliseen syyllisyyteen pohjautuvaan kulttuuriin (quilt culture). Arabimaiden ja näin myös palestiinalaisten tappio Kuuden päivän sodassa ja juutalaisten tunkeutuminen palestiinalaisten alueelle ruokkivat häpeää ja tuskaisia muistoja häviöstä. Häpeän estämiseksi konfliktin syyt ja seuraukset pyritään laittamaan toisen osapuolen vas-

tuulle. (Auerbach 2010, 119–120.) Tämä metanarratiivin ulottuvuus olisi mielenkiintoinen aihe jatkokutkimukselle. Joudun tässä pro gradu -tutkielmassa kuitenkin rajaamaan sen pois tai käsittelemään sitä vain tiiviisti, ettei tutkimuksestani tule liian laaja. On kuitenkin mielenkiintoista nähdä, heijastavatko tutkielman haastattelut näitä piirteitä.

Israelin harjoittama politiikka nähdään palestiinalaisnarratiivista käsin rasistisena ja kolonialistisena. Palestiinan vapausjärjestön (Palestine Liberation Organization) entinen johtaja Yasser Arafat nosti tämän näkökulman esiin myös Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksessa pitämässään puheessa vuonna 1974. Israelin miehityksen syyksi laitettiin se, että Länsirannan sisäinen talouskasvu on ollut heikkoa aina vuoden 1967 sodasta lähtien. Palestiinalaisten asemasta ja heidän heikoista elinoloistaan alueella syytetään palestiinalaisnarratiivissa Israelin miehitystä. (Adwan ym. 2012, 213–215; Ruohomäki 2020, 38.)

5.3. Ensimmäinen ja toinen intifada

Intifada on arabiankielinen termi kansannousulle. Sana *intifada* tarkoittaa suomeksi järjestystä. Ensimmäisellä intifadalla viitataan vuosien 1987–1993 ja toisella vuosien 2000–2005 tapahtumiin konfliktialueella. Yleisesti intifadat käsitetään palestiinalaisten kansannousuna Israelin palestiinalaisalueiden miehitystä ja miehittämistä vastaan. (Juusola 2005, 198; Ruohomäki 2020, 40.) Side by side -teoksessa israelilaisten ja palestiinalaisten narratiivit intifadojen kerronnasta eroavat toisistaan melko paljon. (Adwan ym. 2012)

Palestiinalaisnarratiivin mukaan ensimmäinen intifada oli rauhallinen kansannousu Israelin toimia vastaan. Palestiinalaisten toimet oikeutettiin vastareaktionä Israelin toimille ja jatkuvalla palestiinalaisten sortamiselle. (Mt., 273–275.) Palestiinalaiset kokivat itsensä konfliktissa uhreina, ja heidän keskuudessaan luotiin propagandaa siitä, että Israel pyrkii ratkaisemaan palestiinalaiskysymyksen tuhoamalla osapuolen kokonaan. Tätä uhkaa vastaan oli siis taisteltava. (Baukhol 2015, 37.)

Toisen intifadan alkamisen syyt ovat juutalaisten ja palestiinalaisten konfliktin narratiiveissa ikään kuin vastakkaiset. Toisen intifadan alkamisen syynä pidetään palestiinalaisnarratiivin mukaan Israelin pääministerin Ariel Sharonin vierailua Al Aqsan moskeijassa, joka tunnetaan suomeksi nimellä Kalliomoskeija. Se on Mekan ja Medinan jälkeen muslimien pyhin paikka. Kalliomoskeija on siis tärkeä monelle palestiinalaiselle, sillä suurin osa heistä on muslimeita. Sharonin vierailu nähtiin provokaationa ja lähtölaukauksena toiseen intifadaan. Israelin tai juutalaisten narratiivin mukaan Sharonin vierailu haluttiin tulkita provokaationa, sillä näin palestiinalaisten saivat tekosyyntä aloittaa väkivaltaiset toimet juutalaisia kohtaan. (Juusola 2005, 250–251; Adwan ym. 2012, 272–276.)

Israelilaisnarratiivin mukaan palestiinalaisjohto oli vastuussa kansannousujen alkamisesta ja palestiinalaisten aiheuttamilla toimilla oli tarkoitus painostaa Israelia. Intifadojen aikaiset terroriteot olivat

israelilaisen narratiivin mukaan voimakkaita ja tuhoisia, toisin kuin palestiinalaisnarratiivi antaa ymmärtää. Vaikka palestiinalaisilta puuttuivat järeät aseet, ja intifadassa käytettiin lähinnä kiviä sekä Molotovin cocktaileja, aiheuttivat he silti tuhoisaa jälkeä. (Adwan ym. 2012, 272–276.)

Palestiinalaisterrorismiteot nähtiin osoituksena siitä, etteivät palestiinalaiset halua neuvotella, vaan he käyttivät voimakeinoja neuvottelujen sijaan. Kansannousu tulkittiin Israelissa terrorismina ja palestiinalaistoimet nähtiin epäoikeutettuna toimintana. Israelin oli puolustauduttava näitä toimia vastaan. (Baukhol 2015, 38.)

Toisen intifadan seuraukset olivat hyvin konkreettiset. Se johti Länsirannan raja-aidan rakennuttamiseen, josta 10 prosenttia on korkeaa muuria. Israelilaisnarratiivista katsottuna raja-aita rakennettiin, jotta palestiinalaisterrorismi ja sen aiheuttamat tuhoisat seuraukset vähentyisivät. Palestiinalaisnarratiivin mukaan raja-aita on osa jatkuvaa Israelin palestiinalaisiin kohdistamaa sortamista, sillä sen nähdään vaikeuttavan Länsirannan palestiinalaisten elämistä ja liikkumista. (Volhardt 2009, 141–143.)

5.4. Kohti rauhaa vai kaaosta?

Tutkimuskirjallisuudessa nostetaan esiin, että molemmat konfliktin puolet pelkäävät tuhoutumista. Pelko on siis keskeinen osa konfliktia. Tämä toimii osaltaan myös rauhan esteenä. Pelko kiinnittyy turvallisuuden metanarratiiviin, sillä pelko luo turvattomuuden tunnetta. Turvallisuuden takaaminen ja sen kokeminen taas vähentää pelkoa.

Toisen, vastakkaisen osapuolen, narratiivin kuuleminen sisältää myös vastapuolen pelkojen tunnistamista ja oikeuttamista. Tämä on haastavaa, sillä toisen osapuolen pelko kohdistuu omaan ryhmään. On helpompaa asettua selkeästi toista ryhmää vastaan kuulematta näitä vastapuolen pelkoja, jotka kohdistuvat itseän. Konfliktinratkaisu identiteetikonfliktissa vaatii sen, että molempien osapuolen on kohdattava vastapuolen pelkojen oikeuttaminen ja samalla myös ikään kuin uudelleen muovata oma käsitys itsestä tai omasta ryhmän identiteetistä. (West 2003, 3)

Camp Davidin rauhanneuvottelu vuonna 2000 epäonnistumisesta konfliktin osapuolet syyttivät toisiaan. Palestiinalaiset eivät israelilaisnarratiivin mukaan tulleet edes neuvottelupöytään, vaikka Israelin silloinen pääministeri Ehud Barak tarjosi heille kaikkensa rauhan eteen. Palestiinalaisnarratiivin mukaan taas se, että Israel tarjosi maata Camp Davidin rauhanneuvotteluissa ei ollut hyväksyttävää, sillä Israel edelleen jatkoi siirtokuntien rakentamista Länsirannalle. Neuvotteluissa ei päästy yhteisymmärrykseen. (West 2003, 9). Myöskään Yhdysvaltojen entisen presidentin Donald Trumpin vuonna 2020 esittämä rauhansuunnitelmaa ei hyväksytty. Sitä vastustettiin niin palestiinalaisten kuin juutalaissiirtokuntien keskuudessa. Siirtokunnissa eli Länsirannalla ja Itä-Jerusalemossa sijaitseissa juutalaisten asuinalueilla ei katsottu palestiinalaisen valtion tunnustamista hyvällä. Palestiinalaiset taas torjuivat Trumpin rauhansuunnitelman, sillä se laillistaisi Israelin siirtokunnat eikä suunnitelma

osoittanut Jerusalemin olevan palestiinalaisten, vaan Israelin pääkaupunki. Palestiinalaishallinnon presidentti Mahmud Abbas kommentoi suunnitelmaa ”salaliittosopimukseksi”. (Magid 2020; BCC 2020.)

Lisäksi rauhanneuvotteluja hankaloittaa palestiinalaisten tai palestiinalaisjohdon, PLO:n ja Hamasin ideologinen jakautuneisuus. Länsirantaa johtava Palestiinalaishallinto (PLO) ja Gazaa johtava Hamas kantavat kahta erilaista, vaihtoehtoista narratiivia rauhalle. PLO:n mukaan rauhanehtona on kahden valtion malli ja diplomatia, kun taas Hamasin politiikka rauhan eteen on tehtävä ”kaikki tai ei mitään”, mikä tarkoittaa jatkuvaa vastarintaa ja sotaa Israelia kohtaan. Hamas haluaa edistää Islamistisen veljeskunnan ideaa ja näkee sionistisen ideologian ja juutalaisen valtion vihollisena. Uskonnollisuus kiehtoutuu vahvasti osaksi Hamasin ideologiaa. Hamasin mukaan historiallinen Palestiinan alue tulisi olla islamistinen. (Ruohomäki 2020, 37–41.)

6. Tutkimusmenetelmä ja aineisto

6.1. Haastattelumenetelmä

Haastattelut toteutetaan teemahaastatteluina. Teemana on Israel-Palestiina-konfliktin keskeisimmät tapahtumat, niiden syyt ja seuraukset. Aluksi haasteltavia pyydetään kertomaan itsestään ja kuvailemaan kansallisisentiteettiään. Sen jälkeen pyydän juutalaisia haastateltavia kertomaan, onko heillä henkilökohtaisia suhteita palestiinalaisiin ja päinvastoin, sekä kuvailemaan näitä suhteita.

Tämän jälkeen kysymykset rakentuvat kronologisessa järjestyksessä konfliktin keskeisimpien tapahtumien ympärille Israelin itsenäisyysjulistuksesta eli vuodesta 1948 lähtien. Konfliktin voidaan kuitenkin nähdä alkaneen jo aiemmin. Yksi keskeinen tapahtuma ennen Israelin itsenäisyysjulistusta oli Belfourin julistus 1917, jossa Britannia ilmaisi tukensa sille, että Palestiina toimisi juutalaisten kotimaana. Tämä kiihdytti juutalaisten muutttoa alueelle. Palestiinan alue kuului tuolloin brittiläiseen mandaattiin. (History 2017.)

Kysymykset kietoutuvat erityisesti vuosien 1948 ja 1967 sotien ja ensimmäisen ja toisen intifadan tapahtumiin. Vuoden 1948 sodalla viitataan Israelin valtion perustamisen jälkeen käytyyn sota, jonka osapuolina olivat Israel ja sitä ympäröivät arabivaltiot eli Egypti, Syyria, Jordania ja Libanon sekä Irak. Vuoden 1967 sodassa eli Kuuden päivän sodassa Israelia vastaan taisteli Egyptin, Jordanian ja Syyrian muodostama liittouma, joka sai tukea monelta arabivaltiolta. Sodan seurauksena Israel sai haltuunsa Siinain niemimaan, Länsirannan, Golanin kukkulat ja Gazan (ibid.). Ensimmäinen ja toinen intifada olivat vuosina 1987–1993 ja 2000–2005 palestiinalaisten kansannousu Israelin miehitystä vastaan (Juusola 2005, 68, 131–138, 198, 251).

Lopuksi haastateltavilta kysytään heidän kokemuksiaan ja näkemyksiään konfliktin nykyisestä tilanteesta ja alueella elämisestä. Tarkemmin siis, millaiseksi konflikti tällä hetkellä koetaan ja miksi sen nähdään edelleen jatkuvan. Esitän kysymyksen haastateltaville siitä, millaisia mahdollisia ratkaisuja konfliktille voisi olla vai eikö niitä uskota olevan lainkaan sekä millaisia ajatuksia ja näkemyksiä kahden valtion malli herättää. Haastatteluissa keskitytään antamaan tilaa nimenomaan haastateltavien omille kokemuksille ja näkemyksille aiheista. Haastattelujen kautta pyritään hakemaan vastauksia siihen, tuovatko juutalaiset ja palestiinalaiset korkeakoulutetut ja kouluttautuvat vastauksissaan esille konfliktiin liittyviä metanarratiivin teemoja, jotka esittelen myöhemmin tutkielmassani, ja millä tavoin näitä teemoja esiintyy haastatteluissa.

Haastattelut rakentuvat kuuden pääkysymyksen tai teeman ympärille. Näistä jokainen sisältää lisäkysymyksiä teemoihin liittyen, ja ne voivat muokkaantua haastattelun kulun mukaan. Haastattelut ovat teemahaastatteluja, joten kysymykset ovat melko avoimia.

Teemahaastattelussa annetaan vastaajalle vapaus avoimeen puheeseen. Kysymysten etenemisreitti saattaa haastateltavien välillä erota. Haastatteluissa käsiteltävät teemat ovat aiemmin selvillä, mutta eri haastatteluissa saattaa esiintyä erilaisia kysymyksiä haastattelun kulusta riippuen. Siinä edetään ennalta suunniteltujen teemojen mukaan. Kaikille haastateltaville teemat ovat samoja, vaikka niiden laajuus haastatteluissa saattaa vaihdella haastateltavien välillä. Tässä tutkimuksessa kaikille esitetään kuitenkin likipitään samat keskeisimmät kysymykset, kuten puolistrukturoidussa haastattelussa, mutta kysymysten järjestys saattaa vaihdella eivätkä ne välttämättä ole teemahaastattelussa kaikille sanatarkasti samoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Toteutan haastattelut englanniksi ja nauhoitan ja litteroin ne. Haastateltavien kysymykset on esitelty liitteessä 1.

6.2. Haastateltavien valinta

Haastateltavat ovat kaikki korkeakouluttautuneita tai vielä kouluttautuvia opiskelijoita. Haastateltavien ikäjakauma on 25–65 vuotta. Haastattelemani henkilöt ovat eri-ikäisiä, itsensä juutalaiseksi tai palestiinalaiseksi määritteleviä Israelissa ja palestiinalaisalueilla asuvia henkilöitä. Haastateltavat muodostavat ikäjakaumansa suhteen ”parit”, eli jokaista palestiinalaishaastateltavaa kohden on juutalainen saman ikäpolven edustaja. Sukupuolijakauma jakautuu tutkimuksessa tasan eli miehiä ja naisia on molempia seitsemän. Palestiinalaisista haastateltavista naisia on neljä ja juutalaisista kolme.

Vuoteen 2013 mennessä 12,1 prosenttia palestiinalaisista Länsirannalla ja Gazassa on suorittanut vähintään alemman korkeakoulututkinnon (UNDP 2014, 2–3.). Israelissa asuvien juutalaisten korkeakoulutettujen osuus on 46 prosenttia (Pew Research Center 2016). Nämä luvut näyttävät, että Länsirannan palestiinalaiset ovat huomattavasti alemmin koulutettuja kuin Israelissa asuvat juutalaiset. Israelissa asuvat kristityt palestiinalaiset taas ovat korkeammin koulutettuja kuin mitä kaikkien Israelissa asuvien koulutuskeskiarvo osoittaa. Israelissa asuvat kristityistä palestiinalaisista 56 prosenttia saa lukiotodistuksen, joka mahdollistaa pääsyn yliopistoon, kun taas muslimipalestiinalaisten vastaava prosenttiosuus on 34. (Druckman 2012.)

Mielenkiintoni kohdistuu korkeakoulutettuihin, sillä oletukseni on, että heidän kokemuksensa, näkemykset ja kertomukset konfliktista saattavat heijastaa konfliktin tarkastelu vähemmän mustavalkoisesti ja monelta eri kantilta. On mielenkiintoista nähdä, heijastuuko haastateltavien vastauksista ymmärrystä toisen puolen konfliktin narratiivia kohtaan ja korostuuko tämä jommankumman osapuolen osalta enemmän. Haastateltavista korkeakouluopiskelijoita oli ainoastaan kaksi. Loput heistä oli jo korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Haastateltavat juutalaiset ovat sekä Israelissa syntyneitä että sinne *alijan* eli ”paluumuuton” tehneitä juutalaisia ja palestiinalaiset eri paikoissa Israelissa sekä Länsirannan alueilla asuvia palestiinalaisia. Palestiinalaishaastateltavat on rajattu Israelin ja Länsirannan palestiinalaisiin. Valtaa pitää Gazassa

Euroopan Unionin terroristijärjestöksi määrittelemä Hamas, kun taas Länsirannalla itsehallintoa johtaa Palestiinan vapausjärjestö PLO (Palestine Liberation Organization), jonka suurin puolue on Hamasia rauhanomaisempi, sekulaari Fatah (Eurooppa neuvosto, Løvlie 2014). Juutalaisten Israelissa ja Länsirannalla asuvien palestiinalaisten keskinäinen kanssakäyminen on selvästi yleisempää, sillä toisin kuin palestiinalaishallinto, Hamas ei ole tunnustanut Israelin valtiota (Qiblawi ym. 2017). Tämän on perusteluna haastateltavien rajaukselle.

Haastateltavat olen löytänyt sekä omien kontaktieni kautta, sillä olen asunut Israelissa, että vanhempieni kautta, jotka työskentelevät voittoa tavoittelemattomassa, yleishyödyllisessä organisaatiossa, sekä Israelissa että palestiinalaisalueilla eli niin juutalaisten kuin palestiinalaisten kanssa. Uskon, että henkilökohtaisesti luotu luottamus haastateltaviin mahdollistaa vastausten avoimuuden ja uskon tämän vuoksi saavani rehellisiä, laajoja ja monisävyisiä vastauksia.

6.3. Haastattelujen toteutus

Alkuperäissuunnitelmani mukaan tarkoitukseni oli toteuttaa haastattelut kasvotusten, mutta vallitsevan ja yllättävän koronapandemian vuoksi jouduin muuttamaan suunnitelmiani. Toteutin siis kolme haastatteluista kasvotusten ja loput 11 puhelimitse. Haastattelujen kieli oli englanti. Litteroin haastattelut sanasta sanaan jättäen pois taukojen, hengitysten, huokauksien tai intonaatioiden merkitsemisen, sillä keskityn aineistossani haastattelujen sanallisen sisällön analysoimiseen eli siihen, miten juutalaiset ja palestiinalaiset korkeakoulutetut ja koulutautuvat sanallistavat heidän narratiiviansa konfliktista, miten he sanallisesti kuvailevat konfliktia omasta narratiivistaan käsin.

Nauhoitin niin kasvotusten kuin puhelimitse käydyt haastattelut. Puhelimitse käydyt haastattelut suoritin WhatsApp-sovelluksen puhelupalvelun avulla. Niin kasvotusten kuin puhelimen välityksellä toteutetut haastattelut onnistuivat hyvin. Haastattelujen kesto vaihteli 25–65 minuutin välillä ja suurin osa niitä kesti noin 40 minuuttia.

6.4. Analyysimenetelmä

Metodina haastattelujen analyysissä käytän teorialähtöistä sisällönanalyysia. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä aineiston luokittelun pohjautuu aiempaan käsitejärjestelmään, teoriaan tai malliin (Tuomi & Sarajärvi 2017, 95). Tässä tutkimuksessa analyysia taustoittaa World Peace Foundationin raportissa (West 2003) esiin nousseet metanarratiivit, joten teorialähtöinen sisällönanalyysi sopii tutkimukseni tarkoitukseen parhaiten. Sisällönanalyysi on tekstianalyysia, joka pohjautuu aineiston sisällön tulkintaan. Siinä keskeistä on tekstissä esiintyvien merkitysten etsiminen ja niiden esittäminen tiiviissä ja selkeässä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2017, 87–95)

Aiempaan tutkimukseen tutustuminen on tärkeää haastattelukysymysten rakentamisen kannalta, mutta myös haastattelujen analysoinnin kannalta. Tässä tutkimuksessa tulkitseen haastatteluissa ilmeviä konfliktin metanarratiivitasoja, joita aiemmissa tutkimuksissa on tullut esille. Haastatteluissa voi tulla esiin myös havaintoja uusista, usein toistuvista metanarratiivisista teemoista, joita en teoriaosuudessa ole ennalta määritellyt.

Analyysia ennen teorialähtöisessä sisällönanalyysissä tulee määrittää analyysirunko, jonka sisälle muodostetaan luokituksia eli analyysiyksiköitä aineistolähtöisen sisällönanalyysin tapaan. Analyysiyksikkö voi olla esimerkiksi tietty sana tai ajatuskokonaisuus. (Mt., 91, 95). Tässä tutkimuksena analyysiyksikköinä toimii ne metanarratiivit, joita aiemmissa Israelin ja Palestiinan konfliktia käsittelevissä tutkimuksissa on havaittu. Analyysiyksikköinä käytän nimenomaan niitä metanarratiiveja, jotka World Peace Foundationin (West 2003) tekemässä raportissa on tuotu esiin. Samoja teemoja esiintyy kuitenkin myös esimerkiksi Ruohomäen (2020) tutkimuksessa.

Analyysiosiossa selvitän, miten korkeakoulutettujen ja kouluttautumattomien Israelissa ja palestiinalaisalueilla asuvien juutalaisten ja palestiinalaisten konfliktia käsittelevissä haastatteluissa esiintyy Israelin ja Palestiinan välisen konfliktin metanarratiiviteemoja. Tarkastelen jokaista metanarratiivia erikseen. Lopuksi analysoin niitä teemoja, jotka toistuivat haastatteluissa, mutta joita ei ole nostettu WPF:n julkaisussa esiin.

Haastattelujen läpikäynnin ja analysoinnin suoritan sisällönanalyysiä metodina käyttäen systemaattisesti niin, että luin jokaisen haastattelun vuorotellen läpi ja samalla merkitsin eri metanarratiiveja heijastavat kohdat eri värein. Koodasin kaikille metanarratiiveille omat värinsä analyysin tekemisen helpottamiseksi. Tämän jälkeen pelkistin alkuperäisilmaukset ja ryhmittelin ne eri alaluokkiin eri analyysiyksiköiden eri metanarratiivien sisällä. Käytännössä jaoin siis samankaltaisuuksia heijastavat ilmaisut eri haastatteluista samoihin alaluokkiin. Tämä auttoi havainnollistamaan, miten eri metanarratiiveja esiintyy aineistossa ja missä määrin. Palasin haastatteluihin vielä myöhemmin ja kävin ne uudestaan läpi, jotta voisin poimia niistä sellaisia kohtia, joita en ensimmäisellä analyysikerralla huomannut.

Analyysin ensimmäisessä osiossa käsittelen kollektiivisen identiteetin metanarratiivia, toisessa uhriuden metanarratiivia, kolmannessa turvallisuuden metanarratiivia ja neljännessä kiintymystä maahan. Viidennessä osiossa käsittelen omien tekojen oikeutuksen metanarratiivia, johon kuuluu myös konfliktin toisen osapuolen tekojen epäoikeutus ja syyttäminen. Kuudennessa osiossa käsittelen positiivisen omakuvan metanarratiivia. Näiden jälkeen nostan analyysissä esiin niitä teemoja, joita haas-

tatteluissa toistui, mutta joita ei ole nostettu WPF:n raportissa esiin. Analyysin olen järjestänyt selkeyden vuoksi niin, että jokaisen metanarratiivin kohdalla tuon ensiksi esiin palestiinalaisten ja sen jälkeen juutalaisten haastatteluissa esiintyviä teemoja.

Olen antanut kaikille haastateltaville kirjain- ja numerokoodiyhdistelmän, josta paljastuu, kumpaan ryhmään haastateltava kuuluu ja haastateltavan sukupuoli. Koodit ovat muotoa JN1 (juutalainen, nainen, numero yksi). Nostan analyysissä esille muutamia suoria lainauksia haastatteluista, jotka toimivat esimerkkeinä siitä, millä tavoin tiettyä metanarratiivia haastatteluissa esiintyy. Jos analyysiin ei ole merkitty, kenen tai keiden haastatteluissa kyseistä metanarratiivin piirrettä esiintyy, silloin sitä esiintyy useassa eri haastattelussa. Kun taas on ilmaistu, että piirrettä esiintyy esimerkiksi kahden tai kolmen juutalaisen tai palestiinalaisen haastatteluissa tai jos haastateltavia yhdistää jokin tekijä, kuten uskonto, sukupuoli tai ikä, on kyseisten haastateltavien koodit merkittynä analyysiin.

7. Analyysi

7.1. Kollektiivinen identiteetti

Kollektiivinen identiteetti on yksi metanarratiiveista, joka on osa tämän tutkimuksen konfliktin narratiivien tarkastelua. Tämä metanarratiivi nousi esiin monin tavoin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa ensimmäisen kysymyksen eli kansallisidentiteetin myötä. Useimmat haastateltavat kiinnittävät itsensä osaksi oman ryhmänsä kollektiivista identiteetti määrittelemällään kansallisidentiteettinsä palestiinalaiseksi tai juutalaiseksi.

Haastateltavat käyttivät usein *me*-pronominia viitaten omiin kokemuksiinsa ja tulkintoihinsa konfliktista. Näin haastateltavat tekevät omista kokemuksista yhteisiä, koko kansaa koskevia kokemuksia, joiden kautta yhteinen kollektiivinen kansallisenarratiivi rakentuu. Tapahtumista kerrotaan niin, että ne ovat yhteisesti koettuja eikä ainoastaan subjektiivisia. Haastateltavien konfliktin narratiivi esitetään usein monikon ensimmäisessä persoonassa yksikön ensimmäisen persoonan sijaan. Palestiinalaiset haastateltavat käyttävät usein esimerkiksi *ajattelemme* -verbimuotoa (we think) sen sijaan, että he korostaisivat omia mielipiteitään ja näkemyksiään verbimuodolla *ajattelen* (I think): ”*Me ajattelemme*, että holokausti oli massamurha, me olemme sitä vastaan, mutta me olemme nyt jonkun sellaisen uhreja, jota me emme tehneet.” (PN3) ”*Me ajattelemme*, että Israel aloitti sen.” (PM3)

Kollektiivinen identiteetti ilmenee palestiinalaisten haastatteluissa siten, että oma narratiivi nähdään yhteisesti jaettuna ja sen koetaan olevan kollektiivinen. ”Tämä on se narratiivi, jota *me* kannamme nyt” (PM2). Kokemukset ja teot eivät ole vain henkilökohtaisia vaan yhteisiä, kollektiivisesti jaettuja. Haastatteluissa ilmenee, että monet palestiinalaiset kuvailevat omaa ryhmää, sen piirteitä ja olemusta ikään kuin kollektiivisena yksikkönä, mikä ilmenee haastatteluissa esimerkiksi näin: ”*Me* palestiinalaiset emme pelkää mitään” (PN4), ”*Meillä* ei ole samoja mahdollisuuksia. [- -] He satuttavat *meitä*, he ovat tulleet satutetuiksi, *me* molemmat olemme tulleet satutetuiksi. [- -] *Me* palestiinalaiset olemme tehneet myös ei niin kivoja asioita.” (PN2)

Yhteistä kollektiivista identiteettiä tuodaan esiin myös maan omistuksen kautta. Kokemus siitä, että nykyisen Israelin alue ja palestiinalaisalueet kuuluvat itselle, ei ole ainoastaan individualistinen, vaan se nähdään kollektiivisesti jaettuna. Palestiinalaisten haastateltavien kerronnassa maan korostetaan kuuluvan *meille* eli palestiinalaisille yhteisesti. Yksi haastateltavista, joka asuu nykyisen Israelin hallinnoimalla alueella, painottaa maa-alueen ja oman kansallisidentiteettinsä linkittyvän toisiinsa: ”Olen palestiinalainen. Olen palestiinalainen, joka asuu Palestiinan alueella, joka se oli ennen vuotta 1948, - - Minulla on Israelin kansalaisuus. Olen palestiinalainen, jolla on Israelin kansalaisuus”.

(PN3) Kiintymys maahan on yksi Israelin-Palestiinan konfliktin metanarratiiveja ja sitä käsitellään tarkemmin luvussa 8.4

Kollektiivinen identiteetti tulee haastatteluissa esiin erityisesti kansallisidentiteetin määrittelemisen myötä. Kansallisidentiteetti ilmenee useassa haastattelussa vahvana, niin juutalaisilla kuin palestiinalaisillakin. Jokainen palestiinalainen määritteli itsensä palestiinalaiseksi, kun esitin haastattelun aluksi kysymyksen kansallisuusidentiteetistä (*national identity*) ja pyysin haastateltavien kuvailemaan sitä. Osalle kansallisidentiteetti määrittäminen yksinkertaisempaa ja selkeämpää kuin toisille, mutta kuitenkin kaikki haastateltavat määrittelivät itsensä palestiinalaiseksi: ”Minun kansallisuusidentiteettini on palestiinalainen, sata prosenttia palestiinalainen tietenkin.” (PN1), ”Olen Palestiinasta ja minun kansallisuusidentiteettini on palestiinalainen” (PN4). Yksi haastateltavista (PN2) korosti kansallisidentiteettiä kollektiivisesti jaettuna asiana jo kysyttäessä hänen omaa subjektiivista kokemustaan kansallisidentiteetistään. Hän korostaa palestiinalaisuuden olevan ei ainoastaan hänen henkilökohtaisesti koettu vaan *meidän*: ”Kutsuisin itseäni ehdottomasti palestiinalaiseksi, [- -] meille meidän kansallisuutemme on palestiinalainen” (PN2).

Vaikka jokainen palestiinalaishaastateltava määritteli kansallisidentiteettinsä palestiinalaiseksi, koki moni heistä kysymyksen haastavana: ”Tuo on hyvin vaikea kysymys. Synnyin Jerusalemissa. Vartuin Länsirannalla lähellä Betlehemiä. Minulla in Israelin ID - - ja minulla on Jordanian passi.” (PN2). Kuten jo teoriaosiossa mainitsin, on palestiinalaisten identiteetikysymys tutkimuksen perusteella hauraampi kuin juutalaisten ja vielä rakennusvaiheessa (West 2003, 3–6; Auerbach 2016, 108). Lisäksi monilla palestiinalaisilla haastateltavilla on jonkin muun valtion kansalaisuus, kuten Israelin tai Jordanian, mikä monimutkaisti kansallisidentiteetin määrittelemistä. Osa on syntynyt Länsirannan rajojen ulkopuolella kuten, Itä-Jerusalemissa, mutta viettänyt suurimman osan elämästään Länsirannalla. Toiset taas asuvat vakituisesti Israelin alueella. Kuitenkin myös Israelin kansallisuuden omaavat palestiinalaishaastateltavat määrittelevät kansallisidentiteettinsä palestiinalaiseksi: ”Olen kansallisuudeltani arabi ja palestiinalainen, jolla on Israelin kansalaisuus. Tämä on haastavaa, sillä kristittyinä minun täytyy mainita, että myös se on osa identiteettiäni.” (PM2).

Lisäksi kysymykseen haastetta tuo uskonto, jolla näyttäisi olevan oma roolinsa haastateltavien identiteetin määrittämisessä. Palestiinalaisia on niin muslimeja kuin kristittyjäkin, ja useat haastateltavista ovat kristittyjä palestiinalaisia. Erityisesti he halusivat tuoda uskontonsa esiin haastatteluissa, sillä he pitävät kristillisyyttään vahvana osana identiteettiään ja jonakin sellaisena asiana, joka erottaa heidät muslimeista. Kristittyjen palestiinalaisten haastatteluissa havaittiin eron tekemistä uskonnon perusteella *heidän* (muslimien) ja *meidän* (kristittyjen) välille. Heidän haastatteluissaan korostetaan, että

vaikka kansallisuusidentiteetti olisi kaikilla sama, on palestiinalaisten keskuudessa uskonnon muodostamia vähemmistöryhmiä: ”Olemme erilaisia, olemme kristittyjä ja he ovat muslimeja, mutta molemmat olemme palestiinalaisia, mutta meissä on eroja.” (PM3),

”Olen kansallisuudeltani arabi ja palestiinalainen, jolla on Israelin kansalaisuus. Tämä on haastavaa, sillä kristittynä minun täytyy mainita, että myös se on osa identiteettiäni. Sanoisin, että kun haastattelet Israelissa asuvaa arabikristittyä, saat monimutkaisia vastauksia, sillä olemme vähemmistö, kuulun kristittynä vähemmistöön ja olemme vähemmistö vähemmistön sisällä.” (PM2).

Haastattelut siis ilmentävät aiempaa tutkimusta palestiinalaisten identiteetistä. Palestiinalaisia on sekä muslimeja, kristittyjä, sekulaareja, mikä luo yhtenäiseen kansalliseen identiteettiin erilaisia tulkintoja omasta uskonnosta käsin (Khalidi 2010, 12).

Juutalaisten haastatteluissa useimmat haastateltavista mainitsivat joko juutalaisuuden tai israelilaisuuden kansallisuusidentiteettiä kysyttäessä: ”Olen Israelissa syntynyt, synnyin täällä ja olen syntyperältäni juutalainen.” (JN2). Ne kaksi haastateltavaa (JM2, JM4) jotka eivät mainitse juutalaisuuttaan vielä tässä kohdassa, mainitsevat sen myöhemmin haastatteluissaan.

Vastauksista on kuitenkin tulkittavissa, ettei kysymys kansallisidentiteetistä ole juutalaistenkaan osalta yksiselitteinen. Osa haastateltavista kertoo syntyneensä Yhdysvalloissa ja muuttaneen myöhemmin Israeliin. He kaikki kertovat kansallisidentiteettinsä olevan niin amerikkalainen kuin israelilainenkin: ”Synnyin ja kasvoinkin Amerikassa mutta tulin Israeliin vuonna 1982, ja ensisijainen identiteettini on israelilainen.” (JM4). Kaksi juutalaishaastateltavaa (JN1, JN3) käyttävät kansallisidentiteetistään termiä juutalaisisraelilainen tai israelilaisjuutalainen.

Ainoastaan yksi haastateltavista ei mainitse juutalaisuutta tai israelilaisuutta kansallisidentiteettiä kysyttäessä. Hän käyttää kuitenkin itsestään haastattelun aikana termiä *israelilainen* juutalaisuuden sijaan, mutta kiinnittää haastattelun aikana itsensä *juutalaiseksi*, osaksi myös juutalaisten ryhmää: ”Joten me sanoisimme, juutalaiset sanoisimme, että arabit aloittivat konfliktin” (JM4) ja hän käyttää usein sanaa ”*me*”. Näin juutalaisuus ja israelilaisuus kietoutuvat termeinä yhteen, kuten teoriaosuudessa ilmenee. Juutalaisten pyhissä kirjoituksissa Israel nähdään juutalaisille kuuluvana alueena ja juutalaisiin viitataan usein ”Israelin kansana” (Ruohomäki 2020, 46, 48; Perdue & Carter 2015, 63).

Teoriaosuudessa nostin esiin, että juutalaisuuden käsitettä monimutkaistaa se, ettei se ole ainoastaan uskonto tai ainoastaan kansallisuuteen ja etnisyyteen viittaava, vaan näiden yhdistelmä. Tämä ilmenee myös haastatteluissa ja kansallisidentiteetin kerrotaan olevan jokaiselle juutalaiselle vaikea kysymys, sillä kansalaisuuksia ja kotimaita on usein enemmän kuin yksi: ”Identiteetti on vaikea kysymys kenelle tahansa juutalaiselle. Luulen että jokainen juutalainen Amerikassa kysyy itseltään

’Olenko ensisijaisesti juutalainen vai amerikkalainen.’ (JM3). Tässä nousee myös esiin se, että nämä kokemukset ovat jotain, joka koskee ”meitä” juutalaisia tai tässä tapauksessa Amerikan juutalaisia kollektiivisesti.

Toisaalta myös juutalaisten vastauksissa esiintyy uskonnon tai uskonnollisuuden merkitys identiteetin määrittelemisessä. Eroa tehdään ei-uskonnollisten ja uskonnollisten välillä. Osa juutalaisista mainitsee olevansa ei-uskonnollisia juutalaisia, mikä viittaa juutalaisuuden olevan muutakin kuin uskonto. ”Sen jälkeen, että olen israelilainen, kuvailisin itseäni myös ei-uskonnolliseksi juutalaiseksi. [- -] Olen siis israelilaisjuutalainen.” (JN1) Juutalaisuus ei siis ole ainoastaan uskonto vaan siihen liittyy myös etnisyys.

Joissakin tapauksissa kansalaisuus tuo kansallisidentiteetin määrittelemiseen monisävyisiä vastauksia, minkä useimmat niin Amerikan israelilaiset kuin Jordanian tai Israelinkin kansalaisuuden omaavat haastateltavat tuovat kerronnassaan esiin. Moni haastateltava määrittelee oman kansallisidentiteettinsä niin Israelin kansalaisuuden kuin juutalaisuutensakin kautta. Kaikki siis mainitsevat tavalla tai toisella olevansa juutalaisia, mikä on kyseisen ryhmän kollektiivisen identiteetin määrittäjä. Kuten jo aiemmin mainitsin, israelilaisten kansallisidentiteetti on tutkimusten mukaan palestiinalaisia yhtenäisempi, sillä palestiinalaiset ovat kansakuntansa rakentamisessa vasta varhaisessa vaiheessa, kun taas juutalaisilla on tuhansia vuosia vanhoja heille pyhiä kirjoituksia kansansa historiasta (Auerbach 2016, 108).

Se, miten haastateltavat juutalaisuutensa määrittelevät, jää kuitenkin tässä kohtaa melko avoimeksi. Joistakin juutalaisten vastauksissa tällaista määrittelemistä voidaan havaita. Yksi haastateltava (JM1) korostaa kasvaneensa Amerikassa juutalaisena, minkä voidaan ajatella viittaavan juutalaiseen etnisyyteen tai perinteeseen ja sen ylläpitämiseen eikä Israelin kansalaisuuteen: ”Kasvoimme amerikkalaisessa kulttuurissa, mutta kasvoimme juutalaisina”.

Israelilaisuuden ja juutalaisuuden yhteyttä kuvastaa myös se, että ainoastaan juutalaiset haastateltavat käyttävät itsestään sanaa israelilainen. Israelilaisuuden mainitsevat kaikki juutalaishaastateltavat, myös Yhdysvalloissa syntyneet. Yksi Yhdysvalloissa syntynyt juutalaishaastateltava (JM3) kuvailee itseänsä ”puoli-israelilaiseksi” (half-Israeli) ja toinen (JM1) taas kutsuu itseään ”Amerikan israelilaiseksi” (American Israeli). Kukaan palestiinalaishaastateltavista ei kuitenkaan määrittele itseään israelilaiseksi, vaikka muutama heistä mainitsee pitävänsä hallussaan Israelin kansalaisuutta. Israelin uusi kansalaisuuslaki, jonka mukaan Israelin täysivaltainen kansalainen voi olla vain israelilainen, kuvastaa myös tätä israelilaisuuden ja juutalaisuuden yhteyttä. Tämän tuo esiin myös yksi juutalaisista:

”Identiteettikysymys on suuri ja uskon, että kun kysyt arabeilta sitä, saat heiltä erilaisia vastauksia, sillä kun minä juttelen arabiystävilleni, en tiedä haluavatko he tulla kutsutuksi israelilaiseksi tai eivät, sillä jollakin tapaa, jos et kutsu heitä israelilaisiksi, tarkoittaa se tavallaan sitä, kun sanoisit etteivät he ole osa tätä maata, mutta toisaalta he eivät jollakin tapaa pidä itseään israelilaisina, sillä se tarkoittaa juutalaisuutta jollakin tavoin.” (JM3)

Myös juutalaiset haastateltavat käyttävät hyvin usein pronominia *me*, jolla he viittaavat omaan ryhmäänsä eli israelilaisiin tai juutalaisiin. Haastateltavat liittävät itsensä osaksi samaa ryhmää ja samaa konfliktin narratiivia, mikä heijasta kollektiivista identiteetin kokemista: ”Joten *me* sanoisimme, juutalaiset sanoisivat, että no arabit aloittivat konfliktin. [- -] Arabimaailma yritti estää juutalaisia tulemasta kotiin ja olemasta kotona, ja *me* emme antaneet sen tapahtua” (JM4), ”Toivoisin, että jonakin päivänä *me* emme kokisi enää niin, mutta kun näet mitä on meneillään Ranskassa, mitä New Yorkissa ja Iranissa.” (JM2).

Kokemukset konfliktista ovat siis yhteisesti jaettuja samalla tavoin kuin palestiinalaisten haastateltavien konfliktin narratiiveissa. Tämä kerronta yhteisistä kokemuksista, joka on kohdistunut vain omaa kansaa, juutalaisia, kohtaan, vahvistaa kollektiivisen identiteetin kokemusta. Haastateltavat kiinnittävät itsensä osaksi kollektiivisia kokemuksia, historiaa, narratiivia, eivätkä ulkoista itseään siitä puhumalla juutalaisista ja heidän kokemuksistaan ”heinä” vaan ”meinä” samalla tavoin, kuin palestiinalaisetkin.

7.2. Uhrius

Molemmat konfliktin narratiivit piirtävät kuvaa oman kansan uhriudesta ja viattomuudesta, jonka avulla omia toimia myös perustellaan (Auerbach 2016, 242–243). Tämä ilmenee myös korkeakoulutettujen ja koulutautuvien juutalaisten ja palestiinalaisten konfliktin narratiiveissa. Molemmat osapuolet näkevät itsensä konfliktissa uhreina. Israelilaisten keskuudessa tähän metanarratiiviin liittyy vahvasti kollektiivinen muisto holokaustista ja palestiinalaisten keskuudessa vuoden 1948 sodasta sekä sen jälkeisistä kokemuksista Israelista palestiinalaisten miehittäjänä.

Palestiinalaishaastateltavien narratiiveissa nousee esiin uhriuden metanarratiivi erityisesti siten, että juutalaiset nähdään miehittäjinä, ja miehityksen vuoksi Palestiinalaiset ovat joutuneet pakolaisiksi maastaan. Haastateltavat mainitsevat, että he joutuivat pakenemaan maa-alueelta, joka kuului heille, eivätkä he voi palata sinne. Tästä he syyttävät Israelia ja juutalaisia:

”Mikä todella aiheutti vihan kipinän, oli kun henkilökohtainen omaisuus otetaan, se alkoi 1948 kun heidät (palestiinalaiset) pakotettiin lähtemään, kuten esimerkiksi vanhempani pakotettiin lähtemään Mi'ilyasta Libanoniin pakolaisiksi kahdeksi kuukaudeksi, tämä on siis alku. Heidät pakotettiin pois taloistaan ensimmäistä kertaa elämässään jättämällä kaiken

taakseen, ottamalla mukaan ainoastaan vaatteet ja henkilökohtaiset tavarat eikä mitään muuta. Sanoisin, että tämä on konfliktin alku. Heidän irrotettiin omasta henkilökohtaisesta paikastaan jättämällä heidät avuttomaksi ja toivottomaksi. - - Joten se on vapauden pois ottamista ja jättämistä toivottomaksi” (PM2)

Niin vuoden 1948 kuin vuoden 1967 sotien tapahtumat nähdään sellaisina, että palestiinalaiset olivat niissä uhreina. Yksi haastateltavista kertoo, että vuoden 1948 sodassa juutalaiset ”he tulivat tänne, he tappoivat palestiinalaisia” (PN1).

Palestiinalaisten haastatteluissa korostuu Israelin näkeminen palestiinalaisen kansan sortajana, ja konflikti nähdään kahden epätasavertaisen osapuolen välisenä, jossa palestiinalaiset ovat uhreja. He ovat avuttomia ja toivottomassa tilanteessa, jossa Israel ei anna heille perusoikeuksia elämiseen. Israelin toimia pidetään väkivaltaisina ja epäoikeudenmukaisina. Kaksi (PM3, PN4) haastateltavaa syyttää Israelia palestiinalaisten tappamisesta. Palestiinalaisilla ole heidän mukaansa mahdollisuutta puolustautua Israelin toimia vastaan, vaan ovat heikommassa asemassa Israeliin ja juutalaisiin verrattuna:

”Ensinnäkin käyttäisin toista sanaa kuin konflikti, koska mielestä tuo konflikti terminä kuvaa kahta tasavertaista puolta, mutta tämä ei päde tässä. Viittaen Israeliin Palestiinan miehittäjänä. - - Näen Israelin perustamisen historian traagisimmaksi tapahtumaksi. Se on valtion perustaminen toisen kansan rauniolle. Sen seurauksena kymmenet tuhannet ihmiset joutuivat pakolaisiksi ja menetti oman kaupunkinsa. Ja nuo ihmiset tulivat ja asuvat nyt toisten taloissa ja he tappavat ihmisiä ja tekivät joukkomurhia, joten tietenkään tämä ei ole oikeutettua.” (PN3)

Aiemmissä tutkimuksissa korostuu, että syrjintä ja häviö on keskeinen osa palestiinalaisten metanarratiivia (Ruohomäki 2020, 37). Sama nousee esiin myös korkeakoulutettujen ja koulututtavien konfliktin narratiiveissa. Palestiinalaisten vastauksissa ilmenee kokemus siitä, ettei heillä ole samoja oikeuksia ja mahdollisuuksia, kuin juutalaisilla. Heidän mukaansa palestiinalaiset ovat toisen tai kolmannen luokan kansalaisia, vaikka pitäisivät hallussaan Israelin kansalaisuutta. Palestiinalaiset näkevät itsensä sorrettiina, uhrin asemassa. Tätä esiintyy yhtä lailla niin Israelin kuin Länsirannan puolella asuvien palestiinalaisten haastatteluissa.

Palestiinalaiset kokevat yhteiskunnallista syrjintää, sillä he eivät ole juutalaisia. He kokevat, ettei heillä ole sellaisia perusoikeuksia, joita jokaisella tulisi olla. Yksi haastateltava (PM1) korostaa kokevansa syrjintää päivittäin. Syrjintä saa heidät kokemaan menettäneensä kontrollinsa omaan elämänsä. Eräs Israelin kansalaisuuden omaava palestiinalainen (PN3) mainitsee, että Israel tai juutalaiset haluavat pitää palestiinalaiset vähemmistönä oman enemmistönsä säilyttämiseksi. Toinen haastateltava (PM1) taas kertoo kokevansa turvattomuuden tunnetta siksi, häntä pidetään palestiinalaisena epäilyttävänä, mikä aiheuttaa jatkuvaa stressiä arkielämään.

Palestiinalaishaastateltavat syyttävät Israelia siitä, että se toimii palestiinalaisia kohtaan väkivaltaisesti ja sortavasti. Israelin nähdään ottaneen palestiinalaisilta vapauden pois esimerkiksi ottamalla jatkuvasti lisää maata heiltä.

Palestiinalaiset kokevat, että israelilaiset (joissakin haastatteluissa käytetään sanaa juutalaiset) tekevät heidän elämästään hankalaa ja painostavat heitä niin, etteivät he voi elää vapaasti. Eräs haastateltava vertaa palestiinalaisten tilannetta eläintarhaan ja vankeuteen:

”Tämä on mielestäni kuin eläintarha. Ihmiset tulevat, he saavat kävellä vapaasti, he ovat israelilaisia, he saavat kävellä missä tahtovat ympäri maata ja maassa on lohkoja, joissa eläimet ovat ja nämä eläimet ovat palestiinalaisia. He ovat saarrettu erotteluseinillä. Israelilaiset ovat siis eläintarhan pitäjiä. [- -] Luulen, että tavoitteena on pyyhkiä pois meidän historiamme ja narratiivimme, tarinat, joita ennen oli rakentaaksemme. Joten kun näen oppilaita, jotka todella kärsivät Jerusalemin matkustuslupien saamisen kanssa, he ovat todella iloisia, kun saavat sellaisen, ihan kuin vanki, joka on todella iloinen vankeutensa loputtua.” (PN4)

Palestiinalaisten haastatteluista esiintyy Israelin syyttämistä siitä, että Israel haluaa koko Israelin ja Palestiinan maa-alueen, jonne eivät halua palestiinalaisia asumaan, minkä vuoksi Israel toimii palestiinalaisia kohtaan painostavasti. Palestiinalaisten mukaan Israel tai juutalaiset eivät hyväksy heidän olemassaoloaan alueella ja haluavat painostaa palestiinalaisia lähtemään Israelista ja Länsirannalta. Yksi haastateltava (PN2) korostaa, etteivät juutalaiset hyväksy palestiinalaisten olemassaoloa lainkaan.

Haastatteluissa esiintyy siis uhriuden metannarratiivia samalla tavoin kuin aiempaan tutkimukseen perustuvassa palestiinalaisten konfliktin narratiivissa. Palestiinalaisille vuoden 1948 sota oli katastrofi, joksi he sitä kutsuvat edelleen (Ruohomäki 2020, 34). Palestiinalaiset näkevät aiemman tutkimuksen mukaan Israelin toimet rasistisina ja kolonialistisena, ja palestiinalaisten elinoloista syytetään Israelin miehitystä (Adwan ym. 2012, 213–215; Ruohomäki 2020, 38; West 2003, 7–8). Tätä samaa narratiivia esiintyy myös korkeakoulutettujen ja koulutautuvien konfliktin narratiiveissa.

Myös juutalaisten vastauksissa esiintyy uhriuden metannarratiivia monin tavoin. Aiempiin tutkimuksiin perustuen juutalaisten uhriuden metannarratiiviin liittyy omaa kansaa kohtaan koettu epäoikeudenmukaisuus, mikä kumpuaa vahvasti holokaustin, maapaon ja monin eri tavoin esiintyvän antisemitismien kohtaamisen kautta (Bar-Siman-Tov 2014, 46, 50), kuten teoriaosuudessa todettiin. Haastateltavat eivät poikenneet tästä narratiivista, vaan toivat samalla tavoin uhriuden metannarratiivia esille samojen aiempaan tutkimukseen perustuvien teemojen kautta.

Narratiiveissa nostetaan esiin juutalaisten pitkä historia ja kollektiivinen kokemus vainottuna kansana, joka on elänyt kauan maanpaossa ja jonka vainojen aiheuttamat kärsimykset ovat jatkuneet

vuosisatoja. Eräs haastateltava (JM1) sanoo juutalaisten kohtaamalla kärsimyksellä olevan paljon pidempi historia kuin palestiinalaisilla. Haastateltavat korostavat, että juutalaiset ovat kokeneet paljon kärsimystä ympäri maailmaa kautta aikojen, ja että heitä vainotaan monissa paikoissa yhä edelleen. Tämän uhriuden narratiivin kautta perustellaan siis myös juutalaisten oman valtion tarvetta: ”Miksi ajattelen, että pitäisi olla olemassa juutalainen valtio? No, perheeni on kärsinyt paljon siksi, ettei juutalaista valtiota ole ollut.” (JM3). Eräs haastateltavista kuvailee juutalaisten olleen Israelin ulkopuolella toisen luokan kansalaisia:

”Ja ihmiset haluavat korostaa, että juutalaisilla meni paremmin arabimaissa 1400–1500-luvulla, ja on totta, että juutalaisten oli parempi olla niillä alueilla kuin Euroopassa, mutta se ei juurikaan kerro paljoa, sillä juutalaisilla oli hirvittävää Euroopassa eikä heillä todellakaan ollut kontrollia kohtalostaan arabimaissa, he olivat toisen luokan kansalaisia, he saivat harjoittaa uskontoaan, mutta eivät saaneet osallistua politiikkaan. Niin kauan kuin he arvostivat muslimisuvareeniutta alueella, he olivat okei, mutta se muuttui eikä juutalaiset enää ole turvassa vain muslimisuvareeniuden hyväksymisellä ja niin, tilanne on mennyt paljon pahemmaksi.” (JM1)

Vuoden 1948 sota nähdään juutalaisten mukaan arabien aloittamaksi, jossa Israel ja juutalaiset joutuivat hyökkäyksen kohteeksi, uhriksi. Juutalaishaastatteluissa toistuu sama narratiivi siitä, että arabimaat hyökkäsivät Israeliin, kun se julistettiin itsenäiseksi valtioksi ja annettiin juutalaisille kotimaaksi. Juutalaisnarratiivin mukaan juutalaiset ovat niin kaikissa sodissa uhreja, joita vastaan palestiinalaiset tai arabimaat hyökkäsivät. ”Minusta todella tuntuu siltä, että sota (1948) oli arabimaailman yritys tuhota meidät. (JM4), ”Joten kaikissa sodissa Israeliin hyökättiin? -Kyllä. Ja he ottivat maata.” (JM1). Myös Yom Kippurin sota nähdään juutalaishaastateltavien konfliktin narratiiveissa siten, että juutalaiset olivat sodassa uhrin asemassa. Juutalaiset haastateltavat kertovat arabivaltioiden toimivan epäoikeutetusti heitä kohtaan ja sodasta syytetään arabeja: ”Ja Yom Kippur sodassa, emme olleet ollenkaan varautuneita ja luulimme, että ne olisivat varoituksia ja varoituksia, mutta emme uskoneet niitä, joten menetimme paljon henkiä” (JN2).

Juutalaisten kohtaamat vainot eivät juutalaisten haastateltavien mukaan rajoitu ainoastaan Israelin ulkopuolella tapahtuviin tai tapahtuneisiin vainoihin, vaan myös Israelissa koettuihin vainoihin. Juutalaisten haastatteluissa tuodaan esiin, että he joutuvat usein palestiinalaisten hyökkäyksen kohteeksi erityisesti Jerusalemissa ja joutuvat siksi pelkäämään joutuvansa väkivallan uhriksi omassa kotimaassaan. Juutalaiset kokevat, että Israelissa on paljon alueita, jotka ovat vaarallisia heille ja joihin he eivät voi mennä. Haastateltavat kertovat, että palestiinalaisväkivallan uhriksi tai uhkailun kohteeksi joutuminen on yleistä, ja sitä on kokenut moni juutalainen Israelissa: ”Luulen, että jokaisella on kokemus siitä, kun kävellessä arabinaapuruston läpi joudut joko hyökätyksi tai melkein hyökätyksi tai uhkauksen kohteeksi.” (JM3)

Erityisesti intifadojen tapahtumista kerrotaan niin, että nimenomaan juutalaiset olivat uhreja ja joutuvat palestiinalaisen väkivallan ja itsemurhapommitusten kohteiksi. Yksi haastateltavista (JM4) korostaa kaikkien juutalaisten kohdanneen itsemurhapommitukset. Erityisesti siviiliväestön nähdään juutalaishaastateltavien mukaan joutuneen palestiinalaisväkivallan uhreiksi:

”Talojamme räjäyteltiin ja rekka-autoja ja busseja, joihin usein meni nuoria ja vanhoja ihmisiä, he eivät olleet sotilaita, he eivät taistelleet kuin sodassa, he eivät tappaneet sotilaitamme, he eivät hyökänneet rajoilla, he tulivat sisään ja etsivät joukon ihmisiä istumassa kahvilassa ja räjäyttivät heidät.” (JN1)

Palestiinalaisvihamielisyyttä juutalaisia kohtaan kerrotaan olleen jo ennen Israelin valtion perustamista. Yksi juutalaishaastateltava kertoo Hebronin massamurhasta, jonka uhreina olivat juutalaiset:

”Okei, en ole niin hyvä historiassa, mutta jos muistan oikein, vuonna 1929, luulen että se oli silloin, se on ensimmäinen asia, joka tuli mieleeni, se oli Hebronissa, siellä tapahtui, mitä juutalaiset kutsuvat ‘Hebronin massamurhaksi’. Se oli arabihyökkäys juutalaisyhteisöä vastaan vuonna 1929. Se oli ennen kuin valtio perustettiin” (JM3)

Lisäksi useat juutalaishaastateltavat mainitsevat palestiinalaisterrorismin Gazassa ja sieltä Israeliin ammutut räjähteet. He kuvailevat juutalaisten siviilien joutuvan väkivallan uhreiksi ja Gazan rajalla asuvien kokevan olonsa turvattomaksi asuinalueellaan. Gazan alue nähdään vaarallisena, jossa terrorismin annetaan kasvaa: ”En koe oloani turvattomaksi, sillä en asu Gazan rajalla. On turhauttavaa, että siellä elää ystäviäni ja siellä on juutalaisia, joiden täytyy elää siinä todellisuudessa, että heitä päin ammutaan ohjuksia jatkuvasti” (JM1).

Kuten teoriaosuudessa mainitsin, Bar-Onin (2006, 150–151) mukaan omia kokemuksia käytetään faktojen perusteluina, ja niiden avulla pyritään kumoamaan esimerkiksi tutkimuksellisia väittämiä. Uhriutta tuodaan molemmin puolin esiin haastatteluissa myös tarinoiden avulla. Haastateltava kertovat tarinoita, missä jotain oli tapahtunut jollekin. Omia tai muualta kuultuja tarinoita kertoo haastatteluissa niin juutalaiset kuin palestiinalaisetkin. Näiden tarinoiden kautta perustellaan ja vahvistetaan oman ryhmän uhriuden metanarratiivia: ”Ensimmäisessä intidadassa neljä ihmistä Gazasta oli menossa takaisin koteihinsa Gazaan Israelista, ja rajanylityspaikalla sotilas ampui nuo neljä ihmistä. Tämä on ensimmäinen askel, tästä alkoi ensimmäinen intifada.” (PM3),

”Joskus ihmiset liioittelevat vaaraa, mutta on paljon tarinoita, kun ihmiset valitsevat väärän suunnan tai kun ihmiset vain ajavat kaduilla ja saavat kiviä tai ammuksia niskaan. Tiedän perheen, jossa he ja heidän lapset olivat autossa ja heidän päälleen hyökättiin tiellä ja heitä ammuttiin ja minulla oli kaveri armeijassa, joka asui Länsirannalla ja meni ruokakauppaan ja siellä oli terroristeja, jotka tappoivat hänet ja tarkoitan, että sinun siis tavallaan vain pitää elää elämääsi. Joko pelkää jatkuvasti tai voit vain päästää irti ja elää elämääsi.” (JM1)

Kuten jo teoriaosuudessa on nostettu esiin, Israelin ja Palestiinan konfliktin narratiivien kilpailussa esiintyy kilpailua siitä, kumpi puoli on kärsinyt enemmän (West 2003, 7–8). Kysyin tätä haastattelussa suoraan käsitellessäni intifadoja. Niin palestiinalaiset kuin juutalaisetkin haastateltavat sanovat oman ryhmänsä kärsineen enemmän, vaikka moni heistä tunnustaakin myös toisen ryhmän kärsimykset. WPF:n raportin mukaan Konfliktin luonteeseen on juurtunut kilpailu uhriudesta eli siitä, kumpi osapuoli on joutunut kärsimään enemmän (Mt.).

7.3. Turvallisuus

Kolmas metanarratiivi, johon haastattelujen tutkimisessa keskityn, on turvallisuuden metanarratiivi. Tämä metanarratiivi käsittää turvallisuuden tarpeen, turvallisen ja hyvän elämän ehdot sekä niiden kunnioituksen, jotka ylläpitävät turvallisuutta. Turvallisuuden metanarratiivi tulee erityisesti esiin juutalaisten haastattelussa osana omien tekojen ja toiminnan tai Israelin politiikan perusteluja. Se kytkeytyy vahvasti uhriuden metanarratiiviin.

Tähän liittyvät erilaiset turvallisuuden toimet ja konkreettiset seikat, kuten Israelin ja Länsirannan rajojen tiukka vartiointi, rajanylityspaikat ja muuri. Nämä seikat nähdään juutalaisten haastateltavien mukaan Israelin kansalaisten turvallisen ja hyvän elämän kannalta välttämättömäksi. Erityisesti rajanylityspaikkojen nähdään suojelevan juutalaisia. Yksi haastateltava korostaa rajanylityspaikkojen pelastaneen ”tuhansia ja tuhansia henkiä” (JM3). Muurin nähdään olevan tärkeä, sillä sen avulla Israel kykenee suojelemaan kansalaisiaan. Sen nähdään juutalaisten mukaan rauhoittaneen konfliktin tilannetta: ”Siitä asti, kun muuri rakennettiin, tilanne on ollut paljon parempi, vähemmän tappelua.” (JM2).

Se, että palestiinalaisilla ei ole omaa puolustusta, nähdään juutalaisten mukaan heidän turvallisuutensa kannalta hyvänä ja tarpeellisena asiana. Palestiinan aseistautumisen ja Israelin armeijan kontrollin puutteen pelätään aiheuttavan turvattomuutta ja levottomuuksia:

”Heillä ei ole armeijaa ja se on hyvä asia meille. - - Jos he saavat oman maan, jos he saavat oman armeijan, olisi se Israelille ehkä vaikeampaa. - - Olisi vaikeaa esimerkiksi Israelille, ettei sillä olisi mitään kontrollia siitä, mitä tapahtuu kukkuloilla, jotka ovat Ben Gurionin yläpuolella. Sinne voitaisiin ampua ohjuksia sekunnissa ja niin, näkemiin lentokenttä. Mutta nyt kun Israelilla armeijaa on siellä (Länsirannalla), he voivat valvoa, ettei niin käy.” (JM3)

Aiempaan tutkimukseen perustuen israelilaisnarratiivissa esiintyy uskomus ja pelko siitä, että palestiinalaiset tavoittelevat omaa valtiota koko Israel-Palestiina-alueelle, mikä tarkoittaisi Israelin valtion hävittämistä (Adwan ym. 2012, 214). Tässä tutkimusaineistossa nousee esiin, että turvattomuuden pelko on osittain sen esteenä, etteivät juutalaiset luota kahden valtion mallin toimivuuteen:

”En tiedä miksi oletamme, että kahden valtion malli toisi vakauden. Israelin kansallisesta turvallisuudesta katsottuna se on mahdotonta. - - Jos tekisimme kahden valtion mallin ja jos he toisivat samanlaiset asevoimat Länsirannalle kuin mitä heillä on Gazassa, mitä meidän täytyisi olettaa heidän tekevän, sillä Iran alkaisi varustaa heitä, silloin 70 prosenttia Israelin populaatiosta olisi ohjusten aluekantamalla.” (JM1)

Juutalaisten haastatteluissa esimerkkinä nostetaan esiin Israelin armeijan vetäytyminen Gazasta vuonna 2005 ja sen seuraukset. Vetäytymisen jälkeen Gazan palestiinalaisten kerrotaan alkaneen ampua ohjuksia Israeliin, ja saman kerrotaan jatkuvan edelleen. Länsirannan palestiinalaisten pelätään toimivan samoin kuin Gazan, jos Israel ei kontrolloisi Länsirantaa ja jos sillä olisi oma armeija:

”Mitä luulet, että tapahtuisi, jos palestiinalaisilla olisi oma armeija? -No, se voisi johtaa vaarallisiin tilanteisiin, eikö. Se on niin lähellä, ettei olisi aikaa reagoida kaikkeen. Gazassa esimerkiksi, kun Israelin armeija vetäytyi sieltä pois, he alkoivat sitten ampua ohjuksia ja koska siellä ihmiset asuvat niin lähellä rajaa, niin se on vaarallista. -Joten mielestäsi Israel toimii näin suojellakseen kansalaisiaan? -Kyllä. Haluaisiko siinä ottaa riskin? Ei voi tietää mitä tapahtuisi. Tai tietenkin voidaan tietä vähän. Olemme nähneet, esimerkiksi tietääkseni heidän kirjoissaan lapsia opetetaan vihaamaan, he näyttivät joitakin tämänkaltaisia kirjoja uutisissa.” (JM2)

Juutalaisten haastatteluissa nousee esiin epäluottamusta palestiinalaisia ja heidän asuttamia alueita kohtaan, minkä vuoksi Israelin täytyy pitää turvallisuutta yllä. Epäluottamus kohdistuu erityisesti palestiinalaisiin valtaapitäviin. Juutalaiset pelkäävät, että jos palestiinalaisille annetaan enemmän vapauksia ja maata, he eivät ole turvassa ja ”antavat terrorismin kasvaa” (JN1). Yksi juutalaishaastattelusta (JM1) korostaa, ettei Israelissa sijaitsevissa arabikylissä, eli palestiinalaisten asuttamilla alueilla toimita laillisuusperiaatteellisesti ja korostaa palestiinalaisten tekevän rikoksia, joille Israel ei voi tehdä mitään, kuten varastavan ja kuljettavan autoja Israelista Länsirannan puolelle.

Lisäksi Israelin olemassaoloa paikkana, jonne kaikki juutalaiset saavat muuttaa, perustellaan juutalaisten haastatteluissa turvallisuuden metanarratiivilla. Juutalaisten nähdään tarvitsevan oman maan, sillä se tarjoaa heille turvaa, koska juutalaiset ovat saaneet kokea vainoja läpi historian. Juutalaishaastateltavat ilmaisevat kiitollisuutta ja arvostusta Israelin ylläpitämää turvallisuutta kohtaan. Yksi haastateltavista (JM2) korostaa Israelin olevan juutalaisille ”ensimmäinen turvallinen paikka”, sillä he ovat joutuneet kokemaan turvattomuutta ympäri maailmaa.

Palestiinalaisten haastatteluissa turvallisuuden metanarratiivi ei noussut esiin samassa määrin kuin juutalaisten haastatteluissa. Palestiinalaisten konfliktin narratiivissa esiintyy tyytymättömyyttä siihen, ettei heillä ole oikeutta harjoittaa turvallisuuden takaamista kansalaisilleen samalla tavoin kuin Israelilla. Palestiinalaishaastateltavat kertovat, ettei heillä ole armeijaa eikä mahdollisuutta puolus-

tautua Israelin heitä kohtaan harjoittamaa väkivaltaa vastaan. He kokevat tässä asemansa epäoikeudenmukaiseksi: ”Israelilla on aina ollut oikeus suojella itseään, mutta palestiinalaisilla ei ole oikeutta suojella itseään.” (PN2).

7.4. Kiintymys maahan

Molempien osapuolten haastatteluissa nousee esiin neljäs metanarratiivin teema eli kiintymys maahan. Israelin ja Palestiinan konfliktissa keskeisimpänä asiana pidetään nimenomaan taisteluna maasta (conflict over the land). Tämän toteaa hyvin myös kaksi palestiinalaista haastateltavaa: ”Se on ideologinen konflikti kyllä, mutta se on ideologinen konflikti ja loppuen lopuksi kyse on maasta.” (PM2), ”Kaikkein tärkein taistelu on maasta, tämä on miten se (konflikti) alkoi” (PM3).

Aiemman tutkimuksen mukaan molemmat konfliktin osapuolet osoittavat vahvaa kiintymystä maa-alueeseen. Palestiinalaiset näkevät Israel-Palestiina maa-alueen kuuluvan, heille ja he pitävät itseään alueen alkuperäisasukkaina, johon muukalaiset, juutalaiset, ovat epäoikeutetusti tunkeutuneet. Juutalaiset taas katsovat, että Israel on alun perin Jumalan heille lupaama pyhä maa, josta he joutuivat maanpakoon. (Mudde 2007; 19, Ruohomäki 2020 35–36, 46).

Korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien narratiivit konfliktista ovat tämän metanarratiivin osalta yhteneviä aiempaan tutkimukseen perustuvien palestiinalaisten ja juutalaisten narratiivien kanssa. Palestiinalaiset haastateltavat näkevät olevansa maan alkuperäisiä asukkaita, ja maa-alue kuuluu heidän mielestään heille. He kertovat olevansa nykyisen Israel-Palestiina-alueen todellisia omistajia. Haastatteluissa korostetaan sitä, että nykyinen Israelin valtion alue oli ennen sen perustamista Palestiina: ”-Se oli Palestiina. Ja nyt se on Israel ja Palestiinan osia, jotka eivät ole yhdistettynä toisiinsa.” (PN4). Yksi palestiinalaishaastateltavista korostaa kansallisidentiteetin ja maahan kiintymyksen suhdetta jo haastattelun alussa: ”Olen palestiinalainen, joka asuu vuotta 1948 edeltävällä Palestiinan alueella, johon nyt muodollisesti ja laillisesti viitataan Israelina.” (PN3)

Palestiinalaiset pitävät maa-aluetta omanaan, josta jouduttiin luopumaan, kun ulkopuoliset eli juutalaiset tulivat miehittämään aluetta. Tämän seurauksena palestiinalaiset joutuivat jättämään kotinsa ja pakenemaan. Moni haastateltavista korostaa omia sukujuuriaan maa-alueella ja sitä, että heidän kansansa ovat maan alkuperäisasukkaita:

”Monet meidän vanhemmistamme ja heidän isovanhemmistaan menettivät maitaan eri syistä, ja sen otti valtio. - - Ja me olemme todellisia omistajia, tämän maan alkuperäisiä omistajia. - - Tätä maata on miehittäneet liian monet kansat. Palestiinalaiset, tai kanaanilaiset olivat täällä. Juutalaisia kaupunkia ja kyliä oli täällä. Mutta Israelin valtiota ei.” (PM2),

Vaikka osa palestiinalaishaastateltavista toteaa, että juutalaisia oli alueella ennen Israelin valtion perustamistakin, palestiinalaiset painottavat haastatteluissaan, että Israelin nykyiset asukkaat ovat suurimmaksi osaksi muualta, kuten Euroopasta tulleita ja korostaa omien juurien olevansa nimenomaan Lähi-idässä: ”Olen Galileasta ja alkuperäisesti en ole Euroopasta, se on totta. Olen Lähi-idästä.” (PM2), ”He (haastateltavan vanhemmat) olivat täällä, he ovat täältä. Palestiinalaiset ovat syntyneet täällä. Jos joku tulee eri maasta ja yrittää ottaa toisen maata, he pakottavat lähtemään, joten totta kai haluat tehdä monia asioita saadaksesi maasi takaisin.” (PN1)

Samalla tavoin kuin palestiinalaiset myös juutalaiset näkevät itsensä maan alkuperäisasukkaina. He perustelevat kiintymystään maahan historiallisten seikkojen lisäksi uskonnolla. Juutalaishaastateltavat mainitsevat, että Israelissa voi edelleen nähdä monia historiallisia paikkoja, jotka ovat heidän esi-isänsä rakennuttamia. Se, että juutalaisilla on historiaa Israelissa, nähdään hyvänä syynä olla alueella:

”Halusin olla osa sitä ja halusin tuntea, että olen osa, että ainakin asun Israelin maassa. - - Samaistun ehdottomasti uskonnolliseen, sionistiseen asenteeseen, eli siis siihen, että Jumala antoi tämän maan meille”, ja niin sen, voi tuntea ja sen voi nähdä läpi historian, voit nähdä nähtävyydet ja 2500 vuotta sitten kirjatut haudat.” (JM1).

Juutalaisnarratiivin keskiössä on sionistinen ajatus paluusta kotimaahan (return to homeland). Juutalaisnarratiivin mukaan juutalaiset ovat joutuneet maanpakoon heidän esi-isilleen luvatussa maasta, jossa he ennen asuivat. (Ruohomäki 2020, 44, 48.) Tämä tulee esiin myös haastatteluissa: ”Luulen, että meidän pitää luovuttaa maata, mutta jos ja kun me niin teemme, annamme pois jotain, mikä kuuluu syvästi meille.” (JM4) Jotkut haastateltavista kertovat selkeästi uskovansa Raamattuun ja sen lupauksiin Israelin kansalle luvatussa maasta. Eräs (JN2). haastateltava korostaa nykyisen Israelin alueen olleen aina juutalaisille kuuluva. Tämän väitteen perustaa Raamatun teksteihin. Haastateltavat ilmaisevat siteidensä Israeliin ja erityisesti Jerusalemin pyhiin paikkoihin olevan vahvoja ja tunteikkaita: ”Se ettei itkumuurille tai Jerusalemiin päässyt, oli monelle juutalaiselle iso puuttuva palanen. Ja ihmiset halusivat tulla kotimaahansa.” (JN3)

Yksi haastateltavista käyttää englanninkielistä ilmaisua *feeling of belonging* (suom. kokemus johonkin kuulumisesta) kertoessaan siitä, miksi halusi muuttaa Yhdysvalloista Israeliin ja mitä Israelissa asuminen hänelle merkitsee ja mitä se tarjoaa:

”Tunnen, että kuulun tänne enemmän kuin Amerikkaan. Ja se tunne alkaa hyvin aikaisin. Luulen, että se on syy monelle lähteä, paikoista kuten Amerikasta, jossa elämä on paljon helpompaa kuin täällä, ja tulla tänne kuulumisuuden tunteen takia. Kuulumisuuden tunne on voimakas, erityisesti, jos et ole tuntenut kuuluvasi sinne, missä ennen olet elänyt - - koen todellani olevani osa yhteisöä”. (JM3)

Juutalaishaastateltavat kertovat, että he olivat odottaneet kauan paluuta maahansa Israeliin, jonka Jumala oli heille juutalaisten pyhissä kirjoituksissa luvannut: ”Israel Lähi-idässä on 3000 vuotta vanha ja ihmiset ovat valmiita, siis, juutalaiset odottivat maataan 2000 vuotta.” (JM1). Tämä ilmentää syvää kiintymystä maahan. Yksi haastateltava (JM3) käyttää Israelista sanoja *birth country* (synnyinmaa), sillä kokee Israelin synnyinmaaksi, vaikka onkin syntynyt Amerikassa.

Osa juutalaishaastateltavista haluaa tehdä selväksi, että juutalaisia on asunut alueella jo ennen Israelin valtion perustamista. Haastatteluista ilmenee se, etteivät juutalaiset itse näe itseään kolonialistisina, sillä he näkevät itsensä maan alkuperäisasukkaina tai ajattelevat Israelin maa-alueen kuuluvan heille raamatullisin perustein. He näkevät Israelin paikkana, jonne on palattu, ei tunkeuduttu. Israel nähdään paikkana, joka on ”ainoa koti, joka juutalaisilla on” (JN2):

”Täällä on aina asunut juutalaisia ja tulimme takaisin suuremmalla joukolla emmekä koskaan lopeta uskomasta, että tämä on meidän kotimme. [- -] Mielestäni arabimaailma teki suuren virheen nähdessään Israelin kolonialistisena, yhtenä uutena eurooppalaisena kolonialismina, ja mielestäni se ei ole totta, ensinnäkin, olimme tämän maan alkuperäisasukkaita” (JM4)

”Kenelle maa alun perin kuuluu? Juutalaisille tietysti. Jos olet uskovainen ja luet Raamattua, juutalaiset, olimme niin, miten sen nyt sanoisi englanniksi. Meidät heitettiin pois täältä, meidät karkotettiin Rooman valtakunnan aikana ja Kreikan valtakunnan aikana ja kaikki tarinat, niin, meillä on pitkä historia.” (JN2)

7.5. Omien tekojen oikeutus / toisen tekojen epäoikeutus ja syyttäminen

Viides World Peace Foundationin raportissa esiin nostettu metanarratiivi on omien tekojen oikeutuksen ja toisen osapuolen tekojen epäoikeuttamisen metanarratiivi (West 2003). Tätä ilmenee hyvin monella tavoin niin juutalaisten kuin palestiinalaistenkin korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien haastatteluissa. Molemmat osapuolet syyttävät konfliktista tai sen jatkumisesta toista osapuolta. Toista osapuolta syyllistetään, ja sen tekemät teot nähdään epäoikeutettuna. Vastakkaisen osapuolen nähdään aloittaneen konfliktin monet sodat. Molempien osapuolten haastatteluissa esiintyy myös oman ryhmän tekojen oikeuttamista.

Palestiinalaishaastateltavien muukaan juutalaisten paluumuutto alueelle oli epäoikeutettua ja perustelematonta. Sitä pidetään nimenomaan syyttömän kansan miehittämisenä, mikä on aiheuttanut palestiinalaisten joutumista pakolaisiksi asuinseuduiltaan. Historiallisia perusteita ei pidetä oikeutettuina sille, että juutalaiset saivat perustaa oman valtion Israeliin: ”Mielestäni Israelin perustaminen historiallisesti näkökulmasta katsottuna ei ole oikeutettu, sillä se on miehittämistä” (PN3) Myöskään

juutalaisten uskonnollisia perusteluita sille, että maa kuuluu heille, ei monien palestiinalaishaastateltavien mielestä nähdä legitimiinä, sillä heidän mukaansa alueella ei koskaan aiemmin ole ollut Israelin valtiota eikä juutalaisten pyhissä kirjoituksissakaan mainita maa-alueen olevan juutalainen: ”En usko, että missään kohdassa Talmudaa sanotaan, että tämä paikka on juutalainen.” (PN4). Yksi haastateltavista (PM2) korostaa myös, että maa on arkeologisten todisteiden mukaan kuulunut monille eri kansoille: ”Palestiinalaiset tai kanaanalaiset olivat täällä, juutalaisia kaupunkeja ja kyliä oli täällä. Mutta täällä ei koskaan ollut Israelin valtiota.”

Palestiinalaisten haastatteluissa syytetään Israelia vuosien 1948 ja 1967 sotien aloittamisesta (PM3, PN2, PM1). Heidän mukaansa juutalaiset ovat sukupolvea toiseen halunneet Israelin maa-alueen omakseen. Israelin tai juutalaisten nähdään tunkeutuneen epäoikeutetusti maahan ja aloittaneen sodan vuonna 1948. Yksi palestiinalaishaastateltava kertoo, että ”he (juutalaiset) tulivat mitään sanomatta ja heittivät kaikki ulos” (PN2). Lisäksi osa palestiinalaisista korostaa sitä, että juutalaiset eivät tulleet rauhanomaisesti vaan pakottivat väkivalloin palestiinalaiset lähtemään nykyisen Israelin alueelta. Jotkut heistä (PM1, PM3) kertovat Israelin aloittaneen vuoden 1967 sodan nimenomaan siksi, koska se halusi Jerusalemin ja erityisesti temppelivuoren haltuunsa.

Monet palestiinalaishaastateltavat korostavat sitä, että he ovat syntyneet alueella, mutta juutalaiset tulivat ulkopuolelta. Tämän vuoksi palestiinalaisten mukaan heillä on perustellumpi syy olla alueella (PN2, PN1, PM2): ”Palestiinalaiset ovat syntyneet täällä. Joten tietenkin, jos joku tulee toisesta maasta ja haluaa ottaa maasi ja pakottaa sinut lähtemään, joten totta kai haluat tehdä monia asioita saadaksesi maasi takaisin.” (PN1), ”Miksi et ole tasa-arvoinen ihmisten kanssa, jotka suuremmaksi osaksi tulivat ulkomailta, jotka pääosin muuttivat Euroopasta.” (PM2).

Eryityisesti intifadoja eli palestiinalaisten kansannousuja pidetään palestiinalaisnarratiivissa oikeutettuna toimintana Israelin harjoittamaa miehittämistä vastaan (Adwan ym. 2012, 273–275.) Samaa esiintyy myös korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien narratiiveissa. Palestiinalaishaastateltavat oikeuttavat omia tekojaan sillä, että he kokevat asemansa Israelin miehittämisen seurauksena epäoikeudenmukaiseksi. Miehityksen takia he näkevät kapinoinnin oikeutettuna. Yksi haastateltavista ilmaisee selkeästi, että pääsyy palestiinalaisten toimintaan ”on aina miehitys, se on turhautumisen prosessi. (PN3).

Palestiinalaishaastateltavien mukaan intifadat olivat nimenomaan mielenosoittamista Israelin miehittämistä ja siihen liittyviä sortotoimia kohtaan, sillä palestiinalaiset olivat kyllästyneitä ja väsyneitä epäoikeudenmukaiseen tilanteeseen. Tämä on heidän mukaansa syy, miksi intifadat tapahtuivat ja miksi he näkevät kansannousun oikeutettuna. Palestiinalaiset kokevat olevansa epäreilussa asemassa

ja että heillä ei ole samoja mahdollisuuksia kuin juutalaisilla: ”Epäoikeudenmukaisuuden tunne. Se on intifadojen alku, syy, miksi intifadat alkoivat.” (PM2).

Toisen intifadan alkamisen syyksi useimmat palestiinalaisista mainitsevat Israelin valtionjohdon. Palestiinalaiset kertovat Israelin pääministerin Ariel Sharonin menneen Kalliomoskeijaan aiheuttaakseen suuttumusta ja hermostusta palestiinalaismuslimeissa. Tämän mainitsee lähes kaikki haastateltavista (PN4, PM3, PN1, PM1). Tapaus koettiin provosoivaksi ja Sharonin ajateltiin tahallaan aiheuttavan ilkivaltaa, hämmennystä ja painostusta palestiinalaisten keskuudessa, mikä ajoi heidät kapinoimaan:

”Toisessa intifadassa Sharon meni Al-Aqsaan (Kalliomoskeijaan) ja kaikki muslimit suuttuivat ja alkoivat heittää kiviä ja he aloittivat toisen intifadan. Mutta joka kerta ajattelemme, että Israel tekee jotakin, jotta jotakin tapahtuisi. Näin me ajattelemme, ja tiedätkö, heillä on valta, he saavat valtaa.” (PM3)

Israelia syytetään palestiinalaisten toimesta myös siitä, että se haluaa ”estää kaikenlaisen menestyksen arabivaltioissa” (PN3). Yksi haastateltavista mainitsee, että Israel ”käytti palestiinalaispakolaisten arabivaltioista käsin käymää taistelua Israelia vastaan tekosyynä aloittaa sota” (PN3). Samoin haastateltavat korostavat, ettei Israel anna palestiinalaisille mahdollisuuksia puolustautua heitä vastaan, mikä nähdään konfliktin kannalta hyvin epärealistisena. Tämän mainitsin jo aiemmin luvussa 8.2.

Israelin toimet nähdään palestiinalaisten haastattelujen mukaan kaikille haitallisina, sillä ne rakentavat muureja ihmisten välille ja saavat ”heidät pelkäämään toisiaan” (PN4). Israelin toimien, kuten siirtokuntien rakentamisen Länsirannalle korostetaan olevan laittomia, rikkovan kansainvälistä oikeutta ja tekevän rauhanratkaisusta hankalaa molemmille osapuolille.

Palestiinalaisten haastatteluissa esiintyy myös juutalaisuuden kieltämistä kansana. Erityisesti yksi haastateltavista tuo tämän näkemyksen vahvasti esille ja sanoo juutalaisuuden olevan yksinomaan uskonto: ”Juutalaisuus, samoin kuin olla kristitty tai muslimi, on uskonto, se ei ole identiteetti” (PN3). Lisäksi hän korostaa, että juutalaisia ei voi pitää yhtenä kansana, sillä heiltä puuttuu ne yhteiset elementit, jotka kansalla pitäisi olla:

”Yhteinen historia, yhteinen kieli ja osa maasta ja sitten vaadit itsenäisyyttä kansana. Mutta Israelin tapauksessa heillä ei ollut mitään näistä, he loivat kansan, he eivät olleet kansa. He olivat Amerikan juutalaisia, Saksan juutalaisia ja kaikkea, mutta he päättivät, että heidän pitäisi olla kansa, joten he alkoivat luomaan yhteisiä asioita. Kun Israel perustettiin, ihmiset tulivat eri puolilta maailmaa, joten heillä ei ollut mitään samankaltaisuuksia, kuten ihmiset, jotka puhuivat heidän kieltään, he edelleen puhuivat sitä, joten he loivat kansan tyhjästä ja ottivat maata. Joten tämä on päinvastainen prosessi. He olivat vailla itsenäisyyttä ja mitä Israelissa

tapahtui, oli se, että he julistautuivat itsenäiseksi ja sitten he loivat kansan ja maan sitä varten.” (PN3)

Israel ja sen toiminta nähdään kolonialistisena ja vallanhaluisena, minkä vuoksi palestiinalaiset eivät näe Israelin toimia oikeutettuina. Yksi haastateltava korostaa miehityksen olevan osa kolonialistista systeemiä ja Israelin tuottama väline, jonka avulla se haluaa ”hallita ja manipuloida” (PN3). Israelin väitetään haluavan olla jatkuvassa kontrollissa, ja sen toimet nähdään palestiinalaistulkinnan mukaan suosivan juutalaisia, mikä tarkoittaa epätasa-arvoista kohtelua muita ihmisryhmiä kohtaan. Tätä kuvailee eräs haastattelija näin:

”He haluavat kontrolloida ihmisiä täällä, he haluavat kontrolloida PLO:ta ja Hamasia. He haluavat kontrolloida. Kuten me, me olemme Betlehemissä, joka on kontrolloitu Palestiinalaishallinnon toimesta, mutta milloin tahansa, minä hetkenä hyvänsä, kun Israelin hallinto haluaa jonkun Betlehemistä, he voivat tulla tänne ja pidättää jonkun. - - Israel haluaa kontrolloida aseita ja kontrolloida Länsirantaa. - - He haluavat, että heillä on valta. Jos olisimme kaikki yhdessä, ehkä silloin olisi helpompaa taistella vihollista vastaan - - Niin kuin jos hajotatte ihmiset. silloin siinä on valta’. He haluavat, että kaikki ovat yksin.” (PM3),

Palestiinalaisten haastatteluissa ilmenee, että kahden valtion mallin ja rauhan syntymisen esteenä pidetään sitä, ettei Israel halua luopua vallastaan palestiinalaisia kohtaan vaan haluaa olla konfliktin vahvempi osapuoli. Yksi haastateltava (PN1) toteaa, että jos juutalaiset todella haluavat rauhaa, he antaisivat sen palestiinalaisille ja näin kaikki eläisivät keskinäisessä sovussa.

Rauhaneuvottelujen asetelma nähdään epäoikeudenmukaisina. Yksi haastateltavista kuvailee asetelmaa näin: ”Sanoisin, että se on kilpailu kahden epätasa-arvoisen osapuolen välillä. Ja uskon, että Israel näkee sen näin `miksi myöntyisimme, miksi sovittelisimme’” (PM2). Israelin väitetään lisäksi asettavan kahden valtion mallin syntymiselle ehtoja, jotka ovat palestiinalaisille epäsuotuisia ja epäoikeudenmukaisia, kuten se, ettei palestiinalaisilla saisi olla omaa armeijaa tai selkeää, yhtenäistä maa-aluetta:

”En usko, että se (kahden valtion malli) toimisi. Ensinnäkin kaikkien niiden ehtojen vuoksi, joita Israel asettaa valtioille ei oikeastaan ole valtion määritelmän mukainen. He haluavat kaikkea, mikä ei kuulu valtion määritelmään. Esimerkiksi se, että palestiinalaisilla ei saisi olla armeijaa. Ja Israelilla on ydinase. Ei se ole rauhanomaista. Joten ei niitä ehtoja voi hyväksyä. (PN3)

Palestiinalaishaastatteluissa kritisoidaan Israelin demokraattisuutta valtiona ja sen legitimitettiin. Palestiinalaiset nostavat esiin, että niin sanottu ”juutalaisvaltio” ja sen hallinto syrjii muita kuin juutalaisia maassaan, mikä on ristiriitaista siihen nähden, että Israel määrittellään demokraattiseksi. Yksi haastateltavista kritisoi Israelia epätasa-arvoisena valtiona seuraavasti:

”He haluavat olla moderni maa, joten näen, että siinä on ristiriita valtion määritelmän, joka on etnisyys ja demokratia, joten määritelmä on ristiriitainen. Ollakseen demokraattinen valtio, sen on oltava kansavalta ja sinun ja maasi suhde pitäisi olla kansalaisuus riippumatta etnisyydestäsi tai uskonnostasi. - - He (siionistit) eivät usko tasa-arvoon. He uskovat, että on olemassa ihmisryhmä, jonka tulisi olla kontrollissa ja jonka tulisi omistaa kaikki resurssit. [- -] Miksi minun mielestäni he edelleen miehittävät on siksi, koska he eivät voi hyväksyä tasa-arvoa. Se on heille outo käsite. He haluavat olla vallassa ja kontrolloida. Jos haluamme kaivaa syvemmälle, hei kokevat olevana riskin alla koko ajan, he tuotiin Euroopasta, koska kakki se, mitä juutalaiset kokivat holokaustin myötä Euroopassa, luo sellaisen olon, että he ovat kansa vaaran alla, mutta se että se politisoidaan väriä ihmisiä vastaan, siis, emme me suorittaneet holokaustia. - - Mielestäni he toivat kärsimyksen Euroopasta toisiin paikkoihin, se olisi pitänyt selvittää Euroopassa.” (PN3)

Israelin tai juutalaisten epäoikeutettu tunkeutuminen alueelle ja väkivaltaiset toimet palestiinalaisia kohtaan nähdään syynä palestiinalaisten vastarinnalle. Palestiinalaishaastateltavien mukaan he itse ovat ainoastaan puolustaneet oikeuksiaan ja sitä, mikä kuuluu heille. Konfliktista, sen alkamisesta ja ylläpitämisestä syytetään Israelia tai juutalaisia.

Niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa väitetään toisen osapuolen haluavan koko maa-alueen itselleen. Palestiinalaishaastateltavista enemmistö nostaa tämän aiheen esiin. Palestiinalaiset väittävät, että Israel on ottanut koko ajan lisää maata ja tähtää siihen, että se saa koko maa-alueen haltuunsa. Israelin (joissakin haastatteluissa juutalaisten) väitetään haluavan koko alueen ”joesta mereen” eli Jordanjoelta Punaiselle merelle, minkä väitetään kumpuavan heidän raamatullisesta ideologiastaan: ”Israel haluaa ottaa kaiken joesta mereen, kuten he haluavat ottaa Egyptin, Jordanian, Lähi-idän ja Irakin.” (PN1), ”He halusivat enemmän ja enemmän maata ja miehittää koko Palestiinan. - - He haluavat tietysti koko maan, ” (PN2).

Uskonto liittyy vahvasti juutalaisten omien tekojen oikeuttamisen metanarratiiviin. Juutalaiset haastateltavat oikeuttavat oman ryhmänsä tekoja ja konfliktin tapahtumia sillä, että nykyisen Israelin valtion maa-alue kuuluu heille ja he ovat odottaneet sinne paluuta. Tätä oikeutetaan mm. uskonnollisin perustein. Moni juutalaishaastateltava käyttää sanaa ”palata” kertoessaan juutalaisten muutosta Israeliin:

”Luulen, että se (konflikti) alkoi, kun juutalaiset alkoivat palata Israeliin ja haluta perustaa oman valtion. - - Ja mikä on mielenkiintoista, on se, että Israel oli nimeltään Palestiina monien vuosien ajan, joten sana ”palestiinalainen” on myös mielenkiintoinen sana. - - Alussa, kun juutalaiset alkoivat palata tänne, tämä oli sen alku.” (JN3)

Juutalaiset puhuvat siis Israeliin paluusta, kun taas palestiinalaiset näkevät juutalaisten Israeliin muuttamisen maahan tunkeutumisenä. Juutalaishaastateltavat sanottavat selkeästi, että heillä tulisi olla oikeus omaan maahan ja asua Israelissa. Juutalaiset eivät näe itseään kolonialistisena, vaan pitävät itseään alueen alkuperäiskansana, ja näkevät tästä syystä alueelle paluumuuton oikeutettuna. Yksi juutalaishaastateltavista mainitsee, että moni juutalainen muutti Israeliin Lähi-idästä ja näkee siksi väitteen Israelista eurooppalaisena kolonialismina perusteettomana:

”Mielestäni arabimaailma teki suuren virheen siinä, että he näkivät Israelin kolonialistisena, eurooppalaisena kolonialismina, mutta se ei ole totta, ensinnäkin, me olimme alkuperäiskansaa täällä ja olemme itse alkuperäiskansaa ja olemme tulleet tänne joka puolelta maailmaa ja suurin osa israelilaisista tulee Lähi-idästä.” (JM4)

Oman maan tarvetta juutalaiset perustelevat sillä, että he ovat läpi historian kokeneet ja kokevat edelleen vainoja ja syrjintää ympäri maailmaa. Holokausti nostetaan haastatteluissa usein esiin. Tämän kautta he oikeuttavat Israelin juutalaisvaltiollisen määritelmän, jonne jokainen juutalaisen mistä päin maailmaa tahansa saisi muuttaa, jotta jokainen heistä voisi kokea olonsa turvalliseksi:

”Joten sanoisiko, että juutalaiset tarvitsivat oman valtion kokeakseen olonsa turvalliseksi? -Toisen maailmansodan jälkeen, kyllä, tietysti. -Entä nyt? Tarvitaanko sitä vielä? -Kyllä, surullisesti. Toivon, että jonain päivänä emme tunne enää niin. Mutta näet, mitä tapahtuu Ranskassa, näet mitä tapahtuu New Yorkissa ja Iranissa” (JM2)

”Monessa maassa juutalaisia tapettiin tai syrjittiin tai, no Itä-Euroopassa ja Saksassa tietenkin, joten isoäitini koko perhe oikeastaan tapettiin, isoisäni oli keskitysleirillä, mutta onnistui selviämään sieltä. Joten tarvitsevatko juutalaiset omaa valtiota? No, olemme nähneet mitä tapahtuu, jos heillä ei ole paikkaa, eikä siitä ole edes kauaa.” (JM3)

Omia tekoja oikeutetaan juutalaisnarratiivissa jo satoja vuosia jatkuneiden juutalaisvainojen ja erityisesti holokaustin kautta. Juutalaiset perustelevat oman valtionsa tarvetta ja oikeutusta myös sillä, etteivät toisen maailmansodan kaltaiset tapahtumat pääsisi toistumaan.

Juutalaiset oikeuttavat maan omistusta nimenomaan uskonnollisin perustein. Juutalaisten historialliset, pyhät kirjoitukset osoittavat heidän mukaansa sen, että maa-alue kuuluu juutalaisille ja on aina kuulunut. Tällä he oikeuttavat myös kuuden päivän sodan seurauksena saatujen alueiden eli Länsirannan ja Golanin kukkuloiden hallussapidon: ”Mielestäni Kuuden päivän sota oli tavallaan kosta, no ei ihan kosta, ennemminkin ottamista takaisin maata, joka kuuluu meille.” (JN1) Yksi (JM1) juutalaishaastateltava nostaa esiin myös Israelissa sijaitsevat juutalaisten historialliset nähtävyydet ja tuhansia vuosia vanhat haudat, jonka kautta hän perustelee juutalaisten siteitään alueeseen.

Palestiinalaisten legitimizeettiä kansana kyseenalaistetaan juutalaisten haastatteluissa, sillä palestiinalaisia ei pidetä todellisena kansana. Heidän väitetään olevan vain ihmisiä alueella, joilla ei ollut

kytköksiä toisiinsa ennen kuin juutalaiset alkoivat muuttaa Israeliin. Aiemman tutkimuksen mukaan palestiinalaisia ei pidetä juutalaisten narratiivin mukaan erillisenä kansana vaan ympärillä olevista maista kotoisin olevina arabeina (Bar-Siman-Tov 2014, 50; Ruohomäki 2020, 45). Tämä näkyy myös korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien haastatteluissa, sillä moni heistä käyttää palestiinalaisista sanaa arabi. Palestiinalaisuus on joidenkin juutalaishaastateltavien (JN3, JM1, JN2) mukaan juutalaisten paluumuuton aikaansaannos tai kenotekoisesti luotu entiteetti. Juutalaishaastateltavat väittävät, ettei palestiinalaisilla ole yhtenäistä historiaa, toisin kuin juutalaisilla ja ettei palestiinalaisilla ole ”koskaan ollut kollektiivisen identiteetin tietoisuutta” (JM1). Juutalaiset korostavat, että Israelin maa-alueella on heidän historiaansa ja uskontoon liittyviä keskeisiä paikkoja, raunioita ja hautoja joita palestiinalaisilla ei ole:

”Tiedätkö, 1900-luvun alussa ei ollut olemassa palestiinalaista kansaa, oli perheitä, jotka asuivat täällä ilman, että heillä oli jotakin, joka yhdistää heidät kansaksi. Mutta palestiinalaisarabit, jotka asuivat täällä eri alueilla, heillä ei välttämättä ollut kytköksiä toisiinsa ennen kuin juutalaiset saapuivat takaisin Israeliin ja he yhtäkkiä tulivat yhtenäisiksi ja myös naapurivaltioiden kanssa. Joten mielestäni tämä on vaikea kohta, palestiinalaiset ihmiset ovat nyt kansa ja heitä kutsutaan palestiinalaisiksi, mutta he eivät olleet sitä ennen. Ja juutalaisilla on jotakin erilaista, mikä yhdistää heitä.” (JN3)

Juutalaiset korostavat lisäksi nykyisen Israelin hallinnoiman alueen olleen lähinnä hylättyä maata, jota nimenomaan juutalaiset alkoivat viljellä ja rakennuttaa (JM1, JN2). Lisäksi haastatteluissa korostetaan, että ennen vuoden 1967 sotaa Länsiranta kuului Jordanielalle ja Syyrialle, eikä alue ollut Palestiina tai palestiinalaisten maata ja että alueen kansalaiset olivat jordanialaisia, eivätkä palestiinalaisia. Yksi juutalaishaastateltavista käyttää tätä myös argumentoidessaan, ettei Länsiranta ole miehittyä maata:

”Se (Länsiranta) ei ollut palestiinalaisten maata, se oli Jordanian ja Syyrian, ja Israel otti sen maan. Joten siinä mielessä se ei mielestäni ole miehittyä maata. Ongelma on se, että ihmiset, jotka asuivat siellä silloin, oli Jordanian kansalaisia. - - Ja kun tulimme, se on vähän hullua, kun luet siitä, tämä oli kuin hylättyä maata, jossa oli beduiineja esimerkiksi Akkon kaupungissa ja tavallaan Tel Avivissa.” (JM1)

Haastatteluista nousee esiin selkeästi se, etteivät juutalaiset itse näe omaa ryhmäänsä, Israelia, miehittäjänä. Tämä nousee esiin viidessä seitsemästä haastatteluista. Yksi juutalaishaasteltava korostaa, että ”ihmiset eivät voi olla miehittäjiä heidän alkuperäisessä maassaan.” (JM4). Toisaalta sama henkilö selventää, että juutalaiset ovat palestiinalaisen kansan miehittäjiä, mutta eivät maa-alueen miehittäjiä.

Juutalaisten rakennuttamia kyliä ja kaupunkeja niin Israelin puolelle kuin Länsirannan siirtokuntiin oikeutetaan sillä, ettei Israel ole ottanut palestiinalaisilta maa-alueita väkisin vaan ostanut ne laillisesti: ”Me rakensimme talomme ja ostimme maamme arabilta, mieheltä, joka on vastuussa maista, jotka kuuluvat heille, joten me ostimme, me maksoimme ja ostimme maan, me emme vain ottaneet maata.” (JN2). Lisäksi juutalaishaastatteluissa korostetaan, että juutalaiset ovat saaneet alueella aikaan paljon konkreettista ja jopa sosiaalista edistystä.

Niin vuosien 1948 ja 1967 sotia pidetään juutalaishaastateltavien narratiiveissa itsepuolustusotana, ja arabimaailman nähdään aloittaneen ne. Moni juutalaishaastateltavista toteaa, että Israel on saanut kaikki alueensa puolustussodissa, kun Israeliin hyökättiin, minkä vuoksi kansainvälis oikeudellisesti maa-alue kuuluu nyt Israelille. Yksi haastateltavista nostaa esiin, että ”maata ei ole koskaan läpi historian annettu legitimitetin mukaan, ei ole olemassa sellaista rakennetta kuin kenelle maa kuuluu, enkä sano, että asian pitäisi olla näin, mutta se nyt on näin. Voimat määrittävät maan ja voisimme mennä taaksepäin ja sanoa, että roomalaiset miehittivät tämän maan, eikö roomalaisilla ole oikeutta tähän maahan” (JM1). Myös kaksi muuta haastateltavaa (JM2, JM4) nostavat esiin sen, että Israel on saanut maa-alueen itselleen itsepuolustusotien seurauksena, ja että se kuuluu nyt Israelille.

Tekoja oikeutetaan juutalaisten narratiiveissa turvallisuuden tarpeen vuoksi oman kansan suojelemiseksi. Yksi esimerkki tästä on se, että juutalaishaastateltavat pitävät toisen intifadan jälkeen rakennettua muuria hyvänä ja välttämättömänä asiana, sillä se on vähentänyt levottomuuksia ja väkivallan määrää: ”Siitä lähtien, kun muuri on ollut pystyssä, asiat on olleet paremmin, vähemmän taistelua. - - Ennen muuria oli paljon räjähdysisiä, busseja räjähteli, ravintoloita räjähteli, paljon räjähdysisiä. Joten se (muuri) on ollut hyvä asia.” (JM2). Muuri nähdään toisaalta myös vaikeana asiana, mutta sen nähdään olevan välttämätön fyysinen ratkaisu, jonka avulla vahvistetaan Israelin turvallisuutta.

Lisäksi yksi juutalaishaastateltavista sanoo kuuden päivän sodan tapahtuneen Israelin aloituksesta turvallisuuden takaamisen vuoksi, sillä se selkeytti Israelin rajoja ja siten vahvisti sen puolustuskyvyyttä:

”Tämä (-67 sota) on ainoa sota, jossa on logiikkaa. Jotta valtio voi olla vahva, vaatii se selkeät rajat. Surullisesti toisella puolella edelleen, erityisesti -67 he vihasivat meitä, joten meidän piti suojella itseämme, joten kyllä, Israel aloitti sen, mutta pinnan alla on aina kyttenyt ja olemme aina kohdanneet terroristi-iskuja, olimme aina peloissamme, että ihmiset hyökkäävät uudelleen, joten halusimme olla vahvempi valtio ja, että meillä on mahdollisuus puolustaa kansalaisia paremmin. Joten se oli sodan syy.”
(JN1)

Kahden valtion mallin ratkaisun epäonnistumisen osa juutalaishaastateltavista (JM3, JN1, JN2) laitaa palestiinalaisten syyksi. Palestiinalaisia tai palestiinalaishallintoa syytetään siitä, että heillä on

aina lisää vaatimuksia, vaikka heille olisi sopimusehdotuksissa tarjottu jo paljon. Yksi haastateltavista (JN2) mainitsee, etteivät palestiinalaiset todellisuudessa halua kahden valtion mallin toteutumista, sillä he haluavat koko alueen itselleen, nykyisen Israelin alueet mukaan lukien. Sekä palestiinalaiset että juutalaiset syyttävät konfliktin toista osapuolta siitä, että se haluaa lisää maata.

Molemmat osapuolet siis oikeuttavat omaa toimintaansa samoilla tai samantyyllisillä argumenteilla. Molemmiin puolin esiintyy esimerkiksi toisen osapuolen syyttämistä vuosien 1948 ja 1967 sodista. Lisäksi niin palestiinalaisten kuin juutalaisten haastatteluissa esiintyy toisen ryhmän eli vastapuolen legitimitietin kritisointia kansana. Molemmat myös syyttävät toisiaan siitä, että konfliktin toinen osapuoli haluaa koko maan itselleen. Vastapuolen tekojen epäoikeuttamista esiintyy yhtä lailla molemmiin puolin.

7.6. Positiivinen omakuva

Kuudes metanarratiivi Israel-Palestiinakonfliktissa on positiivinen omakuva. Sosiaalisen identiteetti-teorian mukaan yksilöt antavat omalle ryhmälleen positiivia kommentteja ja ulkoryhmälle eli vastapuolelle negatiivisia kommentteja ryhmien välisessä konfliktissa (Tajfel and Turner 1979). Tätä metanarratiivia esiintyi niin palestiinalaisten kuin juutalaisten korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien haastatteluissa. Tämä teoria osoittaa paikkansapitävyyttä myös tässä tutkimuksessa. Sekä palestiinalaiset että juutalaiset pitävät toisiaan eli ulkoryhmää esteenä konfliktin ratkaisemiselle. Molemmat osapuolet näkevät oman puolensa teot ja konfliktin narratiivin positiivisessa valossa. Oma osapuoli nähdään rauhanomaisena, hyväksyväenä ja valmiina rauhansopimukseen.

Palestiinalaishaastateltavat pitävät omaa ryhmäänsä konfliktin rauhanomaisena puolena. Oma kansa nähdään väkivaltaan haluttomana. Yksi haastateltavista (PN1) kuvailee palestiinalaisia näin: ”Täällä missä minä asun, ihmiset ovat todella ystävällisiä ja haluavat ottaa vastaan kaikki rauhalla ja rakkautella.” Toinen haastateltava (PM2) taas korostaa palestiinalaisten ajattelevan, ettei kukaan täysijärkinen ihminen näe terrori-iskuja oikeutettuina.

Omaa ryhmää kuvaillaan palestiinalaisten toimesta rauhanhakuiseksi ja ystävälliseksi, kun taas juutalaisten toimintaa palestiinalaisia kohtaan kritisoidaan, ja se tuomitaan epäreiluksi. Erityisesti yksi haastateltavista korostaa, etteivät palestiinalaiset ole tehneet mitään väärää (PN4). Palestiinalaiset korostavat, että palestiinalaiset olisivat valmiita rauhansopimukseen, mutta Israel ei. Tätä esiintyy lähes kaikissa haastatteluissa (PN3, PM3, PM1, PN1, PN4): ”Kahden valtion malli on jotakin, mihin ei suostuta, sillä se on vaikea. Siis jos joku on dominoiva ja jollain on valta ja miehittää, miksi se suostuisi antamaan pois valtansa.” (PN3). Lisäksi yksi haastateltava (PN2) huomauttaa, että palestiinalaiset ovat rakentaneet paljon Israelille ja että he eivät koskaan pelkää mitään, mikä heijastaa myös positiivista omakuvaa.

Palestiinalaishaastateltavien konfliktin narratiivissa syyttävä sormi osoittaa vastapuoleen, tai usein tarkemminkin Israelin valtioon eikä omiin tekemisiin. Israelin valtiota syyllistetään esimerkiksi siitä, ettei se puutu Israelin puolella olevien arabiyhteisöjen sisäiseen väkivaltaan:

”Yksi suurimmista ongelmista, jota joudumme kokemaan arabiyhteisöissä, on rikollisuus. Se on sitä, että käytämme itse aseita ja olemme organisoineet itse rikollisuutta ja toisten tappamista ja valtio (Israel) ei tee mitään, poliisi ei tee mitään. Miksi? Koska mikä olisikaan parempaa heille kuin saada meidät tappamaan toisiamme. Joten he rakentavat tällaisen struktuurin yhteisön sisällä, joka palvelee poliisin agenda. Joten oletan, että toiset ihmiset, en minä, elävät fyysisen riskin alaisuudessa ja valtio ei tee mitään toimia. Valtion tehtävä on lopettaa väkivalta.” (PN3).

Positiivinen omakuva nousee selkeämmin esiin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluista. Yksi seikka, jonka voidaan tulkita heijastavan positiivista omakuvaa juutalaisten haastateltavien keskuudessa, on miehityksen kieltäminen. Kolme haastateltavista (JM1, JM4 ja JN1) mainitsee, että Israel ei miehittä Länsirantaa, sillä he pitävät itseään alkuperäiskansana Israelissa eivätkä voi olla miehittäjä omalla maallaan.

Myös juutalaiset näkevät oman ryhmänsä rauhanhakuiseksi ja sovittelevaksi. He perustelevat halukkuutensa rauhaan sillä, että he perääntyivät Gazasta ja antoivat Palestiinalaisille lisää maata. Monet juutalaishaastateltavista käsittävät tämän niin, että Israel teki jotain hyvää saavuttaakseen rauhan, ja vastineeksi heitä vastaan hyökättiin Gazasta. Se, että Israel vetäytyi Länsirannan alueilta ja Gazasta Kuuden päivän sodan jälkeen ja antoi alueet takaisin palestiinalaisille, mainitaan ja muotoillaan rauhaa edistäväksi teoksi. Palestiinalaisia taas syytetään siitä, etteivät he koskaan suostuneet rauhansopimukseen, mikä on esteenä kahden valtion syntymiselle. Tämä nousee esiin melkein kaikissa juutalaisten haastatteluissa (JM1, JN1, JM4, JM3, JN2): ”Minun mielestäni on oikein yrittää antaa jotain saadakseen aikaan rauha. Mutta saimmeko rauhan? Emme saaneet mitään. Me saimme ohjuksia.” (JM3);

”Tiedän, että vuonna -95 he yrittivät saada sopimusta aikaan ja tiedän, että Sharon antoi maata, emmekä siltikään saaneet sopimusta. Israel yritti muutamiakin kertoja saada kahden valtion sopimusta. -Miksi sopimusta ei saatu? -Koska Länsirannalla he halusivat aina lisää maata.” (JN1)

Juutalaishaastateltavien mukaan juutalaiset ovat kaikilla tavoin pyrkineet konfliktin ratkaisuun ja rauhanomaisesti tarjonneet kompromisseja, hyväksyneet kahden valtion mallin ja pyrkineet yhdessä-eroon, mutta palestiinalaiset eivät siihen suostu ja ovat aina torjuneet rauhanehdotukset. Juutalaisten mukaan palestiinalaiset ovat niitä, jotka pitävät konfliktia yllä ja jotka ”käyttävät aseita ihmisiä vastaan, jotka ovat rauhanomaisia” (JM2). Yksi juutalaishaastateltava (JN2) korostaa myös, että juutalaisuus on uskontona rauhanomainen.

Yksi haastateltavista (JM3) mainitsee myös, että juutalaiset ovat suvaitsevaisempia palestiinalaisia kohtaan kuin toisin päin. Myös palestiinalaisten tapaa nähdä konflikti kritisoidaan juutalaisten toimesta. Kaksi juutalaishaastateltavaa (JN2, JM1) mainitsee, etteivät juutalaiset pakottaneet palestiinalaisia lähtemään alueelta vuoden 1948 sodassa ja että juutalaiset eivät koskaan tehneet mitään. Nämä heijastavat positiivisen omakuvan metanarratiivia.

Israel ja juutalaisten rakentama yhteiskunta nähdään positiivisessa valossa. Juutalaishaastateltavat (JM1, JM3) huomauttavat, että Israel on ainoa demokraattinen valtio Lähi-idässä, jossa on esimerkiksi sananvapaus ja mielipiteenvapaus, jota haastateltavien mukaan ei ole Palestiinan puolella:

”Et voi nähdä sekulaarista liikehdintää, sekulaarista demokratiaa rakastavaa liikehdintää Gazassa, sitä ei vain ole olemassa, mutta sen voi nähdä Israelissa. Joten Israelissa on sellainen kulttuuri ja ilmapiiri, joka tukee kaikkia erilaisia näkemyksiä, ja tietysti täällä saattaa olla enemmistönäkemyksiä, mutta se on siksi, että olemme altistettuja kaikille erilaisille medialähteille ja kaikille erilaisille mielipiteille.” (JM1)

Eräs haastateltava sanoo, että ”juutalainen puoli on tehnyt hyvää työtä. He voisivat tehdä parempaa työtä, mutta ovat tehneet hyvää työtä pyrkiessään aina totuudenmukaisuuteen” (JM3). Toinen haastateltava (JN2) korostaa, että juutalaiset olivat niitä, jotka rakensivat maan ja alkoivat viljellä maata. Juutalaisten haastatteluissa (JN1, JM1, JN2) esiintyy ihailua Israelin valtion erinomaisuudesta ja aikaansaannoksista Lähi-idässä. Juutalaisten saavutukset Israelissa nähdään lähes sankarillisina:

”He (palestiinalaiset) eivät osaa huolehtia omista asioistaan, he eivät ole oikeastaan, he eivät ole kuin israelilaiset, juutalaiset, niin kuin me, rakennimme tyhjästä kaikenkattavan valtion. He eivät ole, he saattavat mennä yliopistoon, mutta eivät tee sillä mitään.” (JN2)

”Ystäväni, jotka käyvät yliopistoa kanssani, he käyvät parasta yliopistoa koko Lähi-idässä. Jos he asuisivat missä tahansa muussa arabivaltiossa Lähi-idässä, heillä ei olisi mitään lähellekään sitä, joten siinä mielessä heidän elämänsä on hyvää. Israelin taloudella menee suhteellisen hyvin verrattuna Jordaniaan ja Syyriaan tai muihin lähellä oleviin valtioihin ja kansalaisyhteiskunnat ovat kohstuullisia.” (JM3)

Positiivinen omakuva heijastuu juutalaisten haastateltavien keskuudessa myös siten, että oma ryhmä ja Israelin valtio nähdään parempana ja onnistuneempana kuin vastapuoli. Eräs haastateltava (JM3) korostaa, että juutalaiset ovat pyrkineet totuudenmukaisuuteen ja että palestiinalaisten keskuudessa on paljon enemmän disinformaatiota konfliktista. Sitä, mistä palestiinalaiset syyttävät juutalaisia, ei pidetä totena. Juutalaishaastateltavat sanovat, etteivät juutalaiset esimerkiksi pakottaneet palestiinalaisia lähtemään kodeistaan. Lisäksi intifadat laitetaan nimenomaan palestiinalaisten syyksi: ”Me emme ikinä tehneet mitään, me emme ikinä heittäneet mitään kiviä, Sharon meni ainoastaan moskeijaan ja se pahensi tilannetta ja siitä kaikki alkoi” (JN2).

7.7. Poliitiikan syyttäminen

Yhtenä löytönä haastatteluissa esiintyi politikoinnin tai pikemminkin valtaapitävien syyttämistä konfliktista ja sen ylläpitämisestä. Molemmiin puolin ollaan pettyneitä tai epäileväisiä oman ja/tai vastapuolen poliittisia johtajia ja heidän ajamaa politiikkaa kohtaan.

Poliitiikkaa tai poliitikkoja syytetään näkyvämmiin palestiinalaisten toimesta. Moni heistä pitää konfliktia poliittisena projektina. Kaikki paitsi yksi palestiinalaishaastateltavista ilmaisee syytöksiä niin Israelin kuin palestiinalaishallinnon valtaapitäviä kohtaan (PM2, PN4, PM3, PM1, PN1, PN2). Heistä useampi mainitsee konfliktin olevan ”politiikan” tai poliitikkojen syytä ja heidän ylläpitämäänsä. Yksi palestiinalaishaastateltava (PM1) kommentoi uskovansa juutalaisten ja palestiinalaisten rinnakkaiselon mahdollisuuteen ”jos poliitikot jättäisivät meidät rauhaan”. Molempien puolien johtajia syytetään konfliktin ylläpitämisestä, sillä haastateltavien mukaan johtajat hyötyvät sen olemassaolosta: ”Israel odottaa tukea Yhdysvalloilta ja Euroopalta ja kaikilta ja palestiinalaiset, okei vähemmän kuin puolet, hyötyvät tästä tilanteesta. Joten jos johtajat hyötyvät tilanteesta, luuletko, että johtajat vain lopettaisivat konfliktin. Israelin valtio saa haluamansa.” (PN4).

Eräs haastateltavista (PM2) korostaa, ettei heidän vihollisensa ole Israelin poliisi tai -puolustusvoimat, vaan poliitikot ja hallitus. Toinen taas alleviivaa, että konfliktissa kyse on ”vallasta, rahasta, politiikasta” (PM3). Moni palestiinalaisista käyttää haastatteluissa sanaa Israel juutalaisten sijaan, kuten ”Israel tekee kaikkensa työntääkseen meidät ulos” (PN3). Tämän voisi ymmärtää niin, että palestiinalaiset kritisoivat nimenomaan Israelin valtiota sen tekemisistä eikä niinkään nimenomaan juutalaisia. Kuitenkin haastatteluissa ilmenee, että Israeliin viitattaessa käytetään sanaa ”he”, minkä voidaan tulkita tarkoittavan nimenomaan Israelin kansaa, minkä voidaan käsittää viittaavan juutalaisiin: ”Tilanne Israelin kanssa on se, että heillä ei ollut mitään näistä. He loivat kansan. He eivät olleet kansa.” (PN3), ”Siksi Israel on niin heikko. He eivät koskaan ole olleet yksi maa, he eivät koskaan enne ole olleet valtio” (PN4). Toisaalta moni palestiinalainen käyttää ulkoryhmästä, konfliktin toisesta osapuolesta sanaa ”israelilaiset”.

Uhreina konfliktissa ei nähdä ainoastaan omaa ryhmää, vaan myös tavalliset kansalaiset molemmiin puolin, mistä syytetään valtaapitäviä. Israelin entistä pääministeriä Benjamin Netanjahua ja palestiinalaishallinnon presidenttiä Mahmud Abbasia kohtaan osoitetaan syytöksiä siitä, että he eivät anna tavallisten kansalaisten elää sovussa, eivätkä he näe kansansa tarpeita, joiden uskotaan haluavan rauhaa. Tavallisen kansan molemmiin puolin nähdään olevan konfliktin uhri. Tätä esiintyy neljässä seitsemästä haastattelusta (PM1, PN2, PN1, PM1):

”En usko, että he kummallakaan puolella katsovat kansansa tarpeita, koska ne, jotka kärsivät, ovat kansalaiset, ei poliitikot. He kärsivät epävarmuudesta ja epävarmuudesta. Mutta en usko, että poliitikot tekevät mitään, heillä on liikaa ylpeyttä.” (PN2).

”Konflikti on todella iso asia meille. Tiedätkö he ovat, täällä ihmiset, juutalaisten ja palestiinalaisten puolella, ovat uhreja. He pelaavat meitä. Jos he tarvitsevat rauhaa, kaikki ihmiset haluavat rauhaa, - - Se on suurta politiikkaa ja he työntävät sokeat tappamaan toisiaan emmekä me pidä siitä. En ole niin kiinnostunut politiikasta, en pidä siitä, yhtään.” (PN1)

Myös yksi juutalainen haastateltava (JN1) kommentoi, että Netanjahulle konflikti on hyvä asia, sillä se lisää hänen kannatustaan. Sama haastateltava korostaa lisäksi palestiinalaishallinnon ylläpitävän konfliktia siksi, että se saisi rahallista avustusta konfliktin alla muilta mailta. Myös toisessa haastattelussa mainitaan palestiinalaishallinnon rahallisen tuen saanti, minkä nähdään lisäävän korruptiota:

”Gazassa he todella tuhoavat kansalaisiaan kaduilla, ja Länsiranta, se on kuin kolmannen maailmaan maa, se on äärimmäisen korruptoitunut ja hallitus ottaa vastaan suuria määriä rahaa ja käyttää sitä, siis palestiinalaiset saavat enemmän kansainvälistä tukea, kuin mikään muu kansa maailmassa ja heidän johtajansa käyttää sitä hyväkseen/väärin.” (JM1)

Juutalaishaastateltavien epäluottamus ja syytökset kohdistuvat erityisesti palestiinalaisjohtoa ja tiettyjä ääriryhmiä kohtaan. Palestiinalaisyhteiskunnassa sanotaan olevan ”valtavasti propagandaa” (JM2). Moni juutalaishaastateltava väestöä (JM4, JN2, JM1, JM2) mainitsee, että palestiinalaisjohto ja tietyt ääriryhmät ovat tahoja, jotka ylläpitävät yhtä narratiivia konfliktista ja kontrolloivat muuta. Eräs haastateltavista (JN2) toteaa, että tietyt radikaalit palestiinalaiset haluavat juutalaisista Israelissa eroon, ja toinen (JM4) kertoo olevansa erittäin epäileväinen palestiinalaisjohtoa ja palestiinalaisten liikehdintää kohtaan. Yksi juutalaishaastateltavista pelkää palestiinalaisten ääriryhmien kontrolloivan muuta väestöä ja kuvailee tilannetta näin:

”Luulen, että toisella puolella (Länsirannalla) on ääriryhmiä, jotka käyttävät aseita rauhanomaisia kansalaisia kohtaan. - - Surullista on, että palestiinalaiset ovat tulleet sellaiseen tilanteeseen, jossa he eivät kykene kontrolloimaan näitä ryhmiä, jotka kontrolloivat enemmistöä. Aivan kuten Iranissa, jonka mainitsin aiemmin. Ja on surullista, on surullista, että sata ihmistä aseistettuina voivat kontrolloida kansaa.” (JM2)

7.9. Epäluottamus ja pelko

Haastatteluista nousi esiin yksi selkeä teema, joka leimaa vahvasti Israelin-Palestiinan konfliktia; epäluottamus toiseen osapuoleen. Molemmat osapuolet pelkäävät toista osapuolta monesta eri syystä ja epäluottamusta toiseen perustellaan niiden traumojen kautta, joita vastapuoli on läpi historian

omalle ryhmälle aiheuttanut (Rotberg 2006, 1). Kuten jo aiemmin nostin esiin, epäluottamusta vastapuoleen lisää ja ylläpitää uskomus siitä, että vastapuoli ei pidä oman kansan itsenäistä olemassaoloa oikeutettuna (Auerbach 2016, 243).

Epäluottamus ei kuitenkaan ollut yksi niistä metanarratiivin tasoista, jotka teoriaosuudessa mainittiin aiempaan tutkimukseen perustuen. Ruohomäki (2020, 51) kuitenkin mainitsee Israelin ja Palestiinan konfliktin narratiiveja tarkastelevassa tutkimuksessaan, että ryhmien välillä vallitsee epäilystä ja vihaa vastapuolta kohtaan, mikä näkyy esimerkiksi siinä, ettei toisen osapuolen lupauksiin ja sitoumuksiin luoteta. Tätä samaa on havaittavissa myös korkeakoulutettujen ja koulututtavien juutalaisten ja palestiinalaisten narratiiveissa konfliktista.

Toisaalta luottamuksen puutetta esiintyi tutkimuksen metanarratiiveissa, kuten turvallisuuden- ja omien tekojen oikeuttamisen metanarratiiveissa. Tässä luvussa tuodaan esiin niitä haastatteluissa esiintyviä mainintoja, joissa ilmenee epäluottamusta ja sitä kautta myös pelkoa toista konfliktin osapuolta kohtaan ja joita ei ole nostettu esille aiemmissa luvuissa tutkimuksen metanarratiiveihin liittyvinä.

Ihmisten ja ryhmien välisissä suhteissa luottamuksella on keskeinen rooli (Aron & Bar-Tal 2016, 17). Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa luottamuksen puute toiseen osapuoleen on yksi keskeinen konfliktia ylläpitävä elementti ja keskeisessä roolissa rauhan rakentamisen esteenä (emt. 18–20.). Tämän tiivistää hyvin eräs juutalaishaastateltavista:

”Miksi konflikti on edelleen olemassa? Mikä on mielestäsi keskeisin syy siihen? -Syvä epäluottamus puolin ja toisin, jonka molemmat puolet ovat ansainneet. Joten epäluottamus ei ole paranoiaa, epäluottamus perustuu katkerille kokemuksille sadan vuoden ajalta, molemmin puolin.” (JM4),

Myös palestiinalaiset haastateltavat (PM1, PM2) toteavat, että konfliktia ylläpitää molemminpuolinen epävakauden ja epävarmuuden tunne.

Näyttää siltä, että myös korkeakoulutettujen ja koulututtavien konfliktin narratiivit eivät poikkea aiemmasta tutkimuksesta, sillä epäluottamusta toiseen osapuoleen esiintyy tämänkin tutkimuksen aineistossa. Syvä epäluottamus toiseen osapuoleen aiheuttaa pelkoa puolin ja toisin. Toisaalta myös pelko aiheuttaa epäluottamusta. Monen juutalaisen haastattelussa esimerkiksi rajamuuri nähdään hyvänä asiana, sillä se vähentää turvattomuuden tunnetta, jonka aiheuttaa se, että toisen osapuolen, ”vihollisen”, ajatellaan toimivan arvaamattomasti, jos muuria ei olisi. Juutalaiset pelkäävät intifadojen tapahtumien toistuvan, jos muuria ei olisi, eivätkä siksi kannata sen purkamista, sillä se olisi riskialtista.

Luottamuksen puute toiseen osapuoleen on myös yhden yhteisen valtion syntymisen esteenä. Yhteisen valtion pelätään erityisesti juutalaisen haastateltavien mukaan aiheuttavan epävakautta ja turvattomuutta. Juutalaishaastattelussa esiintyy epäluottamusta palestiinalaisiin ja sen hallintoon, sillä he uskovat, että palestiinalaisten keskuudessa esiintyy sen verran ääriajattelua ja vihaa juutalaisia kohtaan, etteivät juutalaiset olisi turvassa, jos he eläisivät samassa ei-juutalaisessa valtiossa yhdessä palestiinalaisten kanssa. Yksi haastateltava (JM2) mainitsee, että palestiinalaisia on jo pienestä pitäen opetettu vihaamaan juutalaisia.

Juutalaisten haastatteluissa (JN2, JM3) esiintyy sellaista ajattelua, että palestiinalaisten nähdään haluavan koko Israel-Palestiina-alueen itselleen Jordan joelta Punaiselle merelle saakka, mikä tarkoittaisi sitä, ettei juutalaisilla olisi tilaa elää alueella. Tämä uskomus lisää luottamuksen puutetta palestiinalaisia kohtaan:

”Mielestäni Hamasin perustuskirjassa, he taisivat ottaa sen juuri pois, kun tajusivat, että se on huonoa heidän imagolleen, mutta luulen sen sisältäneen ‘me aiomme työntää kaikki juutalaiset mereen’. Joten miten voitaisiin antaa maata tai avata rajoja hallinnolle, jolla on tuollainen tavoite? - - Eläminen yhdessä samassa valtiossa ja saman hallinnon alla on ongelmallista. Siis miten juutalaiset voisivat elää saman hallinnon alla, kuin ihmiset, jotka valitsivat Hamasin? Samojen ihmisten kanssa, jotka vihaavat heitä niin?” (JM3)

Myös palestiinalaisten haastatteluissa esiintyy samankaltaista pelkoa siitä, että konfliktin toinen osapuoli haluaa koko Israel-Palestiina-alueen itselleen. Tämä nousee esiin neljän eri haastateltavan narratiivissa (PN4, PN1, PN2, PM2). Erityisesti naispuoliset haastateltavat ilmaisevat tätä pelkoa. Yksi heistä (PN1) uskoo, ettei Israel halua hallita ainoastaan nykyistä Israelin aluetta ja Länsirantaa, vaan myös Egyptiä, Jordaniaa ja Irakia. Kaksi palestiinalaista (PN2, PN4) ilmaisee myös pelon siitä, ettei Israel ainoastaan halua ottaa haltuunsa alueita vaan myös ajaa siellä asuvia palestiinalaisia ulos: ”He haluavat koko maan, ja he haluavat palestiinalaiset ulos, elleivät palestiinalaiset käyttäyty ystävällisesti” (PN4). Palestiinalaisten epäluottamus juutalaisia kohtaan ja epäily yhtenäisen valtion toimivuudesta nousee haastatteluissa esiin myös siten, etteivät he usko saavansa juutalaisten hallinnoimassa maassa samoja oikeuksia kuin juutalaiset kansalaiset.

Kuten jo edellä ”Politiikan syyttäminen” -luvussa mainitaan, juutalaisten epäluottamus kohdistuu erityisesti palestiinalaishallinnon johtoa kohtaan. Myös palestiinalaismediaa syytetään sen korruptoituneisuudesta. Eräs juutalaishaastateltava (JM4) mainitsee tuntevansa sympatiaa tavallisia palestiinalaisia kohtaan, mutta korostaa olevansa epäileväinen palestiinalaishallintoa ja -liikettä kohtaan. Monet juutalaishaastateltavista uskovat, että palestiinalaishallinnon johtajat edistävät juutalaisvihamielisyyttä ja haluavat Israelin tuhoutuvan. Juutalaishaastateltavat osoittavat epäluottamusta Palestiina-

laishallinnon presidenttiä Mahmud Abbasia kohtaan. Häntä syytetään korruption lisäksi juutalaisvihamielisyydestä: ”Mahmud Abbasin väitteli tohtoriksi siitä, ettei holokausti ollut oikeasti niin paha kuin juutalaiset sanovat. - - Uskon, että tämä on todiste ennemminkin juutalaisvastaisuudesta kuin palestiinalaismielisyydestä.” (JM3). Yksi juutalaishaastateltava kertoo Abbasin haluavan Israelin tuhoa: ”Heidän johtajansa kirjaimellisesti sanoi, että haluaa Israelin tuhoutuvan.” (JM1)

Syvä epäluottamus konfliktin toiseen osapuoleen aiheuttaa pelkoa ja toisaalta pelko aiheuttaa epäluottamusta. Palestiinalaiset ilmaisevat pelkoa erityisesti Israelin armeijaa kohtaan. Osa palestiinalaishaastateltavista (PM3, PN1, PM1) korostaa sitä, että juutalaiset ovat niitä, jotka ovat aseistettuja ja siksi palestiinalaiset eivät koe oloaan alueella turvalliseksi ja joutuvat usein pelkäämään: ”Ei ole helppoa tietää, koska he tuhoavat kotisi” (PN1), ”Joskus pelkäämme mennä töihin ja joskus pelkään lasteni puolesta.” (PM3)

Toisen osapuolen alueille ei epäluottamuksen aiheuttaman pelon vuoksi uskalleta mennä. Tätä esiintyy niin juutalaisten (JN1, JM3, JN2) kuin palestiinalaistenkin (PM1, PN4) haastatteluissa: ”En mene arabikylään, koska minulla ei ole mitään tekemistä siellä ja niin, en tekisi niin. Siellä on paljon vihamielisyyttä” (JN2), ”Koska olen arabi ja nuo ihmiset, joilla on ase, ovat juutalaisia, niin he näkevät minut vihollisena. En ole aina turvassa, ainakaan minusta ei tunnu siltä.” (PM1).

Kuitenkin erona on se, että juutalaiset ilmaisevat suuremmin kokevansa nimenomaan pelkoa, sillä arabia-alueilla ja Länsirannalla pelätään esiintyvän vihamielisyyttä juutalaisia kohtaan, eikä alueille siksi haluta tai juutalaisten mukaan edes voida mennä. Juutalaisten ilmaisema pelko ei rajaudu ainoastaan arabi- tai palestiinalaisalueilla liikkumisen pelkäämiseen. Moni juutalaishaastateltavista ilmaisee erilaisten itselle sattuneiden kokemusten tai toisilta kuultujen tarinoiden kautta kokeneensa vääryyttä ja vaaratilanteita arabialueiden lisäksi myös juutalaisalueilla, mikä lisää pelkoa ja epäluottamusta konfliktin toiseen osapuoleen.

Palestiinalaishaastateltavat taas ilmaisevat kokevansa olonsa epämukavaksi tai jännittyneeksi juutalaisilla alueilla. Toisin kuin juutalaiset, palestiinalaiset kokevat voivansa mennä konfliktin toisen osapuolen asuttamille alueille, mutta se olisi epämukavaa: ”Voin mennä keskelle juutalaisia alueita. Mutta tuntisinko itseni tervetulleeksi? Tuntisinko itseni kotoisaksi? Tuntisinko itseni rentoutuneeksi? Toivoisin, ettei autoni hajoaisi siellä, sillä jos menisin ulos, minua lyötäisiin.” (PM1). Toinen palestiinalaisista viittaa ainoastaan kokemukseensa todella uskonnollisella juutalaisalueella: ”Menimme todella uskonnolliselle juutalaiselle alueelle ja tunsin oloni niin oudoksi, emme kyselleet enää mitään, halusimme vain päästä pois. Koin, että siellä oli todella outoa olla.” (PN4)

Myös kahden valtion mallia kohtaan ollaan epäluuloisia samasta syystä kuin yhden valtion mallia kohtaan. Syynä on tässäkin luottamuksen puute toiseen osapuoleen. Tätä esiintyy erityisesti juutalaisten haastatteluissa (JN3, JM3, JM2, JM1). Juutalaishaastateltavat ilmaisevat epäluottamustaan kahden valtion mallia kohtaan, sillä se mahdollistaisi palestiinalaishallinnon alueen aseistautumisen, sillä sen koetaan voivan johtaa epävakauteen ja vaarallisiin tilanteisiin.

Osa haastateltavista ilmaisee, että palestiinalaisalueen oma armeija olisi uhka Israelin turvallisuudelle. Kolme haastateltavaa (JN3, JM1, JM2) tuo esiin kahden valtion mallista puhuttaessa huolensa siitä, kävisikö sen toteutuessa samoin kuin Gazasta perääntymisen jälkeen. Kahden valtion mallin pelätään aiheuttavan entistä enemmän epävakautta ja levottomuuksia alueella: ”Mutta minusta tuntuu, että se aiheuttaisi erilaisia sotia ja konflikteja, ja mitä en haluaisi, on että se aiheuttaisi lisää kuilua kahden kansan välillä.” (JN3), ”Jos Länsirannalle tuotaisiin samanlaisia aseita kuin mitä Gazassa on, ja meidän täytyy olettaa, että he toisivat, sillä Iran alkaisi varustaa heitä, silloin 70 prosenttia väestöstä asuisi ohjusten ulottamalla alueella.” (JM1)

Lisäksi haastateltavat molemmin puolin mainitsevat ekstremistisen liikehdinnän aiheuttaman epävakauden ja pelon. Ääriliikehdintää pelätään ja sitä ajatellaan olevan puolin ja toisin niin palestiinalaisten kuin juutalaistenkin keskuudessa. Juutalaishaastateltavat pelkäävät ekstremisten ryhmien ottavan liikaa valtaa palestiinalaisten keskuudessa. He ajattelevat, että jos palestiinalaisilla olisi oma, autonominen valtio, niin palestiinalaisalueilla kasvavaa terrorismia ei olisi silloin enää mahdollista kontrolloida. Kaksi palestiinalaishaastateltavaa (PM2, PN3) sitä vastoin ilmaisee pelkoa juutalaisia ääriajattelijoita kohtaan. Toinen heistä korostaa että ”Israel on tulossa koko ajan julmemmaksi” (PN3).

7.10. Uskonto

Uskonnolla on vahva rooli Israelin-Palestiinan konfliktissa (Ruohomäki 2020, 49). Tämä on heijastunut eri tavoin monessa eri konfliktin metanarratiivissa. Yksi juutalaishaastateltavista (JN1) kuvailee uskonnon merkitystä konfliktissa siten, että ilman uskontoa palestiinalaiset ja juutalaiset voisivat elää alueella kahdessa valtiossa rauhanomaisesti.

Uskonto selittää kiintymystä maahan erityisesti juutalaisten osalta, mutta myös muslimien osalta. Jerusalemissa paikalla, jossa ennen sijaitsi juutalaisten temppeli, sijaitsee nykyään islamin yksi pyhimmistä paikoista, Kalliomoskeija (arabiaksi Al-Aqsa). Paikka on juutalaisille uskonnollisesti pyhin ja muslimeille kolmanneksi pyhin paikka. (Sanger 2006, 71; Juusola 2005, 250–251.) Uskonnon merkityksen konfliktissa nostavat esiin niin juutalaiset kuin palestiinalaisetkin haastateltavat: ”Se (Tempelivuori/Kalliomoskeija) on pyhä paikka myös muslimeille, joten tietysti kaikki haluavat siitä osan.” (PN2), ”Joten se, että ihmiset toimivat oman uskontonsa mukaisesti, oli syynä moniin sotiin. - - Maa on aina konfliktin sydämenä. Syy miksi he taistelevat siitä, on uskonnollinen” (JN1)

Uskonnolla myös oikeutetaan omia tekoja, erityisesti juutalaisten haastatteluissa. Juutalaiset näkevät maa-alueen kuuluvan heille uskonnollisin perustein, kuten jo luvussa ”Kiintymys maahan” mainittiin. Uskonto ei kuitenkaan heijastu ainoastaan edellä mainituissa metanarratiiveissa, vaan sen vaikutus näkyy myös kollektiivisen identiteetin metanarratiivissa. Useimmat juutalaishaastateltavat määrittävät kollektiivista identiteettiään uskontonsa eli juutalaisuutensa kautta.

Uskonto osana kollektiivisen identiteetin määrittämisistä esiintyy myös joidenkin palestiinalaisten vastauksissa. Kristityt palestiinalaiset, joita suurin osa haastateltavista on, tekevät eroa kristittyjen palestiinalaisten ja muslimipalestiinalaisten välillä. Jotkut heistä käyttää usein sanaa ”he” kertoessaan palestiinalaisten kokemuksista konfliktissa, vaikkakin he haastattelun alussa kertovat olevansa palestiinalaisia. Kaksi heistä (PM3, PM2) kuitenkin mainitsee heti haastattelun alussa kansallisidentiteettiä kysyttäessä olevansa kristittyjä. Nämä kaksi ovat molemmat miehiä. Palestiinalaisista kristityistä haastateltavista miehet ilmaisevat naisiin verrattuna vahvemmin kristillisyyttään osana identiteettiään. Tutkimusaineiston ollessa kuitenkin suhteellisen suppea ei tästä väitteestä voida tämän pohjalta tehdä yleispätevää johtopäätöstä, vaan aihetta tulisi tutkia lisää.

Uskonto on siis se, joka muodostaa kristityistä palestiinalaisista oman erillisen sosiaalisen ryhmän ja irtaannuttaa sen omaksi alaryhmäkseen siitä ryhmästä, johon kaikki palestiinalaiset, niin muslimit, kristityt kuin sekulaaritkin, kuuluvat.

Yksi kristitty palestiinalaishaastateltava (PM3) korostaa painokkaasti muslimien ja kristittyjen eroja. Hän kertoo pelkäävänsä enemmän muslimeja kuin juutalaisia. Sama haastateltava kuvailee muslimien kulttuuria radikaalisti erilaiseksi kuin hänen omansa. Hän antaa erittäin negatiivissävytteisiä kommentteja muslimipalestiinalaisista: ”He ovat nälkäisiä aina. He ovat nälkäisiä rahasta, he ovat nälkäisiä ruuasta, he ovat nälkäisiä kaikesta. [- -] Jos sanot Mohammed, he jättävät kaiken ja he taistelevat Mohammedin vuoksi. [- -] Nuo ihmiset ovat erilaisia. He seuraavat uskontoaan eivätkä tiedä, mitä tekevät.” (PM3)

Uskonto ja sen merkitys nousee siis esiin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten korkeakoulutettujen ja koulutautuvien haastatteluissa. Uskonto on selvästi keskeinen osa konfliktia, ja sen merkitys heijastuu monella eri tavoin osapuolten konfliktin narratiiveissa.

7.11. Toisen narratiivin ymmärtäminen ja oman tarkasteleminen kriittisesti

Tutkimukseni tavoitteena oli myös tarkastella, miten korkeakoulutettujen tai koulutautuvien konfliktin narratiiveissa esiintyy toisen puolen narratiivin ymmärtämistä ja oman puolen konfliktin narratiivin kriittistä tarkastelua. Tässä osuudessa erittelen, miten ja missä määrin tutkimusaineistossa esiintyy oman narratiivin kriittistä tarkastelua ja vastapuolen narratiivin ymmärtämistä ja että onko toisen osapuolen ymmärtäminen yleisempää jommankumman osapuolen narratiivissa.

Aiempaan tutkimukseen perustuen israelilaisnarratiivissa esiintyy uskomus siitä, että palestiinalaiset tavoittelevat omaa valtiota koko Israel-Palestiina maa-alueelle, mikä tarkoittaisi Israelin valtion hävittämistä (Adwan ym., 2012, 214). Juutalaisten haastatteluissa uhkana nähdään etenkin palestiinalaishallinto ja ääriliikkeet eikä koko palestiinalaisväestöä yhtenäisesti, ja monen palestiinalaisen uskotaankin toivovan rauhaa.

Eryteisesti juutalaisten haastatteluissa tunnustetaan ja tunnistetaan se, että narratiiveja konfliktista on useampia. Kaksi juutalaista mainitsee esimerkiksi, että myös Israelissa ilmenee propagandaa tai totuuden piilottelua (JM1, JM2, JM3). Yksi haastattelija (JM4) korostaa myös, että palestiinalaisten puolella on paljon ihmisiä, jotka haluavat rauhaa. Lisäksi hän korostaa, ettei kumpaakaan osapuolta voi laittaa yksin vastuuseen konfliktista: ”Kumpikaan osapuoli ei ole vastuussa, koska molemmat puolet toimivat ainoastaan niin kuin heidän narratiivinsa ohjasi heitä toimimaan.” (JM4)

Myös palestiinalaisten haastatteluissa esiintyy samankaltaista ajattelua juutalaisista, vaikkakaan ei samassa määrin kuin juutalaisten keskuudessa. Eräs palestiinalaishaastateltava (PN1) mainitsee, että molemmin puolin juuri tavalliset kansalaiset ovat uhreja ja että molemmin puolin halutaan rauhaa.

Vaikka juutalaisten haastateltavien oman narratiivin kriittinen tarkastelu on palestiinalaisiin verrattuna näkyvämpää, myös ainakin yhdessä palestiinalaishaastattelussa esiintyy oman kansan toiminnan kriittistä tarkastelua. Hän korostaa olevansa objektiivinen ja korostaa, että arabit osoittaisivat vihaa israelilaisia kohtaan samalla tavoin kuin Israel tekee, tai jopa enemmän, jos he olisivat vallassa:

”Kouluissa, arabikouluissa, jos juttelet heidän kanssaan, he sanovat, että ‘Israel on meidän vihollisemme’. - - Vihan koululla ei ole uskontoa. Joten sitä voi olla missä uskonnossa tahansa. Ja tiedätkö, arabit eivät ole enkeleitä. He tekevät samoin kuin juutalaiset. Joten olen objektiivinen ja kritisoin molempia puolia” (PM1)

Mielenkiintoista on myös se, että niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa on havaittavissa mainintoja siitä, että konfliktin toisellakin osapuolella on kytköksiä maa-alueeseen. Tätä esiintyy kuitenkin enemmän palestiinalaisten kuin juutalaisten haastattelussa. Juutalaishaastateltavista kaksi (JN3, JM3) mainitsee tavalla tai toisella, että myös palestiinalaisilla on alueella historiaa. Molemmat heistä kuitenkin käyttävät konfliktin toisesta osapuolesta termiä ”arabit” eikä ”palestiinalaiset”. Toinen heistä kommentoi selkeästi, että myös ”arabit ansaitsevat olla täällä, he ovat myös eläneet täällä kauan” (JM3), mutta hän alleviivaa, että juutalaiset olivat maa-alueella jo ennen arabeja. Hän kuitenkin korostaa asian olevan hyvin monimutkainen.

Palestiinalaishaastateltavat sanovat, että alueella on ollut ennen myös juutalaisia. Viisi seitsemästä haastateltavasta (PM3, PN1, PN2, PM1, PM2) mainitsee tavalla tai toisella sen, että juutalaisilla on historiallisia kytköksiä nykyisen Israelin maa-alueeseen ja erityisesti Jerusalemiin: ”Joten meidän

mielestämme juutalaisilla on jotakin Jerusalemissa, se on totuus, heillä on jotakin.” (PM3). Osa heistä korostaa sitä, että alue on juutalaisille pyhä uskonnollisin perustein ja että alueella on juutalaisten historillisia, pyhiä paikkoja. Yksi haastateltavista (PN2) sanoo myös, että Israel on juutalaisille luvattu maa jonka ”Jumala lupasi Abrahamille”.

Kaksi palestiinalaista (PM3, PN1) toteaa, että muslimit tulivat alueelle vasta juutalaisten jälkeen. Yksi haastateltava kuitenkin tekee eron juutalaisten ja Israelin valtion historiallisten kytkösten välillä: ”Palestiinalaiset tai kanaanilaiset olivat täällä, juutalaisia kaupunkeja ja kyliä oli täällä. Mutta täällä ei koskaan ollut Israelin valtiota.” (PM2)

Lisäksi palestiinalaisten puolelta löytyy myös tunnustusta sille, että juutalaisilla on oikeus omaan valtioon, sillä se nähdään perusihmisoikeutena (PM1, PM2). Yksi (PM2) haastateltavista korostaa, että kaikilla kansoilla on oikeus omaan valtioon ja näin myös juutalaisilla tulisi olla, jolloin hän samalla tunnustaa juutalaisten olevan oma kansa. Lisäksi yksi palestiinalaisista (PM2) mainitsee holo-kaustin ja sen, että juutalaiset tarvitsivat oman maan erityisesti toisen maailmansodan vainojen jälkeen.

Niin palestiinalaisten kuin israelilaisten korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien haastatteluissa ilmenee, ettei omaa kansaa ja kaikkea sen toimintaa ainoastaan tarkastella positiivisessa valossa, vaan sitä kohtaan ollaan myös kriittisiä. Moni palestiinalaishaastateltava (PM3, PN2, PM1, PN1) ilmaisee kritiikkiä omaa ryhmäänsä kohtaan. Tämä ilmenee siten, että osa heistä kuvailee palestiinalaisia hankalaksi tavalla tai toisella tai sanovat, että myös palestiinalaiset ovat tehneet ”ei niin kivoja asioita” (PN2). Eräs (PN3) heistä kuvailee omaa kansaansa näin: ”Me olemme palestiinalaisia, me emme ole helppoja. Me rakastamme tapella, tämä on meidän puolemme. Joka kerta toinen puoli, Israelin hallinto, tekee jotakin, sillä he tietävät meidät.”

Palestiinalaishallinnon ja Palestiinan korruptoituneisuus nousee esiin juutalaisten haastateltavien lisäksi myös yhden palestiinalaisen haastattelussa. Kyseinen henkilö on Israelin puolella asuva palestiinalainen ja viittaa Palestiinan alueeseen tämän vuoksi sanalla ”siellä” eikä ”täällä”. Hän toteaa, ettei Palestiina on diktatuuri, ei demokratia, ja sanoo Mahmud Abbasin kontrolloivan kaikkea siellä. Sama haastateltava kuvailee Palestiinaa ja muita arabimaita näin:

”Se on täynnä korruptiota, valitettavasti. Tämän vuoksi asuisin mieluummin Israelin valtion sisällä. Ja katso esimerkiksi pääministeri Netanjahua, häntä syytetään oikeudessa. - - Jos katsot arabikansojen koko historiaa, 22 arabimaata, jos tarkastelet kaikkia. Olemmeko koskaan nähneet ministeriö oikeuden edessä? Emme koskaan, valitettavasti. Korruptiota, ihmiset ovat korruptoituneita arabivaltiossa, tavalla tai toisella.” (PM1)

Molemmilta puolilta tulee haastatteluista esiin myös toisen puolen kärsimyksen tunnustamista. Tämä on kuitenkin näkyvämpää juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa. Moni juutalaishaastateltava (JM1, JM4, JM3, JM4) ilmaisee, että myös palestiinalaiset ovat kokeneet menetyksiä ja kärsimystä konfliktin vuoksi ja ettei elämä Palestiinan alueella ole helppoa: ”Olen varma, että palestiinalaiset ovat kärsineet, siis, voisimme toki etsiä syytä ja sanoa, että se on heidän hallituksensa, mutta ei ole helppoa asua Länsirannalla, varmastikaan.” (JM1),

”Molemmat puolet, mielestäni. Ei ole mitään arviointiasteikkoa, ei ole mitään tapaa mitata, että tämä kärsimys on enemmän kuin tuo kärsimys. Tarkoitin, kumpi on pahempaa, tulla ajetuksi pois kodistasi tai menettää poikasi terroristihyökkäyksessä? Ne ovat molemmat kamalia asioita. Ei ole mitään tapaa verrata näitä. Luulen, että vastaus on, että molemmat ovat kärsineet.” (JM3)

Palestiinalaishaastateltavista kaksi mainitsee juutalaisten kokeman kärsimyksen. Toinen heistä (PN2) kertoo, että juutalaisiakin, samoin kuin heitä, on satutettu konfliktissa. Toinen (PM2) taas tuo esiin holokaustin, minkä jo aiemmin mainitsin, ja ilmaisee siten juutalaisten myös kärsineen: ”Mielestäni juutalaisilla, erityisesti holokaustin jälkeen, on oikeus omaan valtioon. He ansaitsevat sen ja heillä on historiallisia kytköksiä siihen.” (PM2)

Juutalaisten haastatteluissa esiintyy kritiikkiä oman ryhmän toimia kohtaan, eikä omaa kansaa ja sen hallintoa ja toimia pidetä virheettöminä. Tätä esiintyy erityisesti nuorimpien (JM3, JN1, JM1) haastateltavien konfliktin narratiiveissa: ”Israel ei ole täydellinen maa todellakaan, eikä lähelläkään sitä.” (JM3). Yksi heistä (JN3) sanoo monen juutalaisen tulleen Israeliin väärällä tavalla sivuuttaen sen faktan, että alueella asui myös muita ihmisiä. Haastateltavat tarkastelevat oman ryhmän konfliktin narratiivia kriittisesti ja mainitsevat, että myös juutalaiset toimivat väkivaltaisesti erityisesti vuoden 1948 sodassa. Lisäksi eräs haastateltavista (JM3) mainitsee, että Israelin puolustusvoimat IDF toimii joskus liian väkivaltaisesti palestiinalaisia kohtaan. Sama henkilö mainitsee myös Israelin miehityksen ja toisen intifadan jälkeen rakennetun rajamuurin aiheuttaneen monille palestiinalaisille kärsimystä.

Nuorin naispuolinen juutalaishaastateltava korostaa lisäksi, että hän tietää ainoastaan juutalaisten ”totuuden” tai narratiivin konfliktista: ”Tiedän ainoastaan juutalaisen puolen siitä, kuinka paljon opiskelemme sitä, mutta minun mielestäni emme opiskele tarpeeksi sodan syistä. Minusta tuntuu, etten tiedä tarpeeksi siitä.” (JN3). Palestiinalaisista nuorimmainen haastateltava (PN1) ilmaisee, että hän kokee olonsa turvallisemmaksi palestiinalaishallinnon alueella kuin missään muussa arabivaltiossa. Lisäksi hän korostaa, että Israelin puolella asuvilla palestiinalaisilla on ”hyvät elinolot ja hyvä elämä”. Hän ei kritisoi Israelin valtion palestiinalaisiin kohdistamaa politiikkaa yhtä painokkaasti kuin moni muu palestiinalaishaastateltavista.

Juutalaisten haastatteluissa korostetaan palestiinalaisia enemmän konfliktin eri vaiheiden ja sen nykyisen tilanteen monimutkaisuutta sekä sitä, ettei narratiivi konfliktista ole yksinkertainen tai mustavalkoinen. Erityisesti kahden haastateltavan (JM3 ja JN3) kerronta konfliktin vaiheista on kiertelevämpää, pohdiskelevampaa ja epävarmempaa kuin muiden. Näitä kahta haastateltavaa yhdistää heidän suhteellisen nuori ikä. Toinen heistä on edelleen opiskelija. Heidän haastatteluissaan esiintyy eniten myötätuntoa palestiinalaisten kokemaan kärsimystä kohtaan sekä ymmärrystä heidän narratiivinsa konfliktista.

Palestiinalaishaastateltavista eniten ymmärrystä juutalaisten narratiivia kohtaan ilmaisee haastateltava (PM2), joka on Pohjois-Israelissa asuva kristitty, Israelin kansalaisuuden omaava palestiinalainen. Hän on palestiinalaisista ainoa, joka asuu muulla alueella kuin Jerusalemissa tai Länsirannalla.

Niin juutalaishaastateltavista kuin palestiinalaishaastateltavista kahdella (JN1, JN2, PN4, PN3) ei esiinny oman narratiivin kriittistä tarkastelua. Ne tekijät, jotka näitä haastateltavia yhdistää, on ikä ja sukupuoli. Kaikki näistä haastateltavista ovat naisia. Toinen yhdistävä tekijä on ikä, sillä näiden neljän joukossa on haastateltavista vanhimmat, niin juutalainen kuin palestiinalainenkin. Kaksi muuta ovat iältään keski-ikäisiä, joten kukaan näistä haastateltavista ei ole nuorimpien tai toiseksi nuorimpien joukossa.

8. Johtopäätökset

Tutkimustehtävänäni oli selvittää miten juutalaisten ja palestiinalaisten akateemisesti koulutettujen ja kouluttautuvien narratiivit Israelin ja Palestiinan konfliktista ilmentävät niitä konfliktin metanarratiivin teemoja, joita aiemmissa tutkimuksissa on tullut esille. Analyysin tuloksena voidaan todeta, että korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien haastatteluissa ilmenee näkyvästi niitä metanarratiivin teemoja, joita aiemmissakin tutkimuksissa ilmenee. Metanarratiivit myös ilmenevät haastatteluissa samojen teemojen kautta. Kuitenkin korkeakoulutettujen ja koulutettujen haastatteluissa esiintyi vastapuolen narratiivin ymmärtämistä ja osalla haastateltavista myös oman narratiivin kriittistä tarkastelua.

Eri metanarratiiveja esiintyi haastatteluissa päällekkäisinä ja niiden väliset rajat ovat häilyviä. Se mihin metanarratiivin teemaan haastatteluissa ilmenevät seikat jaetaan, ei ole täysin yksiselitteistä; esimerkiksi omia tekoja oikeutettiin sillä, että maa-alue kuuluu omalle kansalle, mikä heijastaa samalla myös maahan kiintymyksen metanarratiivia. Metanarratiivit siis linkittyvät vahvasti toisiinsa, eikä selkeiden rajojen piirtäminen eri niiden välille ole täysin mahdollista.

Vaikka haastateltavat olivat eri ikäisiä ja eri alueilta kotoisin, kuten moni juutalainen Yhdysvalloista ja palestiinalaiset niin Israelista kuin Länsirannalta, silti haastatteluista oli havaittavissa hyvin yhtenevää narratiivia oman ryhmän keskuudessa. Eri metanarratiivit eivät heijastuneet vain ainoastaan muutamissa haastatteluissa, vaan monia niistä oli havaittavissa kaikissa haastatteluissa. Suurin osa juutalaisista kuvaili konfliktin vaiheita ja sen nykytilaa keskenään melko samalla tavoin. Myös palestiinalaisten haastateltavien narratiivit konfliktista olivat melko yhteneviä keskenään.

Jokainen haastateltava määritteli itsensä joko palestiinalaiseksi tai juutalaiseksi. Kaikki paitsi yksi heistä mainitsivat juutalaisuuden tai palestiinalaisuuden heti ensimmäisen kysymyksen kohdalla eli kansallisidentiteettiä (national identity) kysyttäessä. Kollektiivinen identiteetti ilmeni haastatteluissa esimerkiksi siten, että juutalaiset haastateltavat käyttivät usein sanaa ”me” viitatessaan juutalaisten tai Israelin toimiin tai historiaan. Samoin myös palestiinalaishaastateltavat käyttivät usein ”me” -sanaa viitatessaan palestiinalaisiin.

Haasteita kollektiiviseen identiteetin tai sen määrittelemiseen toi kansalaisuus sekä uskonto. Osa haastattelevista mainitsi kansalaisuutensa kansallisidentiteetin määrittämisen tarkentajana, kuten Yhdysvalloissa syntyneet juutalaiset ja toisen, kuten Jordanian, kansalaisuuden omaavat palestiinalaiset. Moni palestiinalaiskristitty korosti lisäksi kristillisyyttään kansallisidentiteetti- kysymyksen kohdalla. Näistä seikoista huolimatta kollektiivisen identiteetin kokemus ei kuitenkaan heikentynyt, sillä haastattelujen kerronta oli hyvin me ja ne -painotteista. Ainoastaan palestiinalaiskristittyjen haastatteluissa oli havaittavissa ikään kuin itsensä irrottautumista palestiinalaisten kollektiivisesta identiteetistä ja jotkut viittasivat palestiinalaisiin joskus ”he”-sanalla.

Uhriuden metanarratiivia esiintyi selkeästi niin palestiinalaisten kuin juutalaistenkin haastatteluissa. Molemmat osapuolet syyttävät konfliktin sodista toista osapuolta ja näkevät itsensä uhreina. Haastatteluissa ilmenee molemmin puolin, että oman ryhmän koetaan kärsineen konfliktissa enemmän. WPF:n raportissa mainitaankin, että Israelin ja Palestiinan välisessä konfliktissa ilmenee ”uhriuden kilpailua” eli osapuolten välistä kilpailua siitä, kumpi on kärsinyt enemmän (West 2003).

Juutalaisten haastatteluissa uhriuden metanarratiivi kietoutuu vainoihin, joita juutalaiset ovat läpi historian kokeneet. Erityisesti holokaustin traumat nostetaan haastatteluissa esiin. Myös palestiinalaisten sekä ympärillä olevien arabivaltioiden juutalaisiin kohdistama terrorismi ja väkivaltateot mainitaan juutalaisten haastatteluissa, kuten palestiinalaisten kansannousujen eli intifadojen tapahtumat ja Hamasin pommitukset Gazasta Israeliin. Nämä teemat eivät ole uusia, vaan uhriuden metanarratiivi ilmenee näiden piirteiden kautta myös aiemmassa tutkimuksessa (West 2003, 7–8; Adwan ym. 2012, 188–201.)

Palestiinalaisten haastatteluissa uhriuden metanarratiivi ilmenee erityisesti Israelin miehityspolitiikan kautta. Miehityksen aiheuttamana palestiinalaiset kokevat itsensä konfliktissa uhreina. Aiemmassakin tutkimuksessa nousee esiin, että häviö ja epäoikeudenmukaisuus on osa palestiinalaisten metanarratiivia ja Palestiinan huonoista elinoloista syytetään Israelin miehitystä (Adwan ym. 2012, 213–215; Ruohomäki 2020, 35–38). Israel nähdään palestiinalaisten haastatteluissa palestiinalaisen kansan väkivaltaisena sortajana, joka tekee palestiinalaisten elämästä hankalaa eikä tarjoa samoja oikeuksia palestiinalaisille kuin juutalaisille.

Kolmatta eli turvallisuuden metanarratiivia esiintyi erityisesti juutalaisten haastatteluissa osana Israelin politiikan ja toimien perusteluja. Israelin valtion harjoittamat jyrkät turvallisuustoimet nähdään juutalaisten haastateltavien mukaan välttämättöminä turvallisen ja hyvän elämän takaamiseksi. Epäluottamus palestiinalaisia valtaapitäviä kohtaan oikeuttaa juutalaisten toimia. Palestiinalaishaastateltavien narratiiveissa taas nousee esiin turhautumista siitä, ettei heillä ole oikeutta taata turvallisuutta kansalleen samoin kuin juutalaisilla, sillä heillä ei ole armeijaa.

Niin juutalaiset kuin palestiinalaisten korkeakoulutettujen ja koulutettavien narratiiveissa esiintyy vahvaa kiintymystä Israel-Palestiina maa-alueeseen. Molemmat osapuolet, niin juutalaiset kuin palestiinalaiset näkevät itsensä maan alkuperäisasukkaina. Uskonnolla perustellaan kiintymystä maa-alueeseen erityisesti juutalaisten haastatteluissa. Heillä tämä näkyy viittauksissa Israelin kansan historiaan, Israelissa sijaitseviin pyhiin paikkoihin ja juutalaisten pyhissä kirjoitusten lupauksiin luvasta maasta. Palestiinalaishaastateltavat näkevät itsensä ja sukunsa asuneen alueella jo sukupolvien ajan. Tämäkään ei poikkea aikaisemmista tutkimuksista, vaan mukailee niitä selvästi. Molemmat osa-

puolet kokevat nykyisen Israel-Palestiina maa-alueen kotimaanaan ja kokevat olevansa maan alkuperäisasukkaita (Yiftachel 2006, 51; Rouhana 2006, 124; Ruohomäki 2020, 46–48; Perdue & Carter 2015, 63).

Viides metanarratiivi tutkimuksessa on omien tekojen oikeutuksen ja vastapuolen tekojen epäoikeutuksen ja syyttämisen metanarratiivi. Palestiinalaisten mukaan juutalaisten muutto nykyisen Israelin alueelle ei ollut oikeutettua. He korostavat, että maa kuuluu heille ja siksi nimenomaan heillä on oikeus asuttaa sitä. Palestiinalaishaastateltavat oikeuttavat oman ryhmänsä tekoja, kuten toimia intifadojen aikaan, Israelin miehityksellä. Israelin nähdään ajaneen palestiinalaiset kapinoimaan, ja sen toimet nähdään kolonialistisina ja vallanhaluisina. Myös aiemmissa tutkimuksissa palestiinalaisten narratiivissa korostuu Israelin syyttäminen kolonialistisena sekä omien tekojen oikeuttamista Israelin sortotoimia vastaan Israelin miehityksen vuoksi (Adwan ym. 2012, 273–275. Farsoun & Zacharia 1997, 3–4, Jawad 2006, 74.)

Juutalaishaastateltavat näkevät niin vuosien 1948 ja 1967 sodat itsepuolustusotina, joiden kautta he saivat oikeutetusti haltuunsa lisää alueita. Palestiinalaiset taas syyttävät Israelia sotien aloittamisesta. Nämäkin ilmentävät aiempaan tutkimukseen perustuvaa juutalaisten ja palestiinalaisten narratiiveja (Bar-Siman-Tov 2014, 48–49; West 2003, 14; Ruohomäki 2020, 34–35). Lisäksi kahden valtion mallin esteenä pidetään konfliktin toista osapuolta. Tätä esiintyi niin juutalaisten kuin palestiinalaistenkin haastatteluissa. Palestiinalaiset näkevät rauhaneuvottelujen asetelman epäoikeudenmukaisena, sillä Israel on konfliktin vahvempi osapuoli. Juutalaiset taas syyttävät palestiinalaisia siitä, ettei heille riitä minkäänlaiset rauhanehdot.

Molemmiin puolin esiintyy vastapuolen kieltämistä kansana. Osa palestiinalaishaastateltavista korostaa, että juutalaisuus on uskonto, ei kansa. Juutalaishaastateltavat taas korostavat palestiinalaisten olevan vain alueella eläviä ihmisiä, joilla ei ennen juutalaisten sinne tuloa ollut kytköksiä toisiinsa. Aiemman tutkimuksen mukaan palestiinalaisia ei pidetä juutalaisten narratiivin mukaan erillisenä kansana vaan ympärillä olevista maista kotoisin olvina arabeina (Bar-Siman-Tov 2014, 50; Ruohomäki 2020, 45). Lisäksi niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa esiintyy toisen osapuolen syyttämistä siitä, että se haluaa koko maa-alueen itselleen.

Juutalaishaastateltavat oikeuttavat oman ryhmänsä tekoja paljon uskonnolla, jonka kautta he esimerkiksi perustelevat siteitään kyseiseen maa-alueeseen. Tämäkin on linjassa aiempien tutkimusten kanssa, joiden mukaan juutalaiset perustelevat omaa oikeuttaan Israel-Palestiina maa-alueeseen juuri uskonnollisten tekstiensä kautta (Ruohomäki 2020, 46, 48; Perdue & Carter 2015, 63). Israelin tai juutalaisten tekoja oikeutetaan juutalaishaastatteluissa myös turvallisuuden tarpeen vuoksi.

Positiivisen omankuvan metanarratiivia nousee esiin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa, mutta näkyvämmiin sitä esiintyy juutalaisten haastatteluissa. Molemmat ryhmät pitävät itseään konfliktin rauhanomaisena osapuolena ja syyttävät vastapuolta konfliktista samoin kuin aiemmassakin tutkimuksessa tulee esiin (Ruohomäki 2020, 34–45). Kukaan juutalaishaastateltava ei pidä omaa ryhmäänsä miehittäjänä tai kolonialistisena. Heidän mukaansa juutalaiset ovat pyrkineet rauhaan ja tarjonneet kompromisseja, mutta palestiinalaiset eivät hyväksy niitä. Palestiinalaiset taas väittävät olevansa valmiita rauhansopimukseen, mutta Israelilla tätä valmiutta ei nähdä olevan.

Analysoin tutkimuksen lopussa myös epäluottamusta ja pelkoa, sillä näitä esiintyi selkeästi niin juutalaisten kuin palestiinalaistenkin haastatteluista. Ne heijastuvat myös esimerkiksi turvallisuuden ja omien tekojen oikeutuksen metanarratiiveissa; epäluottamus vastapuoleen lisää pelkoa oman turvallisuuden takaamisesta, ja kun toiseen osapuoleen ei luoteta, oikeutetaan pelolla erilaisia tekoja oman kansan suojelemiseksi. Epäluottamus ja pelko ovat keskeisiä teemoja myös aiemmissa Israel-Palestiina-konfliktin narratiiveihin ja metanarratiiveihin keskittyvissä tutkimuksissa. Auerbachin (2016, 243) tutkimuksen mukaan luottamuksen puutetta vastapuoleen aiheuttaa ajatus siitä, että vastapuoli ei pidä oman kansan itsenäistä olemassaoloa oikeutettuna.

Epäluottamus ilmenee olevan myös yhden valtion malliin uskomisen esteenä. Juutalaistenhaastattelijien narratiiveissa luottamuksen puute vastapuoleen on myös kahden valtion mallin esteenä, sillä täysivaltainen, itsenäinen, omalla armeijalla varustettu palestiinalaisvaltio nähdään uhkana Israelin turvallisuudelle. Epäluottamus kohdistuu erityisesti juutalaisten haastatteluissa palestiinalaisjohtoa kohtaan. Lisäksi molemmin puolin mainitaan ääriliikehännän ja sen kasvun pelko vastapuolella. Palestiinalaisnarratiivissa epäluottamus kohdistuu lisäksi Israelin armeijaa kohtaan.

Uskonnolla on keskeinen rooli Israelin ja Palestiinan konfliktissa (Ruohomäki 2020, 49). Uskonnon merkitys nousee esiin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa. Se määrittää kollektiivista identiteettiä erityisesti juutalaisten osalta, mutta myös palestiinalaiskristittyjen osalta. Uskonnolla selitetään juutalaishaastatteluissa kiintymistä maahan, ja sen kautta myös oikeutetaan oman ryhmän tekoja.

Korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien narratiivit konfliktista heijastavat siis näkyvästi samoja metanarratiiveja, kuin mitä aiemmissa tutkimuksissa on tullut esiin. Haastateltavien narratiivit konfliktista olivat hyvin yhteneviä juutalaisten ja palestiinalaisten aiempaan tutkimukseen pohjautuvien narratiivien kanssa. Se, mikä tämän tutkimuksen aineistossa korostui poiketen aiemmista tutkimuksista, oli politiikan ja valtaapitävien syyttäminen niin juutalaisten kuin palestiinalaisten toimesta. Konflikt-

tista syytettiin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten hallintoa ja politiikkaa. Erityisesti palestiinalaishallintoa moitittiin niin juutalaisten kuin palestiinalaisten toimesta korruptoituneeksi, mutta myös Israelin entistä pääministeriä, Benjamin Netanjahua ja hänen ajamaansa politiikkaansa kritisoitiin.

Tutkimuksen tavoitteena oli lisäksi tarkastella, miten korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien konfliktin narratiiveissa esiintyy oman ryhmän konfliktin narratiivin kriittistä tarkastelua ja vastapuolen narratiivin ymmärtämistä. Molemmiin puolin haastatteluissa korostui, ettei oman ryhmän toimia juurikaan kyseenalaisteta tai nähdä väärinä, vaikka vastapuoli kertookin tapahtumista erilaista narratiivia. Tutkimuksen teoriaosuudessa tulee esiin, että vastapuolen narratiivin hyväksyminen tarkoittaa oman kieltämistä, sillä se on ristiriidassa oman, koherentin kansallisen narratiivin kanssa. Yhteiset muistikuvat esimerkiksi yhteisestä jaetusta häviöistä on keskeinen tekijä kollektiivisessa kansallisen narratiivissa. (Bar-Tal & Salomon 2006, 35; Whitebrook 2001, 132; Yiftachel 2006, 60.)

Mielenkiintoista korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien konfliktin narratiiveissa oli kuitenkin se, että lähes kaikissa haastatteluissa esiintyi vastapuolen narratiivin ymmärtämistä tai heidän kokemusten tunnustamista. Ei kuitenkaan ollut yhtäkään haastattelua, jossa haastateltava olisi astunut täysin ikään kuin omaan kansallisen narratiivinsa ulkopuolelle tai toisen, vastapuolen, narratiiviin. Ainoastaan neljän haastateltavan, kahden juutalaisen ja kahden palestiinalaisen narratiiveissa ei esiintynyt lainkaan vastapuolen narratiivin ymmärtämistä tai oman narratiivin tarkastelua kriittisesti. Näitä neljää yhdisti kaikkia se, että he olivat naisia.

Teoriaosuudessa nostin esiin, että epäluottamusta konfliktin vastapuoleen aiheuttaa ajatus siitä, että toinen osapuoli ei pidä oman kansan itsenäistä olemassaoloa oikeutettuna (Auerbach 2016, 243). Juutalaisten identiteetti on palestiinalaisia yhtenäisempi, ja mitä yhtenäisempi oman kansan kollektiivinen identiteetti on, sitä helpommin ollaan valmiita lähestymään toisen narratiivia. (West 2003, 3–6). Korkeakoulutettujen ja koulutettavien haastatteluissa eniten toisen narratiivin lähestymistä ja oman narratiivin tarkastelua kriittisesti esiintyy näkyvämmiin nimenomaan juutalaisten haastatteluissa. Moni palestiinalainenkin antaa kriittisiä kommentteja omasta ryhmästään.

Vaikka juutalaisten haastatteluissa esiintyy palestiinalaisia enemmän oman narratiivin kriittistä tarkastelua, on positiivisen omankuvan metanarratiivi näkyvämpää juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa. Tähän voi vaikuttaa se, että juutalaisilla on tutkimusten mukaan vakiintuneempi kansallisidentiteetti kuin palestiinalaisilla? (West 2003, 3–6; Auerbach 2016, 108). WPF:N raportissa (West 2003) todetaan, että mitä ehjempi ja yhtenäisempi oman kansan kollektiivinen identiteetti on, sitä helpommin ollaan valmiita lähestymään toisen narratiivia. Toisaalta myös palestiinalaishaastateltavat ilmaisevat ymmärrystä vastapuolen narratiivia kohtaan esimerkiksi siten, että kaksi heistä

tunnustaa myös juutalaisten kärsineen ja useampi mainitsee juutalaisilla olevan kytköksiä maa-alueeseen. Kuitenkin juutalaiset tarkastelevat nimenomaan omaa narratiiviaan konfliktista kriittisesti, mitä ei palestiinalaisten haastatteluissa juurikaan esiinny.

Vastapuolen narratiivin ymmärtämistä ilmenee haastatteluissa esimerkiksi siten, että niin juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa tunnustetaan konfliktin toisellakin osapuolella olevan kytköksiä maa-alueeseen. Tätäkin esiintyy kuitenkin enemmän palestiinalaisten kuin juutalaisten haastattelussa. Molemmin puolin tunnustetaan myös toisen osapuolen kärsimys, mikä on kuitenkin näkyvämpää juutalaisten kuin palestiinalaisten haastatteluissa.

Eniten ymmärrystä toisen narratiivia kohtaan ja oman narratiivin kriittistä tarkastelua esiintyy kolmen nuorimman juutalaisen haastatteluissa. Myös palestiinalaisista juuri nuorin haastateltava ei syytä Israelin sortavan palestiinalaisia samassa määrin kuin vanhemmat haastateltavat. Kahden nuoren juutalaishaastateltavan kerronta konfliktin vaiheista on erittäin pohdiskelevaa, ja he tarkastelevat konfliktin vaiheita eri näkökulmista. Heidän haastatteluissaan korostetaan konfliktin monimutkaisuutta ja sitä, ettei sen vaiheet ole yksinkertaisia tai mustavalkoisia.

Jatkotutkimuksena olisikin mielenkiintoista selvittää, ilmaisevatko nuoremmat sukupolvet, erityisesti korkeakoulutetut vähemmän vihaa ja uhriuden metanarratiivia kuin vanhemmat ja ovatko he herkempiä tarkastelemaan kriittisesti omaa narratiiviaan konfliktista. Näyttää siltä, että jälkimmäinen pitää paikkaansa ainakin juutalaisten korkeakoulutettujen tai kouluttautuvien osalta. Tähän väitteeseen tarvittaisiin kuitenkin vielä lisää tutkimusdataa sen todistamiseksi, sillä tässä tutkimuksessa otanta on melko pieni. Lisäksi olisi mielenkiintoista selvittää laajemmin sukupuolen vaikutusta, sillä niistä, joiden haastatteluissa ei esiinny millään tavoin toisen narratiivin ymmärtämistä, kaikki ovat naisia.

Tämän tutkimuksen tulokset eivät näytä konfliktin ratkaisun kannalta täysin synkiltä. Molemmin puolin haastatteluissa esiintyy vastapuolen narratiivin tunnustamista ja myös ymmärrystä jossain määrin, vaikkakin korkeakoulutettujen ja kouluttautuvien narratiivit ilmentävät samoja metanarratiiveja hyvin samalla tavoin kuin mitä aiemmissa tutkimuksissa tulee esiin. Kouluttautuminen voisi toimia edistävänä tekijänä konfliktin toisen osapuolen narratiivin ymmärtämisessä ja kuulemisessa, ja sitä kautta rakentaa siltoja osapuolten välille. Erityisesti nuoret juutalaishaastateltavat tarkastelevat myös oman ryhmän narratiivia kriittisesti. Näyttää siltä, että nuoremmat, koulutetut sukupolvet pyrkivät tarkastelemaan konfliktia eri näkökulmista ja ovat kriittisyydellään mahdollisesti kykeneväisiä luomaan uudenlaista keskusteluyhteyttä konfliktin osapuolten välille.

Politiikan ja valtaapitävien syyttäminen nousi esiin monissa haastatteluissa. Siksi pyrkimys siltojen rakentamiseen ruohonjuuritasolla ns. tavallisten ihmisten, juutalaisten ja palestiinalaisten välille ilman valtaapitävien välikäsiä, olisi tärkeää. Kuten tutkimuksessa nousi esiin, epäluottamus kohdistuu

paljolti valtaapitäviä kohtaan niin palestiinalaisten kuin juutalaistenkin haastatteluissa. Jos Israelin ja Palestiinan konfliktinratkaisuisa keskityttäisiinkin ensisijaisesti rakentamaan luottamusta ruohonjuuritasolla juutalaisten ja palestiinalaisten välille ylätasoon valtiollisten rauhanneuvottelujen sijaan, voitaisiin päästä lähemmäksi onnistunutta konfliktinratkaisua ja vakautta alueella. Juutalaisen kirjailijan ja journalistin Yossi Klein Halevin kirjoittama teos *Letters to My Palestinian Neighbor* (2018) pyrkii kertomaan juutalaisten kansallisenarratiivia kautta konfliktista ja sen vaiheista ja toivoi palestiinalaisten vastaavan näihin ”kirjeisiin” oman narratiivinsa kautta. Halevi pyrki teoksellaan rakentamaan avointa dialogia palestiinalaisten kanssa. Tämänkaltaiseen dialogiin pyrkiminen voisi edistää sillanrakennusta konfliktin osapuolten välillä, jonka kautta myös luottamusta voitaisiin rakentaa ja pelkoa vähentää. Luottamuksen rakentaminen eri osapuolien välille, on tärkein tie kohti kestävästä rauhaa ja vakautta alueella.

9. Pohdinta

Aineiston analyysin kategorisointi metanarratiiveihin oli hieman haastavaa, sillä moni haastateltavien mainitsema asia tai aihealue on päällekkäinen tai osittain päällekkäinen jonkun toisen tai usean muun metanarratiivin kanssa. Esimerkiksi se, että palestiinalaiset kokevat tulevansa epäoikeudenmukaisesti kohdelluksi Israelin toimesta ja oikeuttavat sitä kautta esimerkiksi intifadojen tapahtumat, heijastavat niin uhriuden kuin omien tekojen oikeutuksen metanarratiivia. Lisäksi esimerkiksi se, etteivät juutalaishaastateltavat näe omaa ryhmäänsä miehittäjänä, heijastaa positiivista omakuvaa, mutta sen kautta myös oikeutetaan oman tyhmän tekoja.

Tutkimusaineistosta on mainittava muutamia taustatekijöitä, jotka ovat mahdollisesti vaikuttaneet tutkimustuloksiin ja jotka ovat tutkimuksen läpinäkyvyyden kannalta tärkeitä nostaa esiin. Ensimmäiseksi mainitsen uskonnon. Haastateltavista palestiinalaisista kuusi ovat kristittyjä ja yksi on muslimi, eli kristittyjä on selkeä enemmistö. Vaikka kristityt palestiinalaiset ovat erityisesti Israelin alueella korkeakouluttautuneempia kuin muslimipalestiinalaiset, eivät haastattelemani henkilöt edusta muslimeita ja kristittyjä palestiinalaisia korkeakoulutettuja ja kouluttautuvia täysin totuudenmukaisesti. Palestiinalaisista suurin osa on kuitenkin muslimeita, kuten jo aiemmin mainitsin. Kristittyjä heistä on ainoastaan 7,9 prosenttia (McGahern 2011, 69). Toisaalta olisin voinut saada erilaisia vastauksia, jos haastateltavina olisivat kaikki olleet vakaumuksellisia, vahvasti uskonnollisia muslimeja, kristittyjä ja juutalaisia. Uskonnon merkitys narratiiveissa olisi luultavasti korostunut vielä vahvemmin.

Kristityt palestiinalaiset nähdään länsimaalaisempina ja liberaalimpina ja siten enemmän samanmielisinä juutalaisten kanssa kuin muslimipalestiinalaiset. He ovat myös avoimempia integroitumiselle länsimaiseen Israelin valtioon kuin muslimit. Palestiinalaismuslimeihin verrattuna kristityt palestiinalaiset ovat tottuneempia vähemmistöasemaan, joten he ovat taipuvaisempia hyväksymään vähemmistöasemansa Israelin sisällä. Lisäksi erityisesti Israelissa asuvat palestiinalaiskristityt ovat sosioekonomisesti lähempänä Israelin juutalaisia kuin palestiinalaismuslimeja. (McGahern 2011, 58–67; Hänsel 2010, 45–46) Auerbachin (2010, 119–120.) tutkimukseen pohjautuen voisi olettaa tämän johtuvan ainakin osittain jo teoriaosuudessa esiin nostamani häpeä-kunnia- ja syyllisyyskulttuurin eroista. Kristityt ja juutalaiset jakavat samantapaisen kulttuurin, jota kuvataan syyllisyudentuntoon pohjautuvaksi kulttuuriksi (quilt based culture). Muslimien kulttuuria Auerbach kuvaa taas kunniaan ja häpeään pohjautuvaksi kulttuuriksi (honor-shame culture).

Myös haastateltavien asuinalue on saattanut vaikuttaa tutkimustuloksiin. Juutalaiset haastateltavat asuvat eri puolilla Israelia, mutta kukaan heistä ei kuitenkaan asu siirtokunnissa, ei Itä-Jerusalemiin eikä Länsirannan puolella. Lisäksi tutkimuksessa olisi voinut korostua erilaisia asioita, jos kaikki

haastateltavat olisivat esimerkiksi Jerusalemissa asuvia juutalaisia. Jerusalem on väkiluvultaan Israelin toiseksi suurimpaan kaupunkiin Tel Aviviin verrattuna paljon konfliktiherkempi alue. Tähän vaikuttaa se, että Jerusalemissa on kolmen suuren uskonnon pyhiä paikkoja sekä sen maantieteellinen sijainti Länsirannan rajanaapurina. Jerusalem koostuu palestiinalaisten asuttamasta Itä-Jerusalemistä, ja juutalaiset taas asuvat Länsi-Jerusalemin puolella. Tel Aviv sitä vastoin on olemukseltaan liberaalimpi, jossa uskonnollisten tunnusmerkkien kuten juutalaismiehillä kipojen tai musliminaisilla huivien käyttö on selkeästi vähäisempää kuin Jerusalemissa. Tel Avivissa juutalaisten ja palestiinalaisten kahtia jakautuneisuus ei ole yhtä silmiinpistävää, kuin Jerusalemissa, vaan heidän yhteiselonsa on vuorovaikutteisempaa. (Staff 2019.) Jatkotutkimuksena olisikin mielenkiintoinen vertailla esimerkiksi Tel Avivissa ja Jerusalemissa asuvien juutalaisten ja palestiinalaisten narratiiveja konfliktista.

Mainittavaa on myös, että tutkimusaineistoni palestiinalaishaastateltavat asuvat eri alueilla; pohjois-Israelissa, Itä-Jerusalemissa kuin Länsirannankin puolella. Olisi mielenkiintoista selvittää suuremmalla aineistolla, eroavatko Länsirannan ja Israelin palestiinalaisten korkeakoulutettujen narratiivit konfliktista ja miten ja missä määrin ne heijastavat tässä tutkimuksessa esiin nostettuja metanarratiiveja. Lisäksi voitaisiin vielä erikseen tutkia Itä-Jerusalemissa asuvien palestiinalaisten narratiiveja konfliktista.

Toisenlainen tutkimusotanta voisi tarjota erilaisia havaintoja, jos haastateltavat olisivat esimerkiksi ainoastaan joko Israelissa tai Länsirannalla asuvia palestiinalaisia, vaikkakin tästä tutkimusjoukosta ei voitu löytää selvää eroa näiden palestiinalaishaastateltavien välillä, sillä vastapuolen konfliktin narratiivin ymmärrystä ja myös vastapuolen toimien epäoikeuttamista esiintyi niin Länsirannan palestiinalaisten kuin Israelin palestiinalaisten keskuudessa.

Mielenkiintoista on myös, että palestiinalaisista eniten ymmärrystä juutalaisten narratiivia kohtaan ilmaisee Pohjois-Israelissa asuva palestiinalaiskristitty. Voisiko olla, että jos tämänkaltaisen tutkimus tehtäisiin haastatteleamalla nimenomaan pohjoisessa asuvia palestiinalaiskristittyjä, saattaisivat he ilmaista enemmän ymmärrystä vastapuolen narratiivia kohtaan? Tästä ei vielä tämän tutkimuksen perusteella voida tehdä johtopäätöksiä, sillä otanta on liian pieni.

Huomioitava on myös se, että juutalaishaastateltavista ainoastaan osa on asunut koko ikänsä Israelissa, ja osa heistä on tehnyt niin kutsutun ”Alian” eli ”paluumuuton” Yhdysvalloista. Kuitenkin niin Israelin muuttaneiden ja kuin syntyneiden konfliktin narratiivit olivat hyvinkin samankaltaisia, ja ne heijastivat samoja metanarratiiveja. Vaikka vastaajien ikäjakauma on melko suuri, oli hämmästyttävää, miten yhteneviä narratiivit ryhmien sisällä olivat.

Minun on myös mainittava, että keräsin aineistoni jo ennen kevään 2021 Israelin ja Gazan välistä yhteenottoa kyseisellä alueella. Yhteenotto oli vakavin Israelin ja Gazan välinen yhteenotto vuoden

2014 jälkeen (Areva ym. 2021). Israelin ja Palestiinan narratiivit konfliktin näyttävät kuitenkin juurtuneen syvälle, joten luulen kevään 2021 eskalaation ainoastaan vahvistavat konfliktin metanarratiiveja.

On myös mielenkiintoista pohtia, minkälainen rooli Israelissa nousseilla uusilla historioitsijoilla² (eng. new historians) ja heidän työllään on osapuolten ja erityisesti juutalaisten narratiivien jatkumossa. Kollektiivinen muisti pitää yllä osapuolen narratiivia konfliktista. Joten jos kollektiivisen muistin ylläpitämä ”totuus” ei ole se, mitä toisella puolella nähdään totuutena, olisi ratkaisuna kollektiivisen muistin muokkaantuminen tai muokkaaminen, mikä vähitellen muovaisi myös oman ryhmän konfliktin narratiivia. Tämä ei kuitenkaan tapahdu hetkessä, vaan se saattaisi vaatia sukupolvien siirtymisen.

Uskontoon keskittyvälle, vertailevalle tutkimukselle olisi tilaa Israelin ja Palestiinan konfliktin tutkimuksen kentällä. Olisi mielenkiintoista tutkia, miten niin juutalaisten kuin palestiinalaisten uskonnollisuus määrittää konfliktin narratiiveja ja sen metanarratiiveja. Erityisen kiinnostavaa olisi tarkastella kristittyjen palestiinalaisten ja muslimipalestiinalaisten narratiiveissa esiintyviä metanarratiiveja ja niiden mahdollisia eroja sekä sitä, heijastuuko niissä Auerbachin (2010) tutkimuksessa esitetty kunnia-häpeä-kulttuuri ja syyllisyyden kulttuuri. Kulttuurillisiin eroihin keskittyvä tutkimus voisi edistää syvempää ymmärrystä konfliktin metanarratiiveista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. Yksi haastateltavista tiivistää konfliktin olemuksen hyvin:

”Kyse on oikeudesta olemassaoloon, identiteetistä, muistoista, uskoista, pelosta, traumasta. Juuri tästä konfliktista on kyse. Ja niin diplomaatit yrittävät ratkaista konfliktin ratkaisemalla konfliktin seuraukset, jotka ovat rajat, pakolaiset, Jerusalemiin pyhät paikat. Nämä ovat kaikki tärkeitä asioita, mutta ne eivät ole perussyy, ne ovat seurauksia.” (JM4)

² Uusiksi historioitsijoiksi (eng. New historians) kutsutaan Israelissa 2000-luvulla esiin nousseita tutkijoita, jotka lähestyvät Israelin narratiivia itsekriittisesti ja haastaneet Israelin historian perinteiset versiot. (Bronner 2003)

Lähteet

Adwan, Sami & Bar-On, Dan & Naveh, Eyal (2012), *Side by Side: Parallel Histories of Israel-Palestine*. New York: The New Press.

Alon, Ilai & Bar-Tal, Daniel (2016) *The Role of trust in Conflict resolution: The Israeli-Palestinian Case and Beyond*. Cham: Springer.

Areva, Mari & Parkkinen, Sonja & Kallionpää, Martta (2021), *Israelin ja Gazan väkivaltaisuuksissa kuollut noin 130 ihmistä, Israel pommitti Hamasin tunneliverkoston 160 lentokoneen voimin*. Helsingin Sanomat 14.5.2021. Uutinen. Saatavissa <<https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000007975859.html>>, luettu 19.1.2022.

Auerbach, Yehudith (2010), National Narratives in a Conflict of Identity. Teoksessa: Bar-Siman-Tov, Y. (ed.) *Barriers to Peace in the Israeli-Palestinian Conflict*. Jerusalem: Konrad-Adenauer-Stiftung Israel & The Jerusalem Institute for Israel Studies.

Auerbach, Yehudith (2016), *Lack of trust as a barrier to reconciliation in the Israeli-Palestinian Conflict: Attitudes of Israeli (Jewish) elite members toward reconciliation with the Palestinians*. Teoksessa: Alon, Ilai & Bar-Tal, Daniel (toim.) *The Role of trust in Conflict resolution: The Israeli-Palestinian Case and Beyond*. Cham: Springer.

Bar-On, Mordechai (2006), Conflicting Narratives or Narratives of Conflict. Teoksessa: Rotberg, Robert, *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix*. Bloomington: Indiana University Press.

Bar-On, Dan & Adwan, Sami (2006) *The psychology of better dialogue between two separate but interdependent narratives*. Teoksessa: Rotberg, Robert, *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix*. Bloomington: Indiana University Press.

Bar-Tal, Daniel & Salomon, Gavriel (2006), Israeli–Jewish narratives of the Israeli–Palestinian conflict - Evolution, Contents, Functions, and Consequence. Teoksessa: Rotberg, Robert, *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix*. Bloomington: Indiana University Press.

Bar-Siman-Tov, Yaacov (2014), *Justice and Peace in the Israeli-Palestinian Conflict*, UCLA Center for Middle East Development (CMED). Lontoo: Routledge.

Baukhol, Ingrid (2015), *Security and Fear in Israeli and Palestinian Conflict Narratives - A Social-Psychological Study*. University of Gothenburg.

- BCC 29.1.2020, *Trump Middle East plan: Palestinians reject 'conspiracy'*. Uutinen. Saatavissa <<https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51292865>>, luettu 19.1.2022.
- Boje, David (2001), *Narrative Methods for Organizational & Communication Research*. Lontoo: Sage Publications.
- Bronner, Ethan (2003), *The New New Historians*. New York Times, Marraskuu 9, 2003. Saatavissa <<https://www.nytimes.com/2003/11/09/books/the-new-new-historians.html>>, luettu 19.1.2022.
- Brownfeld, Allan C (2018), *Examining 'Ten Myths about Israel', by Ilan Pappé*. Saatavissa <<https://mondoweiss.net/2018/01/examining-myths-israel/>>, luettu 10.3.2020.
- Bukay, David (2012), *Founding National Myths - Fabricating Palestinian History*. Saatavissa https://www.meforum.org/3273/palestinian-founding-national-myths#_ftn27, luettu 10.3.2020.
- Druckman, Yaron (2012), *Christians in Israel: Strong in education*. Saatavissa <<https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4323529,00.html>>, luettu 2.9.2021.
- etymonline, *meta-*. Saatavilla <https://www.etymonline.com/word/meta->, luettu 20.10.2020
- Eurooppa neuvosto, *EU:n terroristiluettelo*. Saatavissa <<https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/fight-against-terrorism/terrorist-list/>>, luettu 26.1.2021.
- Eylon, Lili (2021), *History of Jerusalem: Four Periods in the History of Jerusalem*. Saatavilla <<https://www.jewishvirtuallibrary.org/four-periods-in-the-history-of-jerusalem>>, luettu 19.1.2021.
- Fearon, James D. (1999), *What is identity (as we now use the word)?* Department of Political Science Stanford University Stanford, CA 94305
- Felty, Stephen M. (2019), *Social identity theory and intergroup conflict in Israel/Palestine*. California: Naval Postgraduate School Monterey.
- Herzl, Theodore (2010), *Juutalaisvaltio*. (Der Judenstaat, 1896.) Suomentanut Markus Jääskeläinen. Turku: Savukeidas.
- History (2017), *Balfour Declaration*. History.com editors. Published December 14, 2017. Saatavissa <<https://www.history.com/topics/middle-east/balfour-declaration>>, luettu 23.9.2021.
- Honkamaa, Antti (2018), *Tukeeko Suomi jihad-opetusta? Ulkoministeriö selvittää kovia väitteitä palestiinalaisten koulukirjoista*. Iltalehti 20.4.2018. Uutinen. Saatavissa <<https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000005648538.html>>, luettu 19.1.2022.

Hänsel, Lars (2010), *Christians in Israel a complex question of identity*. Kas international reports 12/2010. Jerusalem: Konrad-Adenauer-Stiftung.

Jawad, Saleh Abdel (2006), *The Arab and Palestinian Narratives of the 1948 War*. Teoksessa: Rotberg, Robert, *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix*. Bloomington: Indiana University Press.

Juusola, Hannu (2005), *Israelin historia*. Helsinki: Gaudeamus.

Khalidi, Rashid (2010), *Palestinian Identity: The Construction of Modern National Consciousness*. New York: Columbia University press.

Knesset (2018), *Full text of Basic Law: Israel as the Nation State of the Jewish People*. Saatavissa <https://main.knesset.gov.il/en/News/PressReleases/Pages/Pr13978_pg.aspx>, luettu 19.1.2021.

Laaksonen, Salla-Maaria (2008), *Organisaatiomaineen tarinat sosiaalisen median keskustelussa*, pro gradu, Helsingin yliopisto

Lipka, Michael (2016), *A closer look at Jewish identity in Israel and the U.S*. Saatavissa <<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2016/03/16/a-closer-look-at-jewish-identity-in-israel-and-the-u-s/>>, luettu 7.1.2021.

Lindstam, Emmy; Mader, Matthias; Schoen, Harald (2019), *Conceptions of National Identity and Ambivalence towards Immigration*. Cambridge: Cambridge University Press 2019.

Løvlie, Frode (2014), *The Secular-Religious Cleavage in Palestinian Politics: Comparing Fatah and Hamas*. Saatavissa <<https://www-proquest-com.libproxy.tuni.fi/docview/2210974952?OpenUrlRefId=info:xri/sid:primo&accountid=14242>>, luettu 26.1.2021.

Magid, Jacob (2020), *Settler leaders call on PM to oppose Trump plan, even at the cost of annexation*. Times of Israel 28.1.2020. Utinen. Saatavissa <<https://www.timesofisrael.com/settler-leaders-call-on-pm-to-oppose-trump-plan-even-at-the-cost-of-annexation/>>, luettu 19.1.2022.

Malone, Elizabeth; Hultman, Nathan E.; Anderson, Kate L.; Romeiroc, Viviane (2017), *Stories about ourselves: How national narratives influence the diffusion of large-scale energy technologies*. Energy Research & Social Science Volume 31, Syyskuu 2017, 70-76. Saatavissa <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2214629617301640>, luettu 20.11.2021

- Maureen, Whitebrook (2001), *Identity, Narrative and Politics*. Lontoo: Routledge.
- McGahern, Una (2011), *Palestinian Christians in Israel: State Attitudes Towards Non-Muslims in a Jewish State*. Lontoo: Routledge.
- Meretoja, Hanna (2017), *The ethics of storytelling: Narrative hermeneutics, history, and the possible*. Oxford: Oxford University Press.
- Mudde, Cas. (2007), *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Naveh, Eyal (2006), *Identity Construction in Israel through Education in History*. Teoksessa: Rotberg, Robert, Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix. Bloomington: Indiana University Press.
- Pappe, Ilan (2004), *A History of Modern Palestine: One Land, Two Peoples*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pappe, Ilan (2006), *The bridging narrative concept*. Teoksessa: Rotberg, Robert, Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix. Bloomington: Indiana University Press.
- Perdue, Leo G & Warren, Carter (2015), *Israel and Empire; A postcolonial history of Israel and Early Judaism*. Lontoo: Bloomsbury Publishing.
- Pew Research Center (2016), *Jewish educational attainment*. Saatavissa: <<https://www.pewforum.org/2016/12/13/jewish-educational-attainment/>>, luettu 20.8.2021.
- Qiblawi, Tamara & Dewan, Angela & Register, Larry (2017), *Hamas says it accepts '67 borders, but doesn't recognize Israel*. CNN 3.5.2017. Uutinen. Saatavissa <<https://edition.cnn.com/2017/05/01/middleeast/hamas-charter-palestinian-israeli/index.html>>, luettu 26.1.2021
- Rouhana, Nadim N. *Zionism's Encounter with the Palestinians: The Dynamics of Force, Fear, and Extremism*. Teoksessa: Rotberg, Robert, Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History 's Double Helix. Bloomington: Indiana University Press.
- Rotberg, Robert (2006), *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict: History's Double Helix (Middle East Studies)*. Bloomington: Indiana University Press.
- Ruohomäki, Olli (2020), *Chasing the Wind: Clashes Between Israeli and Palestinian Narratives*. Teoksessa: Mühlberger, Wolfgang & Alaranta, Toni (toim.) *Political Narratives in the Middle East and North Africa Conceptions of Order and Perceptions of Instability*. Cham: Springer.

- Saaranen-Kauppinen, Anna & Puusniekka, Anna. (2006). KvaliMOTV - *Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelma-opetus/>, luettu 20.1.2021
- Sanger, Andrew (2006): Israel, *The AA Explorer Guide*. Basingstoke: AA Publishing
- Sela, Avraham & Kadish, Alon (2016), *The War of 1948: Representations of Israeli and Palestinian Memories and Narratives*. Bloomington: Indiana University Press.
- Staff, Toi (2019), *Tel Aviv leads ranking of Israel's 'freest' cities, Bnei Brak is last*, Times of Israel, 23.12.2019. Uutinen. Saatavissa: <<https://www.timesofisrael.com/tel-aviv-leads-ranking-of-israels-freest-cities-bnei-brak-is-last/>>, luettu 19.1.2022.
- Tajfel, H., and Turner, J. C. (1979): *An integrative theory of intergroup conflict*. Teoksessa: Austin, W. G. (toim.) *The Social Psychology of Intergroup Relations*: 33-47. Monterey, CA: Brooks/Cole Publication.
- The Guardian 7.8.2011, *Academic claims Israeli school textbooks contain bias*. Uutinen. Saatavissa <<https://www.theguardian.com/world/2011/aug/07/israeli-school-racism-claim>>, luettu 20.1.2022
- Tessler, Mark (2006), *Narratives and Myths about Arab Intransigence toward Israel*. Teoksessa: Rotberg, Robert, *Israeli and Palestinian Narratives of Conflict History's Double Helix*. Bloomington: Indiana University Press.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009), *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutchener, David (2013), *Collective identity and heritage: ebb and flow at national and global levels*. *Journal of Globalization Studies*, Vol. 4 No. 2, Marraskuu 2013, 96–103
- UNDP (2014), *Education. Development for Empowerment: The 2014 Palestine Human development report*.
- Vollhardt, Johanna R. (2009), *The Role of Victim Beliefs in the Israeli–Palestinian Conflict: Risk or Potential for Peace?* *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 135-159.
- West, Deborah (2003), *Myth and Narrative in the Israeli-Palestinian conflict*. World Peace Foundation WPF program on intrastate conflict and conflict resolution, John F. Kennedy School of Government, Harvard University, Cambridge, Massachusetts.

Yiftachel, Oren (2006), *Ethnocracy: Land, and the Politics of Identity Israel/Palestine*. Philadelphia: PennPress - the University of Pennsylvania Press.

Yossi Klein Halevi (2018), *Letters to my Palestinian neighbor*. New York: HarperCollins Publishers.

Liite 1: Haastattelukysymykset

1. Kuka olet? Miten kuvailisit omaa kansallisuusidentiteettiäsi?
 - a. Oletko asunut aina täällä? Miksi muutit tänne?
 - b. Onko sinulla henkilökohtaisia suhteita israelilaisiin/palestiinalaisiin? Millaisia suhteet ovat?
2. Kuinka konflikti alkoi?
 - a. Miksi sota syttyi vuonna 1948? Mitä siitä seurasi?
 - b. Miten Israelista tuli itsenäinen?
 - c. Onko Israel legitiimi valtio? Oliko sen itsenäistyminen oikeutettua?
3. Kuinka kuvailisit mitä tapahtui Kuuden päivän sodassa vuonna 1967?
 - a. Miksi sota syttyi? Kuka sen aloitti?
 - b. Mitkä olivat sodan seuraukset?
 - c. Miehittääkö Israel mielestäsi Länsirantaa? Jos, niin miksi ja onko miehitys oikeutettua?
4. Kuinka kuvailisit ensimmäistä ja toista intifadaa?
 - a. Miksi ja miten ne alkoivat?
 - b. Miksi palestiinalaiset nousivat kapinaan?
 - c. Millaiset olivat tapahtumien seuraukset?
 - d. Joutuivatko molemmat osapuolet kärsimään yhtä paljon?
5. Kuinka näet konfliktin nyt?
 - a. Miksi se jatkuu edelleen?
 - b. Pelkäätkö jotakin nykyisessä tilanteessa? Koetko olosi turvalliseksi? Luotatko toiseen osapuoleen?
 - c. Onko joitakin paikkoja, joihin et menisi Israelissa/palestiinalaisalueilla?
6. Millainen ratkaisu olisi mielestäsi paras konfliktille?
 - a. Vai onko siihen ylipäätään ratkaisua? Uskotko sen koskaan loppuvan? Millaista ratkaisua toivoisit?
 - b. Olisiko kahden valtion malli mahdollinen? Miksi sitä ei synny tai ole jo syntynyt aiemmin? Mitä tapahtuisi, jos kahden valtion malli toteutuisi?
 - c. Olisiko yksi, yhteinen valtio mahdollinen? Miksi/Miksi ei?
 - d. Haluavatko molemmat osapuolet ratkaisua konfliktille?